

ARGIA

Bitan zatituko da
Ipar Euskal Herriko
abertzaleen botoa

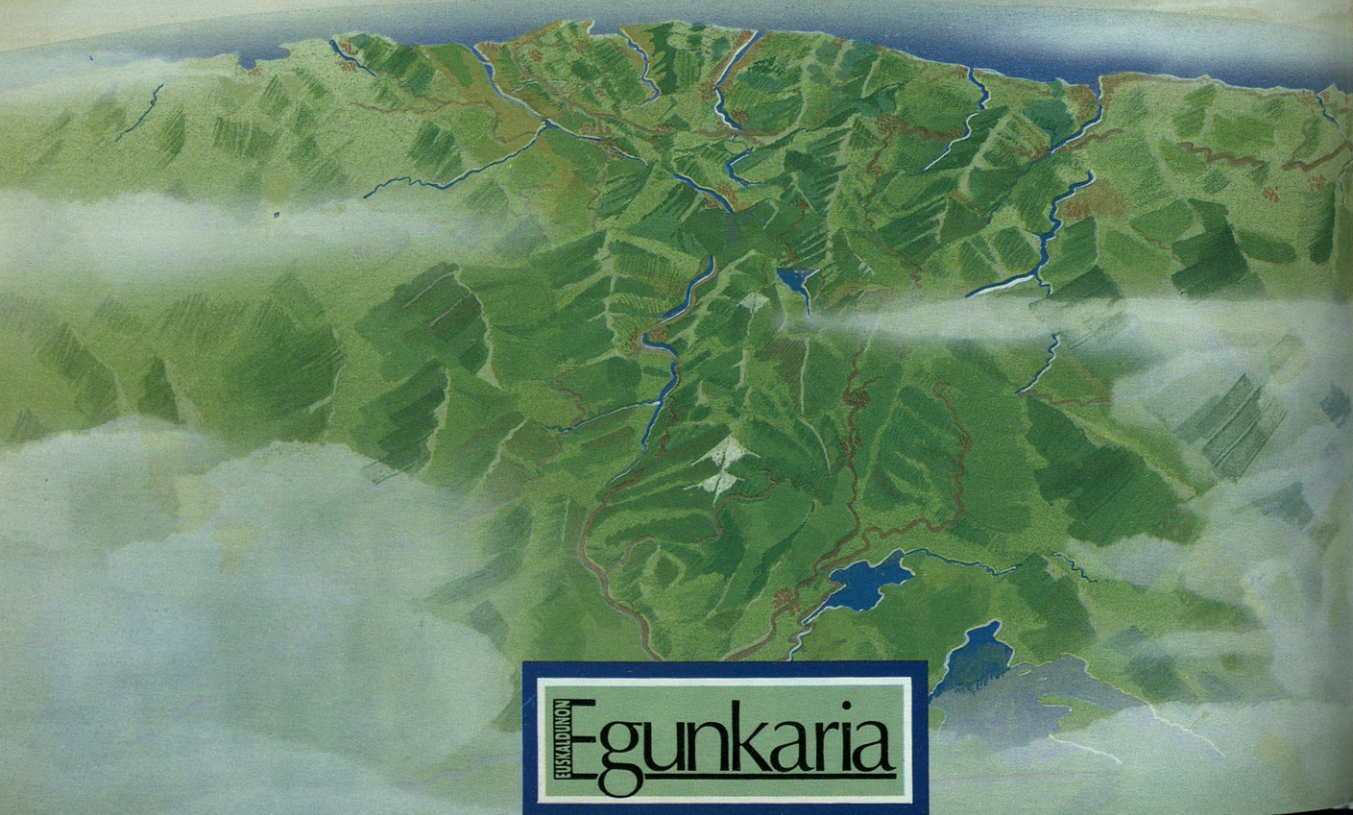
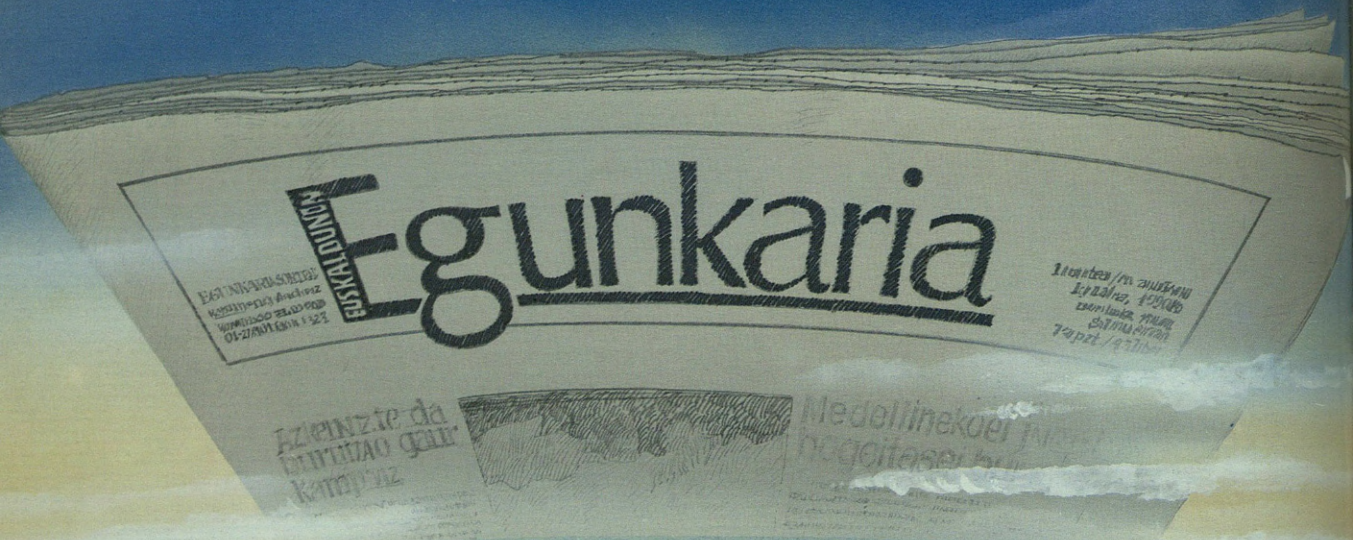
Barandiaranen ordezkoa
aukeratzeko arazoak
Eusko Ikaskuntzan

MARTXOAK 8

**EMAKUME IZATEAREN
LANBIDE KOLPATUA**

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

Joxe Joan Txabarriri ordainetan

BERRIKI ARGIA aldizkariaren 1.372. alean, Joxe Joan Txabarriri eginiko elkarrizketan, honek aditzera emandakoaren harira, polemika setatietan sartu asmorik gabe, Euskal herriko Bertsolari Elkartearen Arduradunaren Batzordeak, zenbait gauza argitzea beharrezko ikusten du: 1.- Bertsolari Elkartea, kultur mugimenduko elkartearen egitura, funtzionamendu eta filosofian oinarritua dagoenez, ez du elkartekide diren bazkideen bizitza pertsonalarekiko inolako erantzunkizunik, eta ondorioz ezta haiek haziendarekiko izan ditzaketen erantzunkizunen zereginetan muturra sartu beharrik ere.

2.- Bertsolari Elkartek, gaur arte, Herri Erakundeetatik jasotako diru-laguntza guztiak (2.250.000 pta. subentzio gisa Jaurlaritzatik jasotako), ordainagirik eginaztatutik zuriu ditu, arauak eskatu bezala, eta hazien-darekiko betekizunetan egunera aurkitzen da.

3.- Egia da Anoetako Belodromoa bete egin zela, eta Victoria Eugenia ere bai, baina agian komenientziaz ahaztu egiten dugu Belodromokoaren bezperan 30 lagunek ilunabarreko 8:00-etatik goizeko 2:00ak arte musutruk lanean jardun zutela Aretxabaleta, Beasain, Oiartzun, edo Debatik etorrita; edo Txapelketaren antolakuntza, antolatzaileei ordaindutako guztia bidai gastuetarako kilometroko 27 pta. izan zela, edo Victoria Eugeniara joan zen jendearen sarreraz gainera gastuak ere badaudela eta egun horrek bere burua ordaintzea baino ez duela egiten, eta abar. Azken batean, musutruk egiten den lan guztia merkatuko prezioen arabera ordainduko balitz, zer gertatuko litzateke? noren diruaz galdegiten da?

4.- Bertsolari Elkartearen urteroko balorazio, egitasmo eta diru-kontuen berri Foru Diputazio, Jaurlaritza eta Nafar Gobernuari ematen zaie eta edonorentzat publiko dira, beraz, gure irabazien eta gastuen nondik norakoa begibistan dago, gauza guztiak bezala ez-

tabaidagarria, baina, izatekotan ere hori da ezatabaidatu behar dena eta prest gaude horretarako.

5.- Bertsolari Elkarteari ez zaio eman behar behar beharrezko ez duen laguntzarik; bain alde bakar batek inolako eztabaidarik gabe erabaki al dezake zeintzu diren behar horiek? Zergatik, orain urtebete sustatu beharreko ikusten ziren egitasmoak orain ez dira aipatu ere egin nahi? Zergatik ez ditzakegu gizalegez gauzak aztertu? Zergatik eman zaio herriari Elkartea halako diruarte ilun batean sartuta dagoenaren itxura? Zergatik ez dira aipatzen Euskal Irrati Telebista, gainerako Irrati, Argitaletxe eta medioek bertsolarien egile eskubideei ematen dieten tratamendua? Zergatik behar eden tokira deitu eta gauzak mahai baten bueltan jorratu ordeztartzen gara bide antzu eta sekateroeetatik? Ez al da posible interes amankomuneko ekintzetan elkar lotzea? Zergatik????

6.- Ez dugu onartzen «funtzionari pribaturik» ezta alferrikako «funtzionari publikorik» ere. Zereginen araberako eztabaida da lekutu

behar dena eta ez hastapen gorputzik gabekoena. Guk uste dugu, eta hala defendatzen jarraitzen dugu, «Bertsolaritzaren Dokumentazio Zentrua» edo «Bertsolaletasunaren azterketa» ez direla interes pribatuaren egitasmoak, jendaurreko edo interes publikoaren dutenak baizik; eta hortik, gure eskaria gutxienek eztabaidatuak izan daitezkeen Herri Agintarien aldetik.

Euskal Herriko Bertsolari Elkartearen Arduradun Batzordea (Donostia)

OHARRA: Sail hau, aldizkarian azaldutako edozein gairi buruz edota interesgarri litekeen beste edozeini buruz, ARGIAko irakurleak adierazi nahi duena idatziz jasotzeko txoko irekia da. Gutunak ez du inoiz mila karakter (folio erdi, espazio bikoitzean) baino gehiago izango; bertan, igorlearen izen-abizenak eta kaleratu nahi duen sinadura agertuko dira, gehienez lau hitzetako titularrarekin batera. Gutun hauek ARGIA, 1 eta 2 pabiloiak, Industrialdea, 20160 Lasarte-Oria helbidera bidali behar dira.

NIK ERE HARPIDEDUN IZAN NAHI DUT

(astekaria eta urtekaria jaso nahi ditut etxean)

IZEN-DEITURAK

TEL

HELBIDEA

HERRIALDEA K.P

BANKU EDO AURREZKI KUTXA

SUKURTSALA

KONTUAREN ZENBAKIA

HARPIDETZA SARIAK (BEZ barne)

HEGO EUSKAL HERRIA
9.750 pezeta
IPAR EUSKAL HERRIA
640 libera
ESTATU ESPAINIARRA
9.750 pezeta
BESTE ATZERRIAK
12.800 pezeta
AIREZ
20.200 pezeta

6. Politika kronika. IÑAKI ZUBIONDO.

8. Erregio eta kantonamenduetako hauteskundeak iraganen dira martxoaren 22an eta 29an
Bi zerrendatan banatu dira Ipar Euskal Herriko abertzaleak.
IXABEL ETXEBERRIA, GARBIÑE UBEDA.

12. Politika ttantaka.

14. Nazioarteko kronika. LUKAS MARTINEZ.

16. Irak: iluntasuna nagusi. XABIER LETONA.

20. Nazioarte ttantaka.

22. Hizkuntza klasikoen desagerketa gauzatzen ari da
Irakaskuntza Ertainean. Zientzien zamapean itorik.
AMAGOIA IBAN.

26. Hendaia, hautu baten parean. IXABEL ETXEBERRIA.

30. Edozein lan egiteko gai. AMAGOIA IBAN.

34 Jesus Mari Errasti: «Purista» izateagatik, aukera berriak
ez nituzke baztertuko». MYRIAM GARTZIA.

40. Kultura kronika. JOXI GOIKOETXEA.

42. Laster estreinatuko du bere azken obra Taun taun
txotxongilo taldeak. «Taun-taun show», teknika. JOXI
GOIKOETXEA.

44. Ekaineko hauteskundeetan lehendakari eredu berria
aukeratuko dute. Eusko Ikaskuntza, Barandiaranen
ondorengo bidegurutzean. RITXI LIZARTZA.

48. Martin Iturberen «Zelai ezberdiñetan amets-oihu
bedeinkatuak» poesia liburua kalean. «Esan nahi dudan
zerbait idazteko atxakia behar izaten dut». JOXI
GOIKOETXEA.

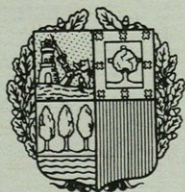
50. Munduaren zabaletik kultura. J.M. HERITZ.

52. Kultura ttantaka.

54. Astegiroa.

63. TXT.

66. Futbolaren inguruan. JOXE MARI OSTOLAZA
«XALBARDIN».

Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

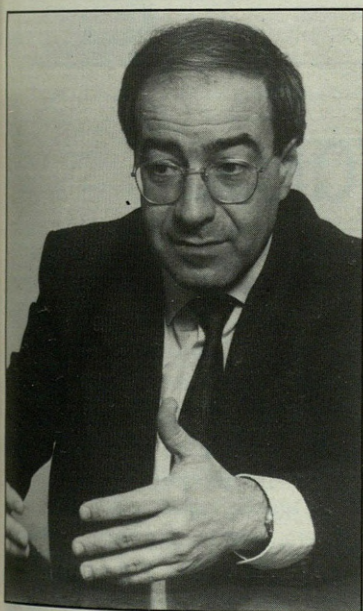
POLITIKA: Martxoaren 22an eta 29an iraganen dira Estatu
frantziarrean erregio eta kantonamenduetako hauteskundeak. Ipar
Euskal Herriko abertzaleen artean ez da batasunik, bi zerrendatan
banatuak bait dira. Alde batetik EMA eta EB lotu dira, eta beste alde
batetik EA eta Okzitaniako Entau País alderdi nazionalista.
Hauteskundeekiko dituzten iritzi eta helburu desberdinak bildu
ditugu orriotan./8

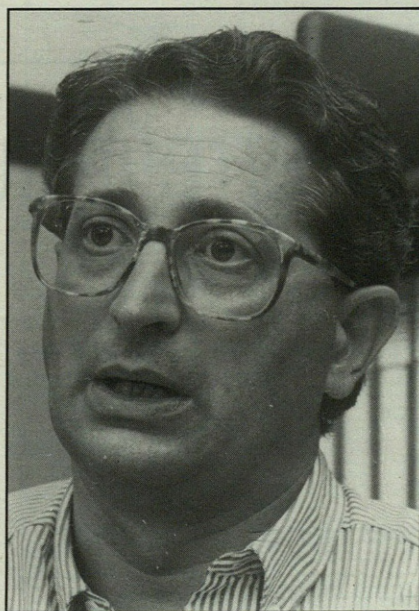
MARTXOAK 8: Egun berezia dugu Martxoaren 8a.
Emakume langileentzat gordetako egun honetan, heriotzak
seinalaturiko egun honetan, eskuratutako eskubideak omentzen
dira. Baina badira ospakizunen gainetik lanean aritu diren
emakumeak. Egun hau ezagutu ere egin gabe defenditu dute bere
lanpostua. Beraientzat gure omenaldia. /30

EUSKO IKASKUNTZA: Joxemiel Barandiaranen heriotzak birplanteiamenduak egin beharra ekarri dio Eusko Ikaskuntzari. Orain artean ez da zalantzan jarria izan lehendakariaren nortasuna, baina ekainean izango diren hauteskundeen aurrean eritzi kontrajarriak ageri izan dira; gainera, egunkarietan kaleratutako artikuluek orain arte isilpean izan diren eritzi korronteak agerian utzi dituzte. **44**

J.M. ERRASTI: Bera dugu Arrasate Korporazio Kooperatibo berriko Kongresuko Lehendakaria. Abenduan egindako III Kongresuaren arabera, hainbat aldaketa burutuko dira euskal kooperatiba honetan. Aldaketa hauetaz eta datorren urteko Merkatu Bakarraren erronkari buruz aritu gara 'perestroika' kooperatiboaren lekuko den gizon honekin. **34**

HENDAIA: Polemika gogorra biztu da Hendaiaiko herrian. Supermerkatu bat eraikitzeko proiektuak aurkeztu dira bertako Herriko Etxean eta auzapezak ez du oraindik erantzunik eman. Hego Euskal Herriko bisitariei zuzendua, bertako komertzioen kalterako izango delakoan daude herritar anitz. Turismoa bultzatzea leporatzen zaio Hendaiaiko auzapezari. **26**

Jabea: Zeruko Argia, S.A.L.

Argia egiten dugu:

Donostian: Eñaut Apaolaza, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Joxi Goikoetxea, Josu Landa, Ritxi Lizartza, Juan Jose Petrikorena, Patxi Sarriegi, Garbiñe Ubeda, Aitziber Yarra.

Bilbon: Joseba Azpeitia, Jose Mari Egaña, Myriam Garcia, Xabier Letona, Ermiñe Madariaga, Sabino Madariaga, Amaia Nabaskues, Jon Olaizola, Xabier Zabaleta.

Iruñean: Iñaki Camino.

Iparaldean: Ixabel Etxeberria.

Gasteizen: Ismael Diaz de Mendivil, Jon Maia, Leire Lopez de Aberasturi, Igone Olarte, Estitxu Ugarte.

Kolaboratzaileak: Mikel Antza, Xabier Alegria, Edorta Arana, Xipri Arbelbide, Karlos Argiñano, Gorka Arrese, Patxi Azpillaga, Mikel Arrieta, Juan Mari Arzak, Mikel Asurmendi, Jean Louis Davant, Enbido, Elhuyar, Xarlo Etxezarreta, Xabier Euzkitze, Luis Fernandez, Fernan Goñi, Andres Gostin, Jimu Iturralde, Juan Jose Lapitz, Xabier Lekuona, Xabier Lezeta, Emilio Lopez Adan, Mattin, Bego Montorio, Imanol Murua, Joxan Oiz, Eva Olaizola, Xabier Oleaga, Bota Punttuba, R. M. Sabaris, Joxemi Saizar, Carlos Santamaria, Jon Sarasua, Tala, Txillardegi, Iñaki Uria, Iñaki Uriarte, Asisko Urmeneta, Pello Zubiria, Joxemi Zumalabe.

Argazkiak: Aitor Bayo.

Diseinu eta montajea: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

Infografia: Beñat Azurmendi, Iñaki Martiarena.

Azala: Aitor Bayo, Garbiñe Ubeda.

Publizitatea: Ramuntxo Sagarzazu.

Promozioa: Jose Luis Olaziregi.

Administrazioa: Aitor Aznar.

D.L.: 80-1963.

Commission paritaire: 72562 E.

Helbidea: Industrialdea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria. 114 Postakutxa Bilbo

Tfnoa: (943) 37 15 45, (94) 424 46 63.

Faxa: (943) 36 10 48.

Inprimategia eta Fotomekanika: ANTZA.

Aritz Arnaiz, Xabier Lekuona «Egunkaria»-ko kazetaria, Juan Jose Petrikorena ARGIAko gure lankidea, Andoitz San Sebastian eta Asier Oiartzabal aske utzi dituzte, Tolosako epaileak ezarritako fidantza ordaindu ondoren. Duela urtebete atxilotu zituzten Irurtzun-Andoain autobidearen inguruan gertatutako kalteak egin omen zituztelakoan. Atxilotutako gehienek bezala, torturak salatu zituzten bostok. Urtea pasatxo bete dute Estatu espainiarreko gartzeletan sakabanatuta, eta bertako aislamentuak eta tratu txarrak ezagutu dituzte. Ongi etorriak.

Berantegi erretiratutakoak

GIPUZKOAKO aurrekontuak bideratu dituzte. PSOEk eta EAJk, oposizioak eskatu bezala, aurrekontuak atzera bota dituzte, eta aldaketa nabarmenak egingo dizkietela agindu. EA eta EuE trukean ez dira, berregingo diren aurrekontuei buruz, osorako emendakinetan hasiko. EA, EuE eta HB bildu eta aurrekontuak atzera bota zituztenetik, ondokoari nondik etsi erazi ibili dira alderdiak. Batzar Nagusietako lehendakariaren dimisioa onartua zuen oposizioak eta EAK Eli Galdos diputatu nagusiari zentsura mozioa ezarri zion ia. Haserreak haserre, lortutako akordioa medio, denak pozik agertu dira. Xabier Olano HBko batzarkideak azaldu ditu batik bat, desadostasunak. Xabier Olanok garaipentzat jotzen du aurrekontuak

atzera bota izana, baina «garaipena handiagoa izan zitekeen EAK eta EuEk atzera egin izan ezbalute». Oposizioa hipotekatu dutela dio Olanok.

Baina negoziaketak ez dira hemen

— Negozio guztiak ez dira hemen bukatu; oraindik ikustekoak gara alderdi guztien kontsentsuz eta onespenez osatutako aurrekontuak ●

bukatu. EAJk eta PSOEk, «gaizkiak tuen garaia» bukatu dela adierazten badute ere, egungorri dute oraindik. Eli Galdosek adierazi duenez, «Ea eta EuEren arteko negoziaketa gogoragoa izan da HBrekin izan zitekeen baino». Baina Ajuria Eneako Iturza esker hobetsi omen dute EA eta EAJk rengana jotzea. Dena den, HBko asko direlako, haiek kontuan hartu behar dituztela dio, bestela ilegalizazioa eskatu beharko bait litzateke bere ustez.

Honen aurrean oraindik ez du PSOEk erantzunik eman. Baina PSOEk ez du sekula aitortzen HBrekin mintzatzeko asmorik duela nahiz eta izkutuan hala izan.

Gipuzkoako aurrekontuekin gertatutakoak ez dira hemen bukatu.

Oraindik ikustekoak gara alderdi guztien kontsentsuz eta onespenez osatutako aurrekontuak. Noizbait iritsiko direlakoan.

DANIEL Vega Bizkaiko go-bernadore zibilak dioenez, ETAko zuzendaritzak Bizkaia komandoari igorritako gutun bat harrapatu omen diete urtarilaren 29an atxilotutakoei. Harri-garria bada ere, orain arte ez da horren berri eman. «Urtarrian, 92» izenburupean, «txacurren autoen» informazioa luzatzen zaie komandokideei eta autobonbak erabiltzeko eskatzen zaie. Baina gehiago ere bada:

«Ikusi duzuenez, ostia eder-rak emanez ekin diogu urteari, eta horrela jarraitu behar da».
[...] «Gartzeleko kontuei dago-kienez, ikusten duzuen bezala, etsaiak banatu egin nahi gaitu. Ez utzi prentsa kanpaina fas-zista hauek hunki zaitzaten, eta espero dezagun gure militante pre-soek, euskal borrokariaren gisan, jakingo dutela balako egun batean hartutako konpromezuari eusten, eta ez direla orain zuzendaritza-ren jokaera kritikatzeko hasiko baiek sakrifizioa eta abalmena galdu izana justifikatzeko. Azken finean baiek bizirik daude, eta tarteka familia ere ikusten dute. Bitartean, beste hainbat kide, atxilotu ez zezaten, borrokan erori zen. Gutako batzuek ez ditugu urte luzetan maite ditugunak ikusi».
[...]

ETA-N ez dago kamikazerik. Era-kunde armatu batek ez die bere militanteei esaten, ezta lerro artean ere, atxilotzea baino hobe dela hiltzea. Suizidatzeko deialdia bait litzateke. Aski ezaguna da dagoeneko Tupamaroen historia.

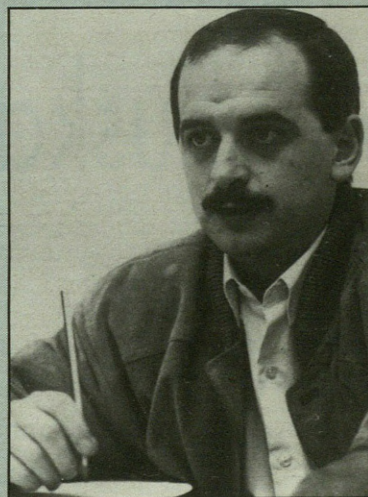
Iñaki Zubiondo

E R D I Z E R D I

Errege baten ohorea

A **SKOTAN** iruditu zait 68ko kumeok -eta gaur 35 urteen bueltan gabiltzanak gara belaunaldi haren azken kondarrak- dena zalantzan jartzeko asmo ederra azkenean eskrupulo bihurtzen utzi ote dugun.

Eta eskrupulorik gabeko garaiak ezagutzea tokatu zaigu. Hor ibili gara gu eskrupuloz beterik, etor-kin espainolak nola integratu kalkulatzeko, gero Buesa bat so-portatu behar izateko. Adibiderik errezenari ekiteagatik. Duela gu-txi poza eman zidan hainbat in-telektual frantses beren himnoa-ren astakeriak goxatu nahian hasi zirela jakiteak. Badakizu, «Goazen aberriaren umeok, heldua da lo-riaren eguna... odol zikin batek busti ditzala gure ildoak» eta bes-te. Lagun batek fotokopia gaizto bat ekarri ez balit.

PELLO ZUBIRIA

«Egunkaria»ko zuzendaria

NAFARROAKO egunkari-rik salduenak ematen zigun be-rria: San Adriango neska batek, 12 urte dituen Elizabeth Murok, «Qué es un rey para tí» lehiaketan finalera iristea lortu zuela. ARGIAko ira-kurleari poema erakutsi gabe ezin naiz gustora bizi. «El rey de España» du izenburua. «Poderoso, grande / fuerte y lleno de esplendor/ el Rey lleva su cargo / con valentía y honor. / Capitán de ejércitos / amante del mar / buen padre, noble esposo / nacido para reinar./ Creador de un reino / de justicia y libertad / por eso le debemos respeto / y lealtad. / Y si al grito de ¡Viva el Rey! / un hombre no responde / ese hombre no es español / o ese español no es hombre./ Todo por la patria / el Rey, la paz, el amor / Ese es el grito de guerra / de un español con honor».

NI gehien azkenbigarrenak hunkitu nau: «O ese hombre no es español o ese español no es hombre». Esaiok Gernikako Arbolak eliz usaina duela. Edo Euskal Autonomi Elkartearen jeltokideen egoskorkeriaz ezarri zuten Gora ta Gorari letra kendu ziotela, Euzko Abendaren Ereserkia delako, arrazarena alegia. Haserre atera beharko lukete errepublika-noek, zer esanik ez feministek, homosexualek ere protesta egiteko aukera polita lukete. Zer esan haurrak eskolan dituzten gurasoez: baina zer da umeak manipulatzeko erokeria hori? Negarra baino gozoagoa delakoan, egin dezagun farre pentsatuz holako idatziak promoziona-tzen diren San Adriango ikastetxeak «Casa Nostra» duela izena. Nafa-roan bide zuzena promozionatzen duen «Cosa Nostra»

Erregio eta kantonamenduetako hauteskundeak iraganen dira martxoaren 22an eta 29an

Bi zerrendatan banatu dira Ipar Euskal Herriko abertzaleak

Zaila izango da datozen Akitaniako legebiltzarretako abertzaleek bozik lortzea martxoko hauteskundeetan. Hala eta guztiz ere, garrantzitsuak izanen dira erregio eta kantonamenduen bozketen emaitzak, abertzaleek dituzten indarrak neurtzeko. Ipar Euskal Herriko indar abertzaleek hauteskundeekiko dituzten iritzi eta helburu desberdinak bildu ditugu.

Bikukera mota egingo dira Estatu frantziarrean datozen martxoaren 22an: erregioetako parlamentuetarako bozak alde batetik, eta beste alde batetik, kan-

tonamenduetakoak. Azken boz honek bigarren txanda bat izango du martxoaren 29an. Kantonamenduetarik herena bakarrik eraberrituko da. Hain zuzen ere, Ipar

Euskal Herriari dagokionez, hamar: Iholdi, Bastida, Hazparne, Baionako hiru kantonamendu, Miarritze mendebaldea, Angelu iparralde, Atharratze eta Garazi.

Legebiltzarretako eskainuak biztanleagoaren arabera erabakitzen dira. Akitaniako erregioari dagokionez, 86 eskainuk osatzen dute legebiltzarra. Eta erregio hau bost departamentuez osaturik dagoenez, Pyrenées Atlantiques departamentuari 17 eskainu dagozkio.

Departamentu honetarako, (%40 Ipar Euskal Herria eta %60 Biarnoa delarik), hamaika zerrenda aurkeztu dira. Ipar Euskal Herriko abertzaleak bi zerrendatan daude banatuta, batik bat. Abertzaleen Batasuna koalizioak, Euskal Batasuna eta Ezkerreko Mugimendu Abertzalea alderdiak bildu ditu. Bestalde, Iparraldeko Eusko Alkartasunak bat egin du Entau País alderdi nazionalista biarnesarekin, eta EAJren Ipar Buru Batzarrek apoiatu egin ditu.

Ipar Euskal Herria bezalako gutxiengo batentzat, inportantea izan liteke legebiltzarretako hautetsi bat lortzea. Jakes Abeberri EB-

EB-EMA plataformaren izenean aurkeztu ziren 17 hautagaiak, zerrendaren aurkezpenean. (Argazkia: «Enbata»tik hartua).

EMA-EB: akordio zail bat

IPAR Euskal Herriko egoera politikoa hurbildanik jarraitzen ez duenak, ez du behar bada aise ulertuko nola ahal diren EB eta EMA elkartu hauteskondeetara joateko.

Egia da 1987an erabaki zutela EBk eta EMAk Iparraldeko EAekin elkartzea, politika gertaera garrantzitsuen karia. Hegoaldean hainbat puntutan aurka diren HBk eta EAK iparraldean dituzten kideak hona non elkartzen diren puntualki bederen. Egoera araro samarra dudarik ez.

Bost urte barne, Iparraldeko egoera asko mugitu da abertzale militargoaren barnean. Hasieran, hiru alderdiok agertu dira lokomotore. Poliki, ordea, agertu dira barne korronte sakonak.

EA iparraldeko ez du hasierako indar hura. Beretu nahi zituen hautetsien artean ez du esfortzuen sarrera burutu: gutiago oraino ezen Ipar Buru Batzarra finkatu bait du EAjk, honek ere hautetsiak bildu nahiz, baina espero baino askoz ere gutiago. Ezker-ragotik ofentsiba bikoitza eraman du 90az geroztik Oldartzen kolektiboak. Talde hau osatzen dutenek, lau urteren esperientzia eraman dute. EMA alderdiaren barnean minoria aktibo bezala, inoiz beren jokamoldea erabaki bihurtzea lortu gabe. Horregatik erabaki zuten ateratzea eta beren dinamika publikoki agertzea. Laster plazaratu zituen bi tesi. Lehenik, borroka guztiak orekatu eta batera eraman beharra. Herrikoia eta hauteskondeetako batera. Bestalde, ezker

abertzalearen pisu egiazkoa ongi markatzea EB-EMA Oldartzen eta Patxa taldeen lokomotibarekin.

Jokamolde horretan bateratu da Oldartzen taldea Baiona zaharrean nagusi den Patxarekin. Hots, Iparraldeko egoera politikoki abertzalea asko ezkalkatu da 90 hasieraz geroztik. Horrek ekarri ditu gogoetaldi sakonak EBren eta EMAREN baitan. Alderdi bakoitzak bere egiturak finkatu ditu. EBk badu egoitza eta permanente bat. EMAk autik ezarri du «EMA gazte» adarra, gazteriarren kezka horietaz bere ikusmoldearen jokaeratik desberdin agertu nahiz.

Bi ezkerreko alderdiek badute segur eztabaidagai eta bereizibide bat serioa: Iparraldeko bortizkeriaren oportunitatea. EBk ez du gogoko. EMAk politikoki onesten du. Hain zuzen, puntu minberatsu horretan EA iparraldeko bizkarrez bizkar igortzen ditu biak, esanaz bortizkeria onesten dutela, batzuk hegoaldean besteak Iparraldean. Aldiz, Ipar Buru Batzar jeltzaleak ETA kondenaturik erakusten du. Hala ere, IKren aldera zenbait onespen badu, azpimarratzen bait du iparraldeko egoera juridikorik ez dueno honela izango dela.

Hiru elementu zentralak ekarri dituzte poliki EB eta EMA, hauteskun-

MATTIN LARTZABAL

Gure Irratiko kazetaria

deen ardatza beraien artean osatzera.

Lehen elementua ideologikoa da. Sozialismo erreala erortzearekin «ezker» temak galdu duela bere indarra. Horrek Iparraldeko EAekin abiatu urratsa jarraitzea ekarri beharrean urrundu ditu, hartarik sentitzen delako ahuldura jasaten duela alderdi horrek eremu politikoan.

Bigarren elementua: egoera sozialogikoa. Hautetsi abertzale gehienak hauetarik dira, baita ere ekonomian (Hemen/ Herrikoia tandem).

Hirugarren elementua praktikak marratzen du: EBk eta EMAk dute presentzia politiko zabalena, oinarrituena; biek gogoan dute 30 urtez iparraldeko landu ondoan ordu dela fruitu politikoak biltzen hasteko; emaitzek abertzaletasunaren pisua Iparraldean agerian eman behar dutela. Hots abertzaletasuna iparraldeko edonoren ikusmolde «arrunta» bihurtu behar dela emaitzetan.

Biziki gutik egin du Iparraldeko EA ez dela urrats horretan besteekin elkartu. Eta Iparraldean askok pena har dezake orain artino fruitu onik eman duen hiru alderdien elkartasunak ez duelakotz marka hau pasatu.

Pentsa daiteke oraingo urradura ez dela berehalakoan ezeztatuko, gaur egun abertzaletasunak beste indar politiko guztien aurrean bere tokia behar bait du hartu.

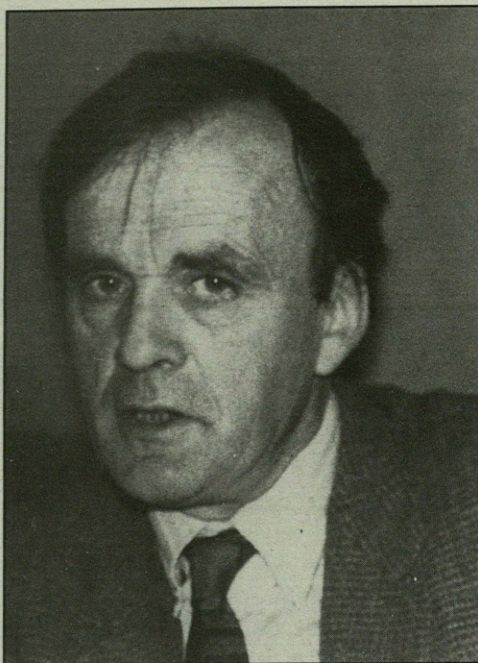
EMAKo zerrendaburuak «Egunkaria»-ri azaldu zionez, *«pentsa daiteke, orain bezala, gebiengorik ez dela izango bururango Akitaniako Kontseiluan. Beraz, boz batek asko lor lezake»*. Garrantzitsutzat jotzen dute Ipar Euskal Herriak erregioko instituzio horren baitan departamentuaren eskubideak izan ditzan. Horregatik, eszizio berezia eskatzen dute.

Abertzaleek, Pirinées Atlantiques departamentuari dagozkion 17 hautetsi horietatik bakar bat lor dezaten, biarri bizi diren euskaldunak kontuan izan gabe, Ipar Euskal Herriko biztanlegoaren %15aren botoak lortu behar dituzte. Azken hauteskunde munizipaletan, EA, EB, EMA eta abertzale guztiak bildurik, %11ra heldu ziren, eta geroztik gorantz egin badu

ere, zaila izanen da %15 horretara heltzea. Abertzaleen indarra neurtzea izanen da batik bat helburua, eta aldarrikatu ahal izatea Ipar Euskal Herria ez dela egoki dagoen bezala.

Abertzale guztiak zerrenda bakarrean biltzea ez da posible izan oraingoan. Helburu desberdinak eta helburuen lortzeko bitartekoei buruz iritzi desberdinak dituztelarik, EMA eta EB

bildu dira alde batetik, eta EA aurkeztu da bestetik. Hauteskondeei buruzko iritzi kritikoak bestalde, Patxa-Oldartzenek azaldu ditu, eta EMA-EBk biltzeko proposamena luzatu bazien ere, kanpoan geratu dira. Zerrendaburuak euskalduna ez izatea, esate baterako, ez dute onartu, eta bestalde, aldarrikatu beharrekoak apaldu egin dituztela diote. Hizka-mizkarik handie-

Jakes Abeberri EMA-EBko zerrenda burua eta Manex Pagola EA-Entau-Païseko zerrendaburua.

nak EB-EMA eta EAren artekoak izan dira. Batik bat, Entau Païs dela eta. EB saiatu da okzitaniarrekin aliantzara heltzen. Jakes Abeberri azaldu duenez, elkar hizketa luzeak izan zituzten, «eta azkenean onartu ezin genituen hiru eskakizunekin aurkitu gara. Lebena, zerrendaburua baiena izatea, Biarnoan jende gebiako egoteagatik. Baina ezin genuen bonelakorik pentsatu ere egin, abertzaleok hemen baiak bere lurraldean baino askoz ere errotuagoak gaudelako». Entau Païsek indar politiko gisa sei urte daramatza. «Bi-garrenik, ez zuten onartzen garbiki Miarritze, Angelu, Baiona, Bidaxune eta Bastida euskaldunak direla». Hirugarren arrazoi gisa borroka armatuari buruzkoa aipatu digu Abeberri. Iparretarrek erakundeak bere ekintzak Pirinio Atlantiar osoan egiten ditu eta horren aurrean biarnesek gero eta kondena garbiagoak egiten zituzten. «Ekintza horiek ez ditugu ontzat ematen, bai-

na ez eta kondenatu ere, eta abertzalez osaturiko zerrenda batean ezin ziren jarrera desberdinak bildu».

EAKo Piarres Xarritonek ez du horrelako usterik. Hark azaldu duenez, Entau Païsek bilerara deitu zituen EMA, EB, EA eta Berdeak, «baina EB eta EMA ez ziren agertu. Beraz, beste bilera baterako deialdia egin genuen Baionan. Orduan ere ez ziren azaldu, baiak Entau Païsekin buruz buru egon nahi zutela esanaz». Geroztik bilduak dira EMA, EB eta EA bazkari batean. «Guk —dio Xarritonek— erran genien probintzialak kantonamendukoak baino inportanteagoak zirela, baiak kontrakoa uste bait zuten». EAKoek ez dituzte hauteskunde testimonialak nahi: «zenbat garen jakiteko bakarrik ez dira hauteskundeak. Hasierako bileran azaldu genien ez ginela bide horretatik joango». Handik aste batzuetara EBk eta EMak plataforma bat sortu zutela argitaratu zuten egunkariek. «Hurrengo egu-

nean Entau Païsekin joatea ez zela posible adierazi zuten. Eta plataformara, nahi zuenak hurbiltzeko deia egiten zutela ere ikusi genuen» Entau Païsekin ez biltzeko eman dituzten arrazoiak ez dituzte onartzen EAKoek. «Ez da egia Entau Païsek ez dituela zerrendaburuan euskaldunak nahi. Haiek konforme dira aldizkatzeko». Hau da, sei urterako hautetsirik lortuko balitz, hiru urteetan burua Entau Païsekoa izango litzateke eta ondorengo hiru urteetan euskalduna. Lehen hiru urteetan idazkaritzarik izango luke Baionak eta hurrengo hiru urteetan Pabek. «Hori sinatu digute Entau Païsekoek, gainontzekoak gezurrak dira. EAKoek ez zuten Entau Païsekin joan nahi eta hasieratik zuten erabakia. Ez dut uste katastrofea denik abertzaleen bi zerrenda egitea». Borroka armatuari dagokionez, EAK ez du onartzen EMAREN postura. Alegia, borroka armatua tresna komplementarioa iza-

tea. Bestalde, «EBk ez du indarkeria onartzen Iparr Euskal Herrian, santuari gisa ulertzen duelako, baina ados dago Hego Euskal Herriko indarkeriarekin. Orain arte bi alderdiok ez dute elkar ulertu, arazoa hau dela eta. Orain isilduko dute, ez dute iritzia bateratu. Gure ustez, borroka armatuak atzeratzen da gure arazoa. Duela 10 urte euskaldunen alde zirenak orain kontra ditugu borrokatik».

Patxa Oldartzen kanpoan

Beste arazorik ere izan dute EAKo Camblongek plataforman parte hartu duelako. Manex Pagola EA-Entau Païseko zerrendaburua agertu duenez, «ez dugu onartzen Hazparneko baitagai abertzalea hautatzeko moldea, ez bait gintuzten gonbidatu gure ikusmoldea plazaratzeko. Ez osoaren gainetik hartu zituzten harreman horiek. Ez da, ordea, Camblong bakarrik EA utzi duena».

Hauek dira, beraz, EB-EMAK eta EAK elkarri egiten dizkioten kritikak. Patxa Oldartzen EB-EMAtik hurbil bada ere, ez du plataforman parte hartzerik izan nahi. Patxa-Oldartzenek borroka herrikoen garrantzia nabarmendu nahi du. Haien ustez, hauteskundeak medio bezala inportanteak izan daitezke, baina ezker abertzalea indartzea eta borroka guztien osagarritasuna garrantzitsuagozat jotzen dute.

Ixabel Etxeberria
Garbiñe Ubeda

Benito LERTXUNDI

+ MIKEL MARKEZ

OIARTZUN

MADALENSORO 1992'eko MARTXOAK, 14
Larunbata, gaueko 10'etan

Antolatzailea

Kultur Promotora

Gabandea

Oiartzungo Udala

Sarrerak:

OIARTZUN: Madalensoro Plotalekua,
Amazkar Taberna.
ORRETA: Arkaitza Taberna.
DONOSTIA: Bilintz Liburudenda, Azoka,
Xaribari, Frudisk.
BAIONA: Zabal Liburudenda.
LESAKA: Zaldio Taberna.
IRUN: Centro Musical Irúnés,
Bertso Klop.
TOLOSA: Xanti Taberna.

Laguntzaileak

ARGIA

Irakur bikoitza prentsa gaurtik

Egunkaria

EUSKADI
IRRATIA

Euzko Lehen Irratia

E Z P A L A K

■ GIASOLAREN ESTRADIZIO EPAIA APIRILEAN EZAGUTUKO DA

CARMEN Gisasolaren kontra otsailaren 26an egindako epaiketaren erantzuna apirilaren 8an ezagutuko da. Gartzelako GAL bat sortzeko proposamenak jaso zituzten hiru presoengutunak aurkeztu zituen Claire Freyssinet abokatuak, Espainiara estraditatu ondoren bere bezeroaren bizitza arriskuan egongo zela argudiatuta. Carmen Gisasolaren abokatuak arrazoioak azaltzen ari zenean, Kehrig fiskalak behin baino gehiagotan eten egin zuen letratuaren hitzaldia, eta epailearen eskuhartzea eragin zuen. Bestalde, Baionako Nahon fiskalak gutun horietan oinarriturik ikerketa judizial bat irekitzea erabaki duela argudiatu zuen Gisasolaren abokatuak. Aipatutako gutunez gain, estradizio eskaeraren kon-

tra azaltzeko Espainiako agintariak bidalitako dokumentazioaren akats batzuk nabarmendu zituen Freyssinet abokatuak.

■ FRANTZIAK EZ DU POLIZI BRIGADA MISTORIK NAHI

ROGER Boslé komisarioak adierazi duenez, Frantziako agintariak ez dute espainiar eta frantziar poliziek osatutako brigada mistorik nahi. Boslé ETA-ren kontrako borrokaren arduraduna da Pirinio Atlantiarretako departamentuan, eta haren esanetan Espainiako gobernuak egindako eskaerak zailtasun handiak sortuko lituzke, bereziki lege aldetik eta estatu subiranotasunari dagokionean.

Frantziako eta Espainiako polizien kooperazioari buruz, informazio truke egokia dagoela esan zuen, eta kooperazio hori «areagotu» egingo dela.

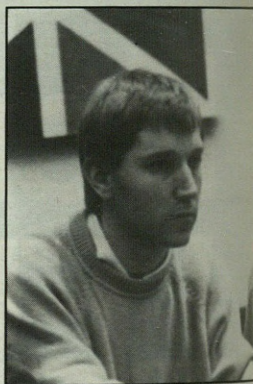
■ URRAK JASANDAKO TORTURA SALATU DU BANDRESEK

JUAN Maria Bandres eurodiputatuak Askatasun Publiko eta Barne Arazoetako batzordeko lehendakariari gutun bat igorri dio, Kepa Urrak nozitutako torturak salatuz eta ikerketa eskatuz. Batzorde horretako hurrengo bileran gaia aztertu eta dagozkion erabakiak har daitezen eskatzen du bertan EEko lehendakariak, Europako Komunitatearen esparru osoan legea eta giza eskubideak gordetzeko.

Z
T
I
H
Z
E
Z
T
I
H

«Arazo konkretuak ageri direnean, alderdiek HBrengana jotzen badute, berriak sinetsi egingo du azkenean baiekin negoziatu egingo dela».

Jaime Mayor Oreja,
PPko lehendakaria
EAEn.
Deia, 92-II-27.

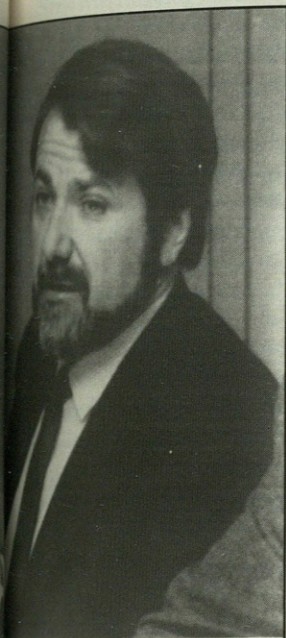

«Gipuzkoako aurrekontuei buruzko negoziazioan, argi gelditu da EAJk benetan zaila daukala Paktuarekiko loturak haustea».

Rufi Etxeberría, HBko
Mahai Nazionaleko kidea.
Egin, 92-II-27.

«Sevillan lau euskal gazte atxilotzea ez zen huts egitea izan. Okerreko koinzidentzia eta zirkunstantzia ugari pilatu ziren, besterik ez».

José Luis Corcuera, Estatu
espainiarreko Barne
ministroa.
Diario de Navarra,
92-II-27.

«Porrot egingo duen bigarren Aljer bat ezinezkoa da. Alde bateko eta besteko jarrerak ez daude zehaztuta, eta hori gabe alferrikakoa izango litzateke».

**Joseba Egibar, EAJko
leleduna.
El Diario Vasco, 92-II-26.**

«Euskal errefuxiatu politikook, Estatu espainiar eta frantziarren arteko kolaboraziopeko habitu eta biktimak gara, eta merkantzia politiko gisa erabiltzen gaituzte».

**Carmen Gisasola,
errefuxiatu presoaren.
El Correo Español, 92-II-27.**

«ETA eta HB bereiztu behar ditugu. HBren mezuak, nabiz eta siniestroak izan, aboz egiten dira».

**Joseba Knörr, PSE-PSOeko
kidea.
Egunkaria, 92-II-25.**

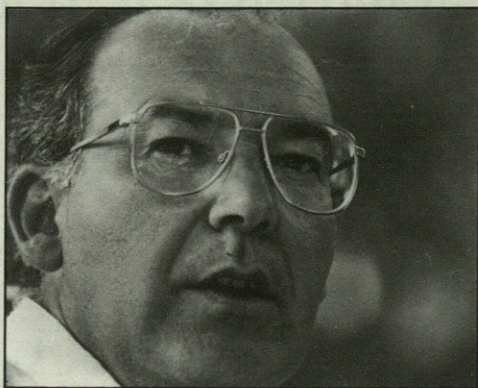
G O R D E T Z E K O A K

MIGUEL SANZ ETA JUAN CRUZ ALLI HASERRE

MIGUEL Sanz Nafarroako Gobernuako lehendakari ordea, Juan Cruz Alli lehendakariaren besoetakoa, purrustaka dabil aspaldion. UPNko eta Gobernuako bi kide hauen laguntasuna eta elkartasuna krisiak jota dago aurrekontuak direla eta. Alliren aurrekontuen proposamena atzera bota dute UPNn Sanzek bere onespenean eman ez diolako.

K A R T A J O K O A N

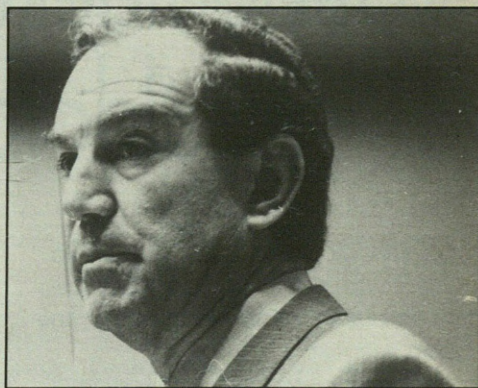
enbido...

J. ANTONIO ARDANZA

Txomin Iturbe zenari beste adiskide berri bat sortu zaio: Ardanza indianoa. Arrasatearra berpiztuko balitz, ETako buruzagitza ikusita izuak jota hilgo litzatekeela esan du. Diaspora berbideratzeko saio horren harian, independentziaren ezina eta alferra aldarrikatu zuen. «Estatu Jainko Gorenaren kontzeptu totemikoa krisian dago European», eta horrek bihurtzen du ezinezkoa, EAEko lehendakariaren aburuz, independentziaren aldeko saioa. Kontzeptu berri bat ere asmatu zuen, bere autogobernuko helburua definitzeko: «kosubiranotasuna». Ordu aldatetarako eragindako inspirazioa, dudarik gabe●

...ordago!

KARLOS GARAIKOETXEA

Lehendakari ohia izan da indarrean dagoenari arrapostu egin diona. Garaikoetxeak, Mexicoko Euskal Etxekoei idatzi die gutun publikoa. «European independentziak zentzurik ez duela esateak, orain eta hemen defendatu behar izatearen konpromezua baztertzeko saioa besterik ez da». Aldi berean, Europako estatuak desagertuko direla esatea gezurtat jo du EAKideak. Nazionalisten etsaiek izan ohi duten papera bereganatzeaz salatu du Jose Antonio Ardanza. Biek Mexicoko 'herkideei' azaldu nahi izan dute errealitatea; dirudienez, 'batzokien gerra' eta gero 'euskal etxeena' datorkigu ●

Bortxatutako 14 urteko neskatoaren haurdunaldiak Irlandan gori-gori jarri berri du abortatzeko eskubidea. Dublineko Gorengo Epaimahaiak baietsi behar izan zuen neskatoak Irlandatik ateratzeko eskubidea zuela. Emakumezkoei beren gorputzaz erabakitzen ez uztea larria baldin bada, larriagoa da bortxatutako neska bati abortatzea galeratzea eta neskatoari bederatziz hilabetez Irlandatik ateratzen ez uztea. Integrisimo islamiarraren oihartzuna Europa guztian barreiatu den honetan, integrisimo katolikoaz ere zeresan ugari dago.

«Hegoaldeko lagunak» iparraldeko erraldoiarekin aurrez aurre

GEORGE Bush Estatu Batuetako lehendakariak, 'zaplastada' ugari hartu ditu azken bolada honetan. Etxean zein kanpoan.

Atzerrian, azken kokotekoa bere «hegoaldeko lagunak» eskutik etorri zaio, drogaren aurkako kanpaina dela eta, iragan astean México, Colombia, Perú eta Ecuadorrekin, Méxicon bertan burutu zen «Kokainaren gailurrean». Bushek gailurrera eraman zituen helburu nagusiak jakan sartu eta etxera itzuli behar izan zuen esku hutsik. Hegoaldekoen eta iparraldekoaren interesak arras desberdinak zirela frogatu zen gailurrean. EEBB, kokainaren laborantza murriztea eskatzen dien bitartean, hegoaldekoek hauek murriztu ahal izateko laborantza berrien indartu beharra azpima-

rratzen dute, eta horretarako herrialde garatuen laguntza eskatzen dute.

Herrialde andiarrek ezezko biribila eman diote EEBBen bi eskakizun garrantzitsueni. Narkotrafikoaren aurkako indar polizia-militar berezi baten sortzeari, eta kokaina produktioari epeak jartzeari. EEBBen plan-

— Kokaina
ekoizpenaren oinarrian,
finean, hirugarren
mundua eta lehenaren
arteko betiko desoreka
ageri da ●

gintzaren arabera, berarengan ohi den moduan, 2000 urterako kokaina produktzioa erdira jaitsi behar litzateke, eta 2010erako gutziz ezabatu.

Berriro ere, EEBBek, azaleko arazoa ezabatu nahi du, haren sustraiak ikutu barik. Kokaina ekoizleen oinarrian, finean, hirugarren mundua eta lehen munduaren arteko betiko desoreka ageri da. 70. hamarkadako petrolioaren krisiaren ondorioz, herrialde andiarren ohizko produktuen izugarritzko prezio beherakada izan zen. Herrialde horientzat, ostera, ez zen gaitza izan kafea eta abarrekoen ordezkari landatzea, jakinak diren ondorioekin. Txiroen kalamitateek, ordea, dardara gutxi eragin zituen New York-eko zentro merkantiletan. Arbola sustraietatik moztu ezik, ada-

rrak etengabe ateratzen zaizkiola ez bide dute ulertu oraindik batzuek. Hobeto esanda, ez dute ulertu nahi.

SAHARAKO erreferenduma, nazioarteko ordenu berriaren ondorio adierazgarrienetakoa da. EEBBek eta herrialde indartsuek konpondu nahi dutena konpondu egiten da, eta gainerakoa mahai azpira botatzen da. Eta Saharako erreferenduma mahai azpira joateko bidean dago. Areago joan den astean Suitzako ordezkariak Minurso (Mendebaldeko Sahararen Erreferendumerako Nazio Batuen Misioa) utzi zutenetik.

Iragan udazkenean NBERen plangintzak biztutako esperantzak hauts bilakatu ditu Marokkok. Plangintzaren arabera, suetenaren ondoren alde biak kokagune berezi batzuetara erretiratuko ziren. Polisariok horrela egin bazuen ere, Marokkok ez du neurri guztiz bete inoiz eta, modu desberdinez, etengabe zirikatu ditu saharauiak, ea hauek amarruari heldu eta suetena apurtzen zuten. Saharauiak eurenean mantendu dira probokazioetan erori barik eta marokkiarrek plangintzaren aurka egindakoak behin eta berriro salatuz.

Erreferenduma urtarrilean burutu beharrekoa zen, eta gehien jota otsailan. Baina Hassan IIak ederto asko mugitu ditu bere lagunen hariak —EEBB, Frantzia, Espainia?...— berak jarritako oztopen aurrean itsuarena egin zezaten. Pérez de Cuellar NBEko idazkari ohia ere komentzitu zuen, plangintza aldatu eta, bere mesedetan, erreferendumaren errolda zabal zezan. Marokkiar armadak etengabe oztopatzen ditu Minursoren lanak, eta bere kideak etsiturik daude jada. Butros Galik, NBEko idazkari berriak, prozesuaren inguruko berrakordioa eskatu die Polisario eta Marokkori. Hassan IIak plangintza onartu zuenean, eskuarteaz gertatzen zen askoren galdera. Eta oraindik ikusteko dago zer gehiago izango ote duen.

Lukas Martinez

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Haití

KOLONIALISMO eta inperialismo moetak, herri indartsuek ahulagoen auzietan sartzeko modu guztiak agortuta edo behintzat jorratuta ziruditenean konturatu ahal izan dugu ezetz, inperialismoak guk uste baino irudimen haundiagoa duela.

Orain arte herri baten barne arazoetan sartzeko soldaduak bidali ohi dira bertara, edo blokeo ekonomikoa ezarri, edo bertako ejerzittoa erabili edo «gerrila artifiziala» sortu... Haitin berriz ohizko praktika horiek gairatu egin dira. Lehendabiziko pausoa betikoa izan da, ejerzittoak, bide demokratikoak erabiliz, aukeraturako presidentea kendu du bere kargutik, ondoren aurka aterak direnak zapaldu dituzte eta gustokoak ez ziren legeak aldatu. Orain ezer gertatu ez balitz bezala kendutako presidenteari itzultzeko aukera eman zaio, baldin eta kolpea eman zutenetik egindako guztia onartzen badu (demokratikoak ziren lege bakarrak indar gabe utzi eta ehundaka pertsona hil) eta Cedras generala (kolpea eman zutenen burua) bere ondoan agintzen onetsi ezker.

JUANJO SAN MIGUEL

Euskadi Irratiko kazetaria

AJENTZIA batzuk «historikotzat» jo dute notizia, Ameriketako Estatuaren Erakundearen bitartekotzat izenpetu den akordioa. Adjetibo hau era positiboan erabili dutela iruditzen zait, horrelako «lorpenez» egindako historia osatu behar izan ezker hobe genukeelako kondaira idatzi gabe utziko bagenu.

Herriak ohizkoak bihurtu diren bideak ahaztu eta desesperazioaren aukerak hartzen dituenen, ezagutzen duenari ezezkoa ematen dienean hori besterik ezin duelako egin, garbi adierazten zaio egin duena onartezina dela, «eredu txarrak» iraultzak bezain arriskutsuak izan direlako iparraldeko anai haundiarentzat.

GARBI dago Haitin, edo mapetan juxtu lekua duten herrietan gerta daitekeenak ez diola inori ajola. Garbi dago petrolioa edo lehen munduarentzat garrantzia duen zer edo zer dagoen lurraldeetan gertatzen denagatik inork ez duela Seguritate Batzorderik bilduko, kasko urdinak eskatuko edo justizia eta demokrazia aldarrikatuko. Haitin lotsa eta ezkutatutako amorrua besterik ez dira gertatzen.

NBEk berak dio «askatasuna, hutsik dagoen sabelean zentzu gabeko aberastasuna dela». Pentsa daiteke honek esan nahi duela lehendabizi jan egin behar dela ondoren demokrazia zer den jakiteko. Haitiko kasuan bateren batzuk esaldia alderantziz borobildu nahi izan dute lehen aldiz egia osoa bihurtuz.

Irak: Iluntasuna nagusi

Urtebete iragan da Saddam Husseinek indar multinazionalaren aurrean kapitulatu zuenetik. Mende honetan gertatutako gauzarik garrantzitsuenak bizi-bizi ikusi ditugu gure aurrean. Irakiarrentzat, aldiz, gelditu bakarrik ez, denborak atzera egin du, gosea eta miseria nagusi ziren garaietaraino. Bonbak baino, haiek gidatzen dituen eskua da inteligentea. Eta inteligentzia horrek, irakiarren azpiegitura guztiak suntsitzea erabakia zuen.

IRAGAN otsailaren 28an Saddam Husseinek, «Basamortuko ekaitza»-ren bultzada jasanezinaren aurrean, bere gerra berriketa guztiak irentsi behar izan zituen. «Guda guztien ama» galdu zuen, baina guda hark berarekin eraman zituen milaka eta milaka irakiar.

Batek daki, oraindik, gerra hark zenbat hildako eragin zituen.

Greenpeace erakundearen arabera, erasoek 200.000 irakiar hil zituzten. Mendealdeko adituen ustez, kopurua erdia izango litzateke. Eta estatubatuarren esanetan, 74.000 mila.

Aliatuen bertsioan, 324 hildako izan ziren. Hildakoez gain, Pentagonoaren datuen arabera aliatuek 64.000 soldadu irakiar hartu zituzten preso.

Estatubatuarrek Bagdadeko ateetaraino heldu ahal izan ziren, baina irudi arazoez gain (teorian gerra Ku-

wait askatzeko egin bait zen) funtsezko arrazoiak zeuden Bagdadeko bidetik aldentzeko: bata, Irak osoa denbora luzez beren menpe mantentzeko suposatuko zukeen dirutza izugarria; eta bestea, horren herrialde gatazkatsua gobernatzearen (kurduak, hegoaldeko xihitak...) zailtasunak.

Gerra galtzeak eta Iraken erabateko suntsiketak, Saddam-en aurkako barne altxamenduren bat ekarriko zuelakoan zeuden EEBB. Baina altxamenduok hai-zeak eraman zituen, eta Saddamek lehen bezalaxe gobernatzen du gosez eta gaitzez hiltzen den herria.

Kuwait, petrodolarren miraria

IRAKIARREN zazpi hilabetetako okupazioak hankaz gora utzi zuen Kuwaiteko emirato txikia bezain aberatsa. Zazpi hilabetetako sunstizte geldoa, orde, txiki geratu zen irakiarrek arrapaladako erretiratzean eragindako 'hurrikara'ren aldamenen. Irakiarren mendeak, besteak beste, sutan utzi zituen 732 petrolio putzu. Kuwaitiarrek zortzi hilabete behar izan dituzte guztiak itzaltzeko, eta hilabete horietako petrolio isurketek, Kuwaiteko petrolio erre-serbak %3n murriztu dituzte.

Gerra amaieraren ondorengo egunetan, berreraikuntzaren kostuen inguruko dolarren dantzari ekin zioten komunikabide guztiak. Denetarik esan zen. Lehenbizi 20 bilioi pezeta (bilioi bat libera inguru); geroxeago, Desertuko Ekaitza baretu ondoren, 10 bilioi pezeta; eta, azkenik, berreraikuntzaren zati handiena amaitutzat ematen denean, badirudi bi bilioi pezeta

gastatu dituztela. Honi, EEBBei gerra zor gisa ordaindutakoa gehitu beharko litzaioke: bi bilioi pezeta inguru. Baina berreraikuntzaren bigarren faseak 10 bilioi pezeta irentsitiko ei ditu. Eta horietatik 3 bilioi petrolioaren inguruko inbertsioetan gastatuko da.

1991ren bukaeran 465.000 petrolio upel ekoizten zituen eguneko (1989-90ean 2,5 milioi upel). Urte amaierarako milioi térdi upel ekoiztea espero du, eta datorren

urterako 2,5 milioi upel.

Kuwaitiarrak, orohar, euren lehengo bizitza oparora itzuli dira. Handikeria eta zarrastalkeria ekonomikoa egunerokogia dira Kuwaiteko bertakoentzat. Sei, zazpi edo zortzi abizen kuwaitiar di-tuenarentzat, zeren gainerakoei (atzerritarrek gehienak) bizitza morrontza bilakatu zaie. Eta kasu gehiegitan esklabutza ia.

Irakiar inbasioaren aurretik 750.000 mila palestinar zeuden Kuwaiten (populazioa guztira 2 milioi-

koa da). 'Traizioaren' ondoren 50.000 besterik ez dira geratzen eta haiek burutzen zuten lan zikina etorri berri diren egipziar eta asiarrek betetzen dute.

Politikoki, Al Iaber Al-Sabah jekeak zabalkunde demokratikoa agindu bazuen ere, gauzek berean diraute: bera da jaun eta jabe. Datorren udazkenean burutuko dira hauteskundeak, baina aberats, printze eta aristokratek bakarrik dute boto eskubidea, eta horietatik gizonzkoek bakarrik.

Irakiar oposizioak ez du lortu Saddam boteretik aldentzea.

ru, soka motzez lotu du Irak, eta horrela izango du irakiarrek Saddam Hussein boteretik botatzen ez duten bi-tartean. Utzitako zirrikituak

bizirauteko besterik ez die ematen irakiarrei. Eta, se-guruenik, horretarako ere ez. Nekazaritzako tresne-riak, zentral hidroelektri-

koak, urtegiak, kloratze lantegiak, eta abarrekoak konpontzeko ordezkioak behar dituzte. Eta hori da, hain zuzen, enbarguak ba-po lotzen duena. Berreraikuntzarako ahalmena.

Gerra hasiera zela eta, Saudi Arabiako diplomatiko batek zera esan zuen Iraketik ateratzean: «20 urte-rako gutxienez, Irak histo-riatik atera da». M. Sinan

Irtenbidea ez da horren ekonomikoa, baizik eta politikoa; erregimena aldatzen bada, garapen ekonomikoa izango da, bestela ez ●

NBEk ezarritako enbar-guaren eraginez, gaur egun irakiarrek denetarik dute faltan: jakiak, ur edangarria, sendagaiak, teknologia ordezkoak... eta dirua. Duen petrolioaren salmentak gainerako guztiak erosteko ahalmena emango lioke, apurka berreraikuntzari ekiteko. Baina Nazio Batuek baimendutako petrolio salmentak, jaki eta sendagaiak eskuratzeko ahalmena bes-tenik ez dio uzten.

NBEk, Estatu Batuak bu-

Kuwaitiarrek aurki berreskuratu dute lehengo luxu maila.

Al-Shabibi irakiar ekonomistaren ustez, Irakek 2005 urtera arte itxaron beharko du 1980an zuen produktu

nazional gordina lortzeko. Eta hori, dituen zorrak bar-katuz gero, eta gobernua nazioarteko komunitatean

ondo murgilduta egonda. Beraz, esan liteke Iraken irtenbidea ez dela horren ekonomikoa, baizik eta

Miseria gorria NBEn eskutik

IRAKIARREK, gerra galerekin nahikoa ez balute, gerraren ondorengoak ere pairatu beharko dituzte; eta, behar-bada, gerrak berak eragindakoa baino sufrimendu maila handiagoarekin. EEB-Ben ekimen eta indarrez NBek enbargo ekonomikoa jarri dio Iraki, 706 eta 712 ebazpenak medio. Zirrikitu bakarra utzi zaio Iraki bere populazioa hala hola elikatu ahal izateko: 160.000 milioi pezeta (8.000 milioi libera) lortzeko aina petrolio saldu ahal izango du.

Alabaina, Irakek erositako jaki horien banaketa NBEn funtzionarien esku geratuko litzateke, jakiak behartsuenen artean bana daitezzen. Baina gainera, dirutza horren %30, Irakek beste herrialde batzuei ordaindu beharreko gerra indemnitazio kutxa batean sartuko litzateke. Eta hori gutxi ez balitz, Turkiak, irakiar oleoduktoak bere lurraldeetatik pasatzeagatik 26.000 milioi pezeta eskatzen die irakiarrei.

NBEn enbarguak, urte térdi baino gehiago bete du dagoeneko, eta egoera berberean jarraituz gero, irakiarren %85 langabezia eta gosea nozitzera behartuta dago. Enbarguak luze jarrai dezake, eta badirudi berau irakiarren gainetik kentzeko, lehenbizi irakiarrek Saddam Hussein kendu beharko dutela beren gainera. EEBBek horrela bide nahi dute, eta munduko beste gatazkagune batzuetan, NBeri Bushek eskuak librexeago utzi badizkio, Golkokoa oraindik ere berak konpondu beharrekoa moduan hartzen du.

NBek kritika gogorak jaso ditu EEB-Bek arazoa maneiatzen duten moduagatik. Enbargoa, Saddam Husseinek arma nuklear eta kimikoak ekoizteko egin dituen saioagatik ezarri zen. Hori horrela izanik, estatu askok onartuko lukete arma mailako enbargoa eta desnuklearizazioa, baina inolaz ere populazio zibilari horren neurri handian eragiten dion blokeoa.

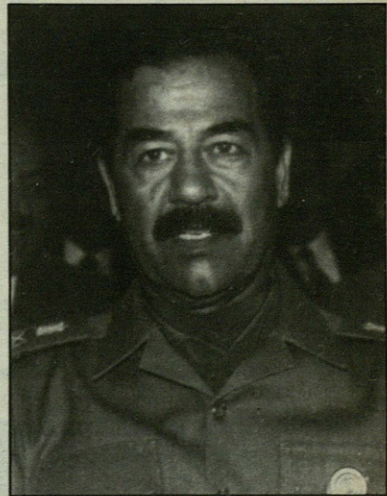
politikoa. Erregimena aldatzen bada garapen ekonomikoa izango da, eta bestela ez.

Irak beti izan da nekazar herria, eta Tigre eta Eufratek emandako uraren ondorioz, nahiko emaitza onekoa gainera. Baina 1972an Irakiak Petrolio Konpainiaren nazionalizazioaren ondoren, industrializazioak ere garrantzi handia hartu zuen. Gobernu baasista, industrializazioa garapenaren datza bihurtzen saiatu zen, baina burokratizazio eta eskulan kualifikatuaren eskasiekin egin zuen topa. Alabaina, industriak hartu beharreko maila hartu ez bazuen ere, teknologia eta zientzia mailan izandako aurrerapenak potentzia militar handia bihurtu zuen. Halaber, hezkuntza eta osasun mailari dagokionez, irakiarrek herrialde garatuen maila lortu zuten.

Herri honen ahaleginaz jabetzeko, kontutan hartu behar da 1980-1988a bitartean gerra izan zela Irakin, eta hala ere 1985-1989a bitartean barne produktu gordinaren igoera, batzuetan beste %7,5ean mantendu zuela urtero. Elikagai kontuetan ere hazkundera nabarmena izan zen, 1970etik 1988ra irakiarren *per capita* kategoria eguneko 2.250etik 3.300era igo zen. Hala ere, gerra aurretik elikagaien %70 esportatu behar zuen, baina petrolioarekin ez zuen arazo gehiegirik.

Erdi Arorako itzulera

Gerraren ostean produkzio guztiak behera egin du modu ikaragarrian. Populazioa elikatzeko, laborantza intentsiboa nagusitzen da, eta beraz, ganaduak ez du ja-

Irakiarrak Kuwaitetik erretiratzean, bonbaketari aliatuek etengabe bonbartzatu zituzten «Heriotzaren errepidea» deitutako lautada honetan.

ekorik. Ondorioz, ez dago okelarik. Kuwaiten inbasioaren ondoren hasi zen enbargua zela eta, 1990eko errazionamendu garaian, estatuak 340.000 tona jaki banatzen zituen modu su-

bentzionatuan. Iazko irailetik abendura kopurua 180.000 tonatara murriztu zen. Eta handik aurrera 135.000ra. Erdi mailako soldata batekin (dinar irakiarak gerra aurretik baino 20

aldiz gutxiago balio du) familia batek hilaren lehenengo hamar egunak pasatzeko besterik ez du. Gainerako egunak pasatzeko bere kontsumo ondasunak saldu behar izaten ditu, eta askotan baita etxea bera ere.

Arrazionamendu sistemen arabera, lehenengo eguneko 3.300 kalorietatik, abenduan 1.200era iragan ziren. Merkatu beltzera joz gero, irin zuriaren prezioa lehengoa baino 40 aldiz ga-

restiagoa da, eta arrozarena 22 bider garestiagoa.

Irakiarrek maila guztietan daude berdintsu. Zulo beltzenean murgildurik. Bonbaketarien gidari amerikarren ondoko esaldia, adierazgarria eta erabakiorra izan zen: «Azpiegitura modernoa suntsi ezazue, eta Harriaren Arora itzulara ziko ditugu».

Bonbaketarien gidariek agindu zehatzak zituzten: «azpiegitura modernoa suntsi ezazue, eta Harriaren Arora itzularaziko ditugu» ●

Xabier Letona

TXALAPARTA
Argitaletxea

Gure Liburuak

78 Posta kutxa 31300 Tafalla
Tel.: (948) 703277 Faxa: (948) 755012

HARPIDEDUN TXARTELA

Izen-abizenak _____
Kalea _____
Herria _____
Probintzia _____
Ordaintzeko mota _____
Bankua edo kutxa _____
Kontu zenbakia _____

☐ Kontu korrentea
☐ Jasordainuz

☐ Sukurtsala

Gaztelaniaz 8 / 10 liburu urteko ☐
Euskaraz 4 liburu urteko ☐
Bietan 11 / 14 liburu urteko ☐

Zbakia _____
Posta kodea _____
Ifno _____

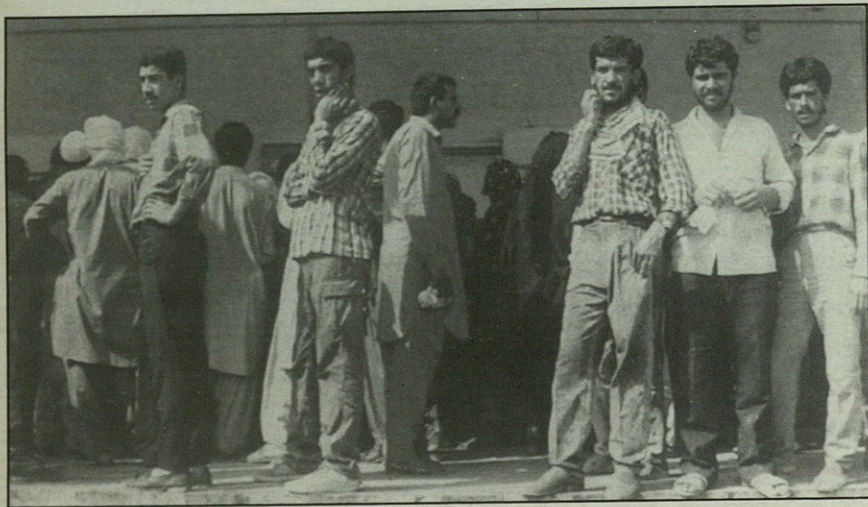
Sukurtsala _____
Herria _____

Honen bidez baimena ematen dut Txalaparta argitaletxeari ordain dakizkion, nire kontura, liburu kontzeptuarengatik igortzen dituen erreziboak.

Data _____
Sinadura _____

1992-III-8 / 1.377. zka. / ARGIA 19

HISTORIA ETA GERO

IRANIAR GIZONEZKOEN ARAZOAK

ORAIN arte, mendebaldean bederen, beti pentsatu izan dugu islamiar gizarteetan norbaitek arazoak izatekotan, horiek emakumezkoak izango zirela. Eta islamiar erregimenen egoera ikusirik, pentsamendu nagusiak ildo beretik jarraituko du seguruenik. Baina orain, Iranen, gizonetzkoen batzuek ere arazoak izan dituzte. Ahwaz, Iran hegoaldeko unibertsitateak, gizonetzkoek debekatu egin die ginekologia ikasketarik burutzea. Eta jadanik espezialitatean ari direnak, ikasketak utzi beharko dituzte. Gidari islamiarrek diotenez, gizonetzkoek lanbide hori utzi beharko lukete eta «*begirune bandiagoko lana topatu*».

KUWAITIARREN FESTA NAZIONALAK

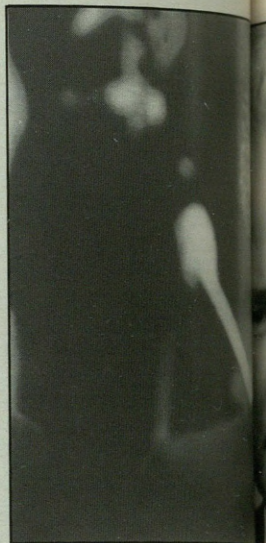
KUWAIT emirato txikiko bertako biztanleek ez ei dute langile ospe handiegirik. Ohituegiak daude, lana palestinar, egipziar, asiarrak eta abarren es-

kuetan uztera. Eta, noski, beren ohiturekin jarraitzeko, lau festa nazional gehituko dizkiote euren egutegiari. Guztiak Golkoko gerrarekin lotuak. Abuztuaren 2ak «*irakiarren inbasio maltzurra*» gogoraraziko du hemen-dik aurrera. Otsailaren 27an askapenaren eguna. Eta, festa zerrenda biritik biltzeko, azaroaren 6an eta 7an azken petrolio putzuaren itzalketa, Al Sabah emirrak berak burutu zuena, hain zuzen ere.

BRANDEMBURGEKO ATEA ERORTZEN ARI DA

DUELA 200 urte eraiki zuten Brandemburgeko atea. Azken 28 urteetan, Berlineko Harresia dela eta, atea itxita egon da. Atea, aurretik hiriaren sinbologia bazen ere, 1989an mundu osoan egin zen ospetsu. Atearen zabaltzeak Berlineko harresiaren erorketa suposatzen zuen, Ekialde eta Mendebaldearen arteko enfrontamenduaren amaiera alegia. Orain, teknikoek ikusi ahal izan dutenez, atea milimetro batzuk beherantz egin du, eta zenbait zirrikitu ateratzen zaizkio.

F E L I P E

«Jadanik esan dezakegu gure herria biltzortik ateratzea dela, eta badaudela baldintzak irtenbide demokratiko eta baketsua gauza dadin».

Slobodan Milosevic,
Serbiako lehendakaria.

«Suposatzen dut Felipe Gonzálezek, Daniel Ortegararen lagun eta maisua, izango zuela zerikusirik bere aldaketan, ez dena nabasia behar Europako Sozialdemokraziarekin, gaur egun Europako hotel atarietan paseiatzen den putat hori».

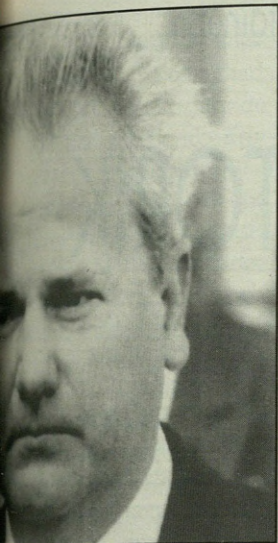
Francisco Umbral,
espainiar idazlea.

«Errusiak, oraingoz, ez du bere armadarik osatuko».

Pavel Gratzov, Errusiako
Estatuko Defentsa
Kontseiluko lehendakaria.

O I H A R T Z U N A K

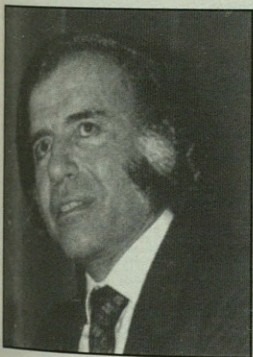

«Narcotrafikoaren aurkako borroka nagusikeria eta soberaniarik zapaldu barik, eta intenbiderik inposatu barik egin behar da».

Ignacio Lechuga Morales,
Méxicoko fiskal burua.

«100 milioi pertsonari lana eman eta elikatzeke moduan gaude, eta gu 33 milioi bakarrik gara».

Carlos Menem,
Argentinako lehendakaria.

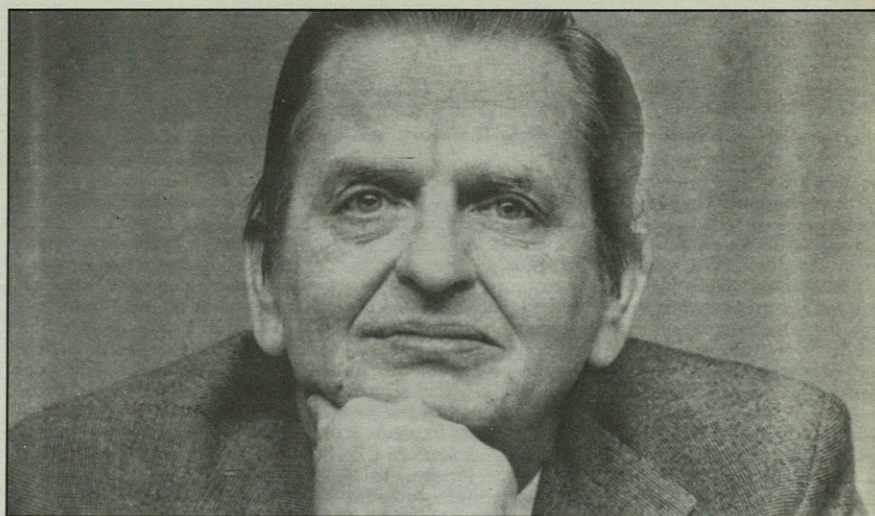

«Jean Bertrand Aristide zoro butsa da eta Busbek bera inposatu nabi digu».

Luis Roos, Haitiko Demokrazia eta Askatasunaren Aldeko Mugimenduaren buruzagia (kolpearen aldekoak).

SUEDIARREN NORTASUN KRISI SAKONA

JOAN den astean Olof Palme lehen ministro suediarra hil zuteneko 6. urteurrena bete zen. Gertakizun hark sakonean eragin zien suediarrei, eta harez gero, esan liteke gauzak etengabe aldatzen doazela suediar gizartean. Suediarrak nekatuta daude munduko zergarik handiena ordaintzeaz, baina, aldi berean, beldurturik daude horrek azken mende honetan eman dien bizimaila handiaren apurkako galtzeaz. Hamarkadetan sozialdemokrazia nagusi izan ondoren, gaur egun Carl Bild-ek zuzendutako zentro-eskumako gobernuak agintzen du. Langabeziari dagokionean ere, jadanik %4ean daude, Munduko Bigarren gerrako garaietako bera, eta urte bukaerarako %5era igo daiteke. Halaber, xenofobia gero eta arrakastatsuagoa da, eta horren adierazgarri da eskuin muturreko Demokrazia Berria alderdiak azken hauteskundeetan lorturiko %7,2. Abuztutik hona 11 atzerritarrek buruan tiroa jaso dute.

ARMENIA ETA TURKIA BAKERAKO PREST DAUDE

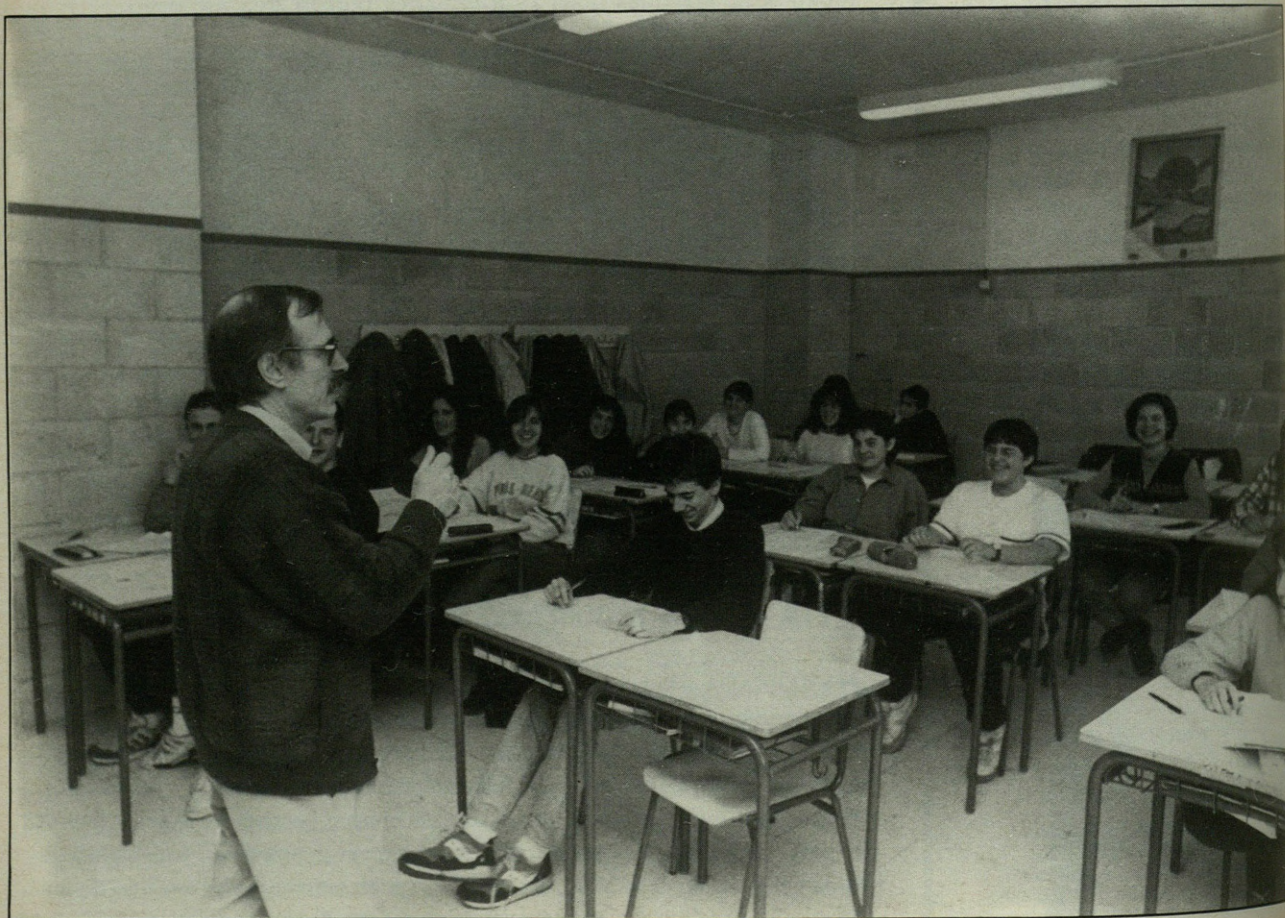
HAMARKADA askotan elkarri gorroto bizia izan ondoren, Armenia eta Turkiak gorrotoaren aizkora mahai azpian gordetzea erabaki dute. Hilaren hasieran Levon Ter Petrossian armeniar lehendakariak, Turkiara egin zuen bidaian, estatu biek Erevan eta Ankaran enbaxadak zabalduko zituztela iragarri zuen. Estatu bien interesekoa da euren arteko zaurien sendatzea. Turkiak behin betirako ahantzi erazi nahi du 1915eko armeniar genozidioa. Armeniak bere isolamendutik atera nahi du, eta egun hori gaitz samarra gertatzen zaio dituen auzokideekin: Georgia erabat nahaspilaturik eta Azerbaidjanekin gerran.

Hizkuntza klasikoen desagerketa gauzatzen ari da Irakaskuntza Ertainean

ZIENTZIEN ZAMAPEAN ITORIK

Letrak gustokoak izan, eta Rosa-Rosae deklinatzen ikastera. Errazena zela zioten beti zientzietako ikasleek. Baina ez praktikoena, denborak irakatsi duenez. Egungo zientzia eta teknikaren gizarte honetan, greko eta latinoen irakaspenek ez dute lekurik antza. Hizkuntza klasikoen ikasle kopuruaren beherakada dugu horren isla garbiena. Irakasleak izan dira larritu diren lehenak, eta indarrak batzea erabaki dute.

HIZKUNTZA klasi-
koen ikasketa derrigorrez-
koa izan da betidanik irak-
askuntza ertainean. Azken
urteotan ezik. Erreforma
heldu zaie hauei ere, eta
derrigorrezkoak izatetik
hautagaiak izatera pasatu

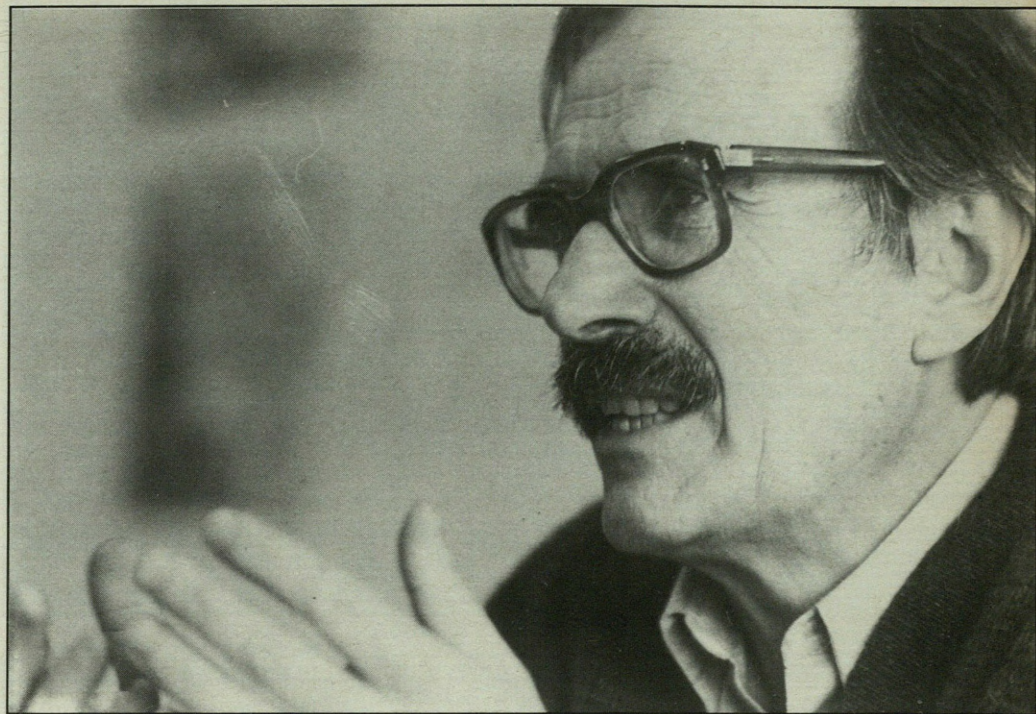

dira latina eta grekoa azken urteetan. Ondorioz, gero eta ikasle gutxiagok aukeratzen dute gaur egun bi hizkuntza hauetakoren bat ikastea.

Irakasleak izan dira hori lehenik nabaritu dutenak, eta elkarte eta proiektu berriak sortzen hasi dira ikasle kopuruaren beherakada hori gelditu arazteko. Hor du-gu Bizkaian Federico Krutwigen zuzendaritzapean sorturiko Jakintza Baitha. Edota Gipuzkoan sortu den elkarte berria, adibidez. Joan den urtean, Gipuzkoako irakaskuntza ertaineko ikastetxe publikoetako latina eta grekoaren irakasleek sortu zuten elkarte hau. Simposium bat antolatu zuten urte berean. Aurtengoa topaketa batzuk antolatu dituzte, eta bertan hizlaria izan da Euskaltzai-diaiko idazkaria, Jose Mari Satrustegi. Honek azaldu digunez, «egia da hizkuntza klasikoaren funtsa galtzeaz dagoela egungo gizartean, baina hori konpondu nabian ari dira sortzen zenbait talde».

Humanismoa galtzeaz

Gipuzkoako elkarte honen bozeramalea den Iñaki Usabiagak bere partaideen helburua adierazi digu: «gure kezka plazaratzeko bebarra somatu genuen. Kezka benetan larria, ez bait da latina eta grekoaren arazo hutsa, baizik eta baren ikasketen galerak beste arazo bat adierazten

duela, gizartearekiko ikuspegi berri baten azalpena». Gizarte teknifikatu hau ulertzeko beharrezkoa da, kideen ustez, perspektiba historikoa, «klasikoen azterketak eskaintzen duena».

Latina eta grekoaren irakaskuntzak sakonki adierazten du gizon honen ustez Mendebaldeko kulturaren zentzu humanista. «Gaurko ikasleek egungo gizartean duten ogibidea teknika eta zientziaren ildotik doa huts hutsean. Gu ez gaude zientziaren aurka, baina Humanismoa ere beharrezkoa dela ziur gaude».

Guzti hau hitz hutsetan geratzen da azken urteotan ezagutu den ikasgai hauen hautaketa mailaren beherakada ikusi ondoren. Ikastetxe askok dagoeneko latina eta grekoa ikasgaitzat edukitzeari ere uko egin dio.

«Grekoa izan da gehien baztertu dena —esan digu Usabiagak—, baina latina ere bide beretik joango da laster. Ia desagertu dira jadanik. Egunen batean

Iñaki Usabiagaren ustez, nahitaezkoa da hizkuntza klasikoaren jakintza egungo gizartea ulertu ahal izateko.

22 garren alea KALEAN !

ERREPORTAI NAGUSIA:

«Gure baratzak kutsaturik»

124 Posta kutxa / ORDIZIA ☎ 88 96 12

«Hizkuntza klasikoak ikasteak egun ezertarako ez du balio, gizarteak ez bait du horrelakorik eskatzen» ●
IÑAKI USABIAGA

Angel Zelaieta, latineko irakaslea

«Hizkuntza klasikoek bizitza arruntarako ez dute baliorik izango»

ARGIA. *Latinezko testu libururen bat egin duzu zuk euskaraz, ez da bala?*

A. ZELAIETA. Bai. Beno, gramatika bat egin nuen, itzulpen batzurekin. Kurtso batean, oso talde ona nuela eta, Virgilioren lan bat itzuli genuen ikasleek eta nik, euskarara.

A. *Zer dela eta basi zinen lan hauek egiten?*

A.Z. Latineko klaseak ematen nituen UBIIn eta ariketa batzuk prestatzen genituen bertan, euskaraz. Horrela pentsatu nuen apurka apurka testoaren forma ematea.

A. *Gaur egun gero eta ikasle gutxiago dago hizkuntza klasikoak ikasten. Zure ustez, zer dela eta?*

A.Z. Nere kasuan behintzat ez dut arazo hori eza-gutu, gure zentroan ez du eta beherantz egin. Gaur egun beren borondatez ikasten dute eta hizkuntza

klasikoak aukeratzen dituztenek. Ez da garai batean gertatzen zena ematen, zientziak baztertu nahian aukeratzen baitzen normalean hizkuntza hauen ikasketa.

A. *Teknikak gainditu al du guztiz hizkuntza hauek sinbolizatzen duten izpiritua?*

A.Z. Bai. Alde batetik ikasle beraiek baztertzen dituzte, eta bestetik, gobernutik ere ez da inolako asmo onik ikusten ikasgai hauekiko.

A. *Baina inolako erabilgarritasun praktikorik eskaintzen al dizkie hizkuntza klasikoek ikasleei?*

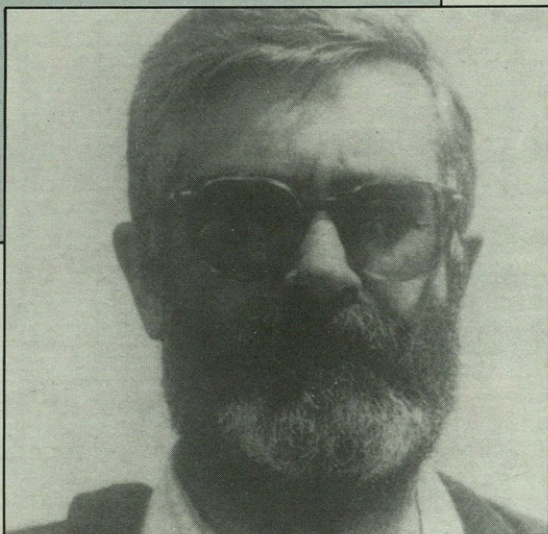
A.Z. Nere ustez bi alderdi daude. Batetik, egiatan, latina edo grekoaren espezialista gutxi beharko dira. Hizkuntzaren inguruan

mugituko direnak denak. Horiek bai beharko dituztela hizkuntza hauek, baina jende gehienak ez du batere beharko.

Beste alde batetik, jakintza izatea oso pozgarria izan daiteke, baina bizitza arruntarako inolako baliorik ez du izango.

A. *Gaur egun sortzen ari diren alkarte desberdinek berpiztearen bila eratu dira. Posible al da horrelakorik lortzea?*

A.Z. Beno, ez dakit. Jendea ari da mugitzen, baina hori eztabaida zaharra da. Nik uste dut latina eta grekoaren aldeko zaletasunak beti hartu beharko direla, baina borondatez.

klaserik ez da emango. Eta normala da. Ikaragarria baita ere, gazteriari aukerak asko murriztuko zaizkio eta».

Horrela, BBBko bigarren mailan derrigorrezkoa bada latina ikastea, ez da berdina gertatzen hirugarrenean edo UBIIn. Urte batean gramatikazko oinarriak ikasten dira, «eta horrekin selektibitate gaingiditza da nahi den gauza bakarra, ikasleei latinari gustoa hartzeko aukera ukatuz», Usabiagaren ustean. Grekoa hiruga-

ren mailan ikasi daiteke, baina hautagaia da, «eta ikasle gehienak grekoaren inolako ezagutzarik gabe pasatzen dira unibertsitatean».

Horrela, urtez urte beherakajo du ikasle kopuruak, zenbait ikastetxetan desagertuz.

«Ikasleek galdetzen dute ea zertarako balio duen latina edo grekoa ikasteak, eta egi borobila da ezerta-

rako ez duela balio, gizarteak ez bait du horrelakorik eskatzen», adierazi digu Usabiagak. Bere bigarren mailako taldeko ikasleetarik bati latina zergatik ikasten duen galdetu diogunean, klasera gustatzen

«Grekoa izan da gehien baztertu dena, baina latina ere bide beretik joango da» ●
IÑAKI USABIAGA

zaiolako joaten dela erantzun digu. «Lehen gehienek letrak zientzietan gaizki moldatzen zirelako aukeratzeko zituzten, baina gaur egun gehienok gustogatik aukeratzen ditugula uste dut», gehitu digu hamabost urteko gazte honek.

Ikaslerik ez

Ertorkizunean hizkuntza klasikoaren egoera larria areagotu egingo dela dirudi. BBBko bigarren mailan nahitaezko eskaintza bezala sartu da ikastetxe guztietan kultur klasikoaren gaia, lati-

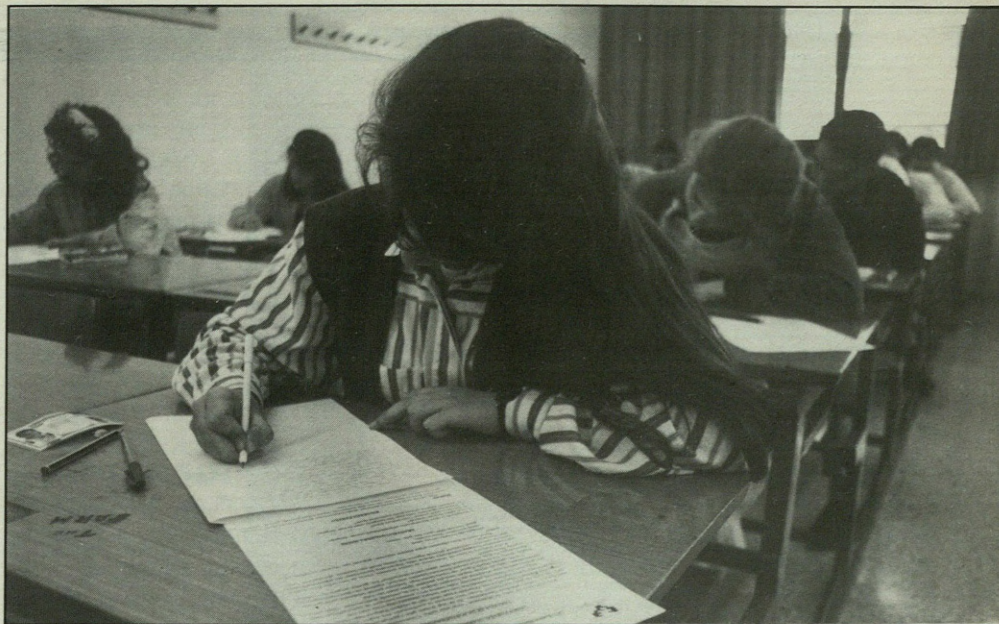
na eta grekoa baztertuz. «Hori berriz pozgarria da funtsean —diosku Usabiagak—, kultura gero jarraituko ez den hizkuntza lotua ez dute ikasiko eta, baina hortik aurrera gizarte mailako gaitik ikastera pasatuko dira. Lehen gutxi badira letretara joaten dutenen kopurua, are gutxiago erreforma honen eraginez».

Guzti honek izan du baina bere eragina hizkuntza klasikoaren ikasketa gorenetan. Unibertsitatean karrera hau hautatzen dutenen kopurua erdira baino gehiago jaitsi da azken urteetan. EHUKo Filologia Fakultate-

tean adierazi digutenez. Ana Benítez, bertako ikasle bilbotarrak, karrera amaitzean zer egingo duen ez dakiela esaten du: «ez dakit ezertarako balioko didan tituluak. Irakastea zen orain arte intenbide arruntena, baina gaur egungo egoera ikusita, ez da ikusten oso garbi horrela izaten jarraituko duenik».

Usabiaga oso kezkatua azaldu zaigu. «Europarako bidean, herri bakoitzak dituen erroak landuz eta erro horiek garatuz Europa berria nola egin asmatu behar dugu, eta hori da aldarrikatzen duguna, Euskal Herria ezagutzea. Gero ikusi abalko da erro horiek batu al daitezkeen».

Elkarte gipuzkoarra, topaketa eta bidaiak antolatzear gain, gauza gehiago egiten saiatu da baita ere. «Proiektu bi daude martxan gaur egun. Alde batetik,

Selektibitatea gainditzea da latina BBBko bigarren mailan irakastearen arrazoi bakarra.

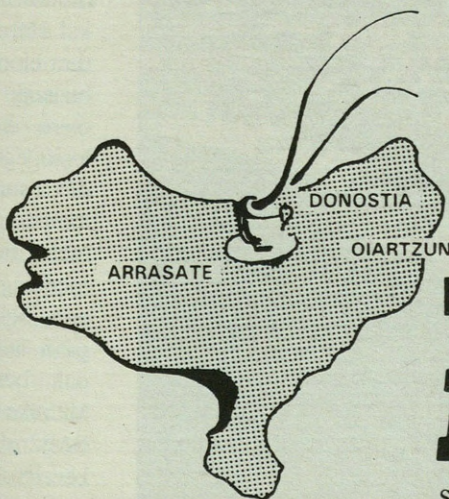
pentsalari klasikoen itzulpenen bilduma egin nahi dugu. Horretan ari garaburu belarri». Juan Jose Pujanak egin du Platonen «Politeia»ren itzulpena.

Euskal Herriko Unibertsitateak ere, Jauriaritzak emandako laguntzaz, antzeko lan bati ekin dio, eta bi proiektu hauek aurrera doaz. «Hau oso garrantzi-

tsua da, euskal kulturarentzat batez ere», diosku inaki Usabiagak.

A magoia | ban

**Zure etxeko kafea.
Zaporea, lurrina,... bereziena...
kolombiarra ehunetik ehun.
Kolombiako kafearen agiria duen
Euskal Herriko etxe bakarra.**

LA CASA DEL CAFE

San Martzial, 19. DONOSTIA Tel: 42 45 12-35 49 14

HENDAIA, HAUTU BATEN PAREAN

Langabezia dela eta, herri bakoitza bere aterabidea atzematen saiatzen da. Batzuk industriari lotutako lantegiak eskatzen dituzte. Beste batzuk, aldiz, turismoari edo komertzioari lotutakoak, eta Ipar Euskal Herrian hau gertatzen da gehienetan. Hendaia egun hautu honen aintzinean izanik, ezdabaita azkar bat sortu da herrian. Iritzi desberdinak arazo berdinarean aurrean.

GEHIGARRI berezi bat atera du otsailako alean «Bil» aldizkariak Hendaiaiko herriaren egoera aztertuz, xehetasun ugari emanaz herriko etxeak Hendaian supermerkatu bat ezartzeko egin dituen lehen urratsak plazaratuz eta ondorioz sortu diren erreakzioak azalduz. Zortzi orrialde zituen dossier honek, eta bertan

Bidasoa ibaiaren ondoko lurraldean eraiki nahi den supermerkatuaren berriraketa ematen da. Joncaux deiturako eremu horretan kamioientzako aparkaleku inportate bat izan da orain arte. Muga pasatzeko beharrezkoak diren papearak lortu bitartean bertan egoten dira zain kamioilariak. Eremu hori da Hendaia duen industria eta lantegi gune nagusia, eta herriari zabaltzeko ahalmena ekartzen dion bakarra hain zuzen ere. Hau izan da azken finean, polemika sortu duena.

Hegoaldeko bezeroak

Azken urteotan Hego Euskal Herriko bizilagunak ez dira etorri Iparraldera etxebizitzak erostera bakarrik. Gero eta gehiago, lerrotan, lerro, egunero jada, Iparraldeko supermerkatu eta komertzio guztiak betetzen dituzte, bertako produktuak merkeagoak direlakoan edo, beharbada, beren herrian aurkitzen ez dituztenak bertan daudelakoan. Milioika libera uzten dituzte BAB2 delakoan, Angelun; Lecclerc-en, Urruñan; Baionako dendetan. Horrek, nola ez, diru gehiago egin ahal izateko ideia batzuk sortu arazi ditu. Supermer-

Hendaia, turismorako aukera anitz eskaintzen dituen herria.

katu berri bat egiteko ideia, adibidez. Carrefour, Leclerc, Supermarche etxeek proposamenak egin dizkiote Hendaiako herriko etxeari eta orain honen eskuetan da proiektuak aintzina joan daitezen atea idekitzea ala ez.

Europa eta bere ondorioak

Ugen desagerketarekin, ziurtzat eman daiteke Hendaiako lan postu ugariren desagerketa emango dela, mugetako kontrola eta zer- gen ordaintzea ez bait da gehiago eginen, agentzia ugariren herstea ekarriz. Auto portuaren etorkizuna ere birplanteiatzekoa da, eta Europatik etorritako erabakien aurrean alternatiba berri batzuk baliatu beharko ditu herriko etxeak.

Bere ondasunak hobeki kontrolatzeko gogoia eta beharra adierazi du jadanik, lur eremuak erosiz eta, beraz, karta gehiago edukiz proiektuak egiteko momentuan. Baina lan postuak sortzea eta aktibitate ekonomiko berriak aurkitzea zaila da. Hendaiako industriari bere lekua egiten saiatu bazen ere, beste ikusmolde bat erakusten du gaur egun turismoari buruz. Talasoterapiaren eraikitzea honen adierazgarri garbiena da. Komertzioa ere osasun onean dago, alternatiba erraza bilakatuz.

Alta gaur egun 31 lantegi daude Joncaux eremuan, 638 lanpostu sortzen dituztelarik. Galtzeko arriskuan direnak. Herrira diru asko ekartzen dute langile hauek. Lehen esan bezala, herriko etxeak Joncaux-eko lur eremuak erosi ditu, industri gizonen eskaera hori egiten

zutelako, 1991eko martxoaren 28ko «Sud Ouest»-en auzapezak zioen ez. Ondoren, azaroaren 12an («El Diario Vasco»-n), auzapezak berak supermerkatu baten eraikitzearen proiektu iragarri zuen.

Egoera ilun honek kezka sortu du Hendaiako biztanleengan, eta bereziki gorago aipatutako lantegietan lanean ari diren langileengan. Bestalde, eremu publikoa esku pribatuaren eror daitekeelaren arriskua bistandakoa da, orain arte aipatzen diren proiektuak promotore pribatu bidez egin bait dira. Horrek erran nahi du momentuan herriko etxeak utzi edo salduko litzukeen 13 hektareak promotore batzuren eskuetan geldituko liratekeela, bere ondorio guzietan, proiektu komertziala gaizki aterako balitz.

Protestak eta antolaketa

Dagoeneko protesta ugari sortu ditu zurrumurru honek eta, 1992ko urtarrilean, Hendaiako biztanleen eritzia jaso behar zela erabaki zuen herriko etxeak. Biltzar publikoak urtarrilaren 23 eta 29an, eta otsailaren 4an

Raphaél Lassalette, Hendaiako auzapeza, Alderdi sozialistakoa.

iragan ziren. Lehen biltzairean jende aintz bildu zen eta ondorioz beste biltzarrrak Belzenia frontoian antolatu zituzten behar zen materiala jarritz, mikroak eta abar.

Gizarte zibilak bi kezka mota adierazi ditu bi elkarte desberdinak sortuz. Alde batetik, saltzaileek lehen kezka adierazi dute, Hendaiako Komertzianteen Elkartea sortuz, eta honen

partaideetariko bat B. Pont Nourat delarik. Azken honek zalantzan jartzen du gutun publiko batean supermerkatu batek enpresek baino lanpostu gehiago sortuko dituenik: «gogoratu behar da horrek sortuko dituen lan postuak ez direla bakarrik Hendaiako jendearentzat izango, eta gehienak denbora eta kontratu mugatukoak izango direla».

Industria gizonen ere beren elkarte sortu dute, Ekonomiaren Aktoreen Elkartea, eta Jean Baptiste Salaberri garraiolaria izendatu dute lehendakari. Hau oso

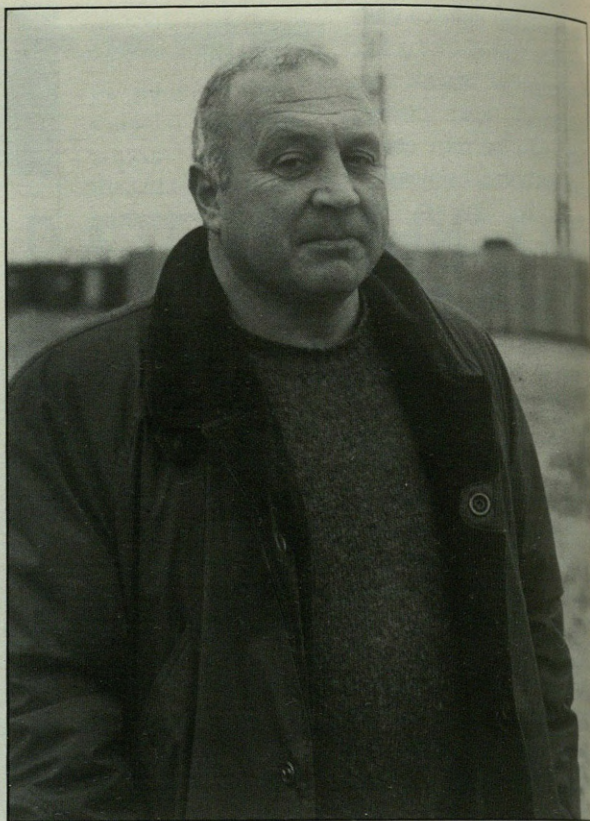
■ Gaur egun 31 lantegi daude Joncaux eremuan, eta galtzeko arriskuan diren 638 lanpostu sortzen dituzte ●

Proiektuak hunkitzen dituen enpresak

Enpresak	Langile kopurua
Alberdi	20
Atas	62
Bertièrre J.M.	14
Brith European	4
Cafétérie	9
Calberson	3
Cherencq & Cie	22
Cofratir	125
De Boissard A.	5
Fonderies Ateliers du Bélier	7
Hendaye Récupération	1
Hiriat Joseph	5
Ibarremborde	14
Imexalu	14
Jean Lefèvre	65
Johnson TVI	46
Laffontan	9
Lapègue	29
Larzabal Els	22
Larzabal Els + Saisonnier	6
Muley Ets	2
Sallaberry & Fils Transp	30
Sarasola	4
SBTT	18
Séli	5
Sodex	12
Suhas Transit	8
Teka	4
Théard Christian	2
Transova	12
Trias TPS	35
Vialle	24

kezkaturik agertu da egin dizkigun adierazpenetan: «oso gaizki ikusten dut proiektu hori. Epe motzera begiratzuz bultzatzen da.

Jadanik badakigu Donostian hipermerkatu bat egin nahi dutela, eta beste bat Hondarribian. Hegoaldeko jendeari begira egin nahi

Arranbide jauna, hautetsi abertzalea Hendaia herriko etxean.

dute bat bemen, baina Hegoaldeko aski handiak dira zer egin behar duten jakiteko. Azken finean guk galduko dugu oraindik gure industria zabaltzeko dugun abalmen bakarra». Itun publiko bat ere zabaldu dute, «herriko etxea industriari dagokion eremua promotore bati uzteko prest dagoela salatuz eta sindikatuen argudioak erabiliz baita: «sindikatuak sinesten badiegu, hipermerkatuek eskaintzen dituzten lanpostuek ez dute bain fama baikorrik». Beste protesta ofizialak ere izan dira. RPR alderdiak, nahiz eta epelki, bere postura plazaratu du: «konbentzituak gira ongi pentsatutako komertzio batek bere lekua baduela, beste kemen berri bat ekar diezaiokeela gure herriari». Sozialista alderdiak herriko etxearen adierazpenak sus-

tengatzen ditu, nola ez, auzapeza alderdi hortakoa baita. Alderdi komunistak, CFDT sindikatuak eta Biharko Hendaia zerrenda abertzaleak proiektu honen hartzen diren arriskuak aintzinan jartzen dituzte: sortuko lirakeen lanpostuen kalitatea eta sektore desberdinetako indartzearen beharra azpimarratuz dagoen komertziora atxikitzen. Biltzar publikoak iragan ondotik, otsailaren 7an, Hendaia Kontseilua eztabaidaren emaitzak biltze-

«Oso gaizki ikusten dut proiektu hori; epe motzera begiratzuz bultzatzen da» ●
JEAN BAPTISTE SALABERRY

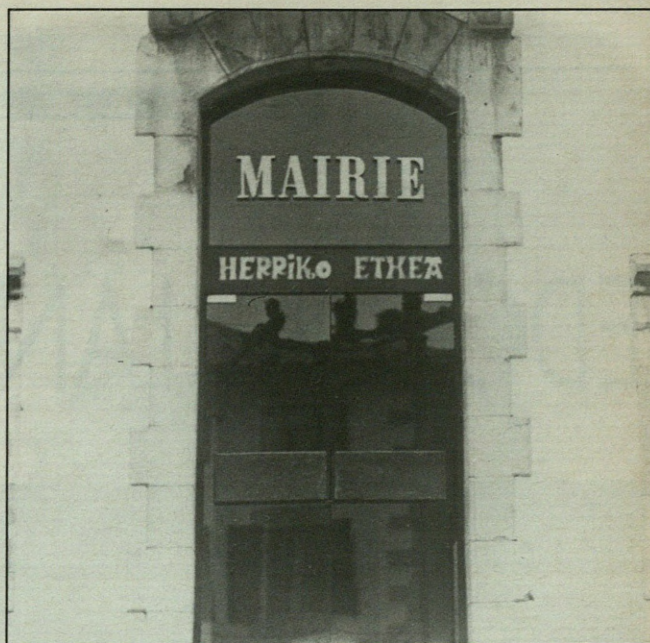
ko, eta ea supermerkatu bat eraikitzeke proposamenak egin zituztenekin elkarriketak aintzina eraman behar ziren erabakitzeke bildu ziren. Egun horretan Biharko Hendaia elgarretaratze batera deitu zuen herriko etxearen aintzinean, Kontseilua biltzen zen tenorean. Nahiz eta jendea hor egon, 18 kontseilari elkarriketa jarraitzearen alde bozkatu zuten eta 15ek aurka.

Hendaiaiko Ekonomiaren Garapenerako Bulegoko arduradunaren iritzia jakin nahi izan dugu polemika

■ «15 kontseilari daude proiektuaren kontra, eta baztertzeko ez dutenak 18 dira» ●

RAPHAEL LASSALETTE

honi buruz. Da Rocha jaunak jakin erazi digu bera funtzionari soil bat dela, teknikari bat. Auzapezaren iritzia galdetu behar genuela. Beraz, auzapezaren gana jo dugu. Berak berehala erantzun digu: «*nik denbora asko behar dut erabaki bat hartzeko*—dio Raphaël Lassalettek—, *baina proiektu bat ona iruditzen bazait, bururaino joaten naiz*». Kontseiluan dagoen giroa aipatzerakoan horrelako erantzuna egin digu: «*ikusmolde desberdina daude. 15 kontseilari daude proiektuaren kontra, eta baztertzeko ez dutenak 18 dira. Proposamenak egin dituzkigutenei baldintzak jartzea erabaki dugu. Baldintza horien eztabaida bultzatu behar dugu, eta zeintzuk izan behar diren trinkatu*». Gauzak aldatzea ezinezkoa al den galdetu diogunean, «eztabaidari

Etxe honetan eztabaidatzen da azken aldian Joncaux lur sailaren etorkizuna.

irekia naiz; iritzi guztiak entzuteko prest nago. Oraindik ez da deus egin» erantzun digu.

Hendaiaiko etorkizuna joan dago aldi honetan. Sortu den gatazgak propo-

samen berriak ekarriko ditu agian 93ko atarian, lanpostu galtzeari aterabide bat ekartzeko.

Ixabel Etxeberria

ZINKUNEGI
OPTIKA

HERNANI, 4

Telf. 42 06 24

20004 DONOSTIA

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4

Tel. 42 82 89 Faxe: 43 12 56

20 004 DONOSTIA

EDOZEIN LAN EGITEKO GAI

Martxoak 8, emakume langilearen eguna. Egun bat urtero, duela urte asko hildako beste emakume langile batzuk gogoratzeko. Eta urteko beste 364 egunak lanean jarraitu. Aurrera ateratzeko era bakarra delako. Baina badira egun hori ezagutzen ez dutenak ere. Emakumeak. Langileak. Beraiek lanean hasi zirenean ez zuten horren berririk. Gaurkoak baino gogorragoak ziren lan baldintzetan aritu ziren, eta horretan diraute.

ELGORRIAGAN

dauka bere errementeria Mari Tere Ibarrak. Duela 32 urte egiten du lan bertan, senarrarekin martxan jarri zuenetik. Eskua luzatu digu bertara heldu bezain laster. Beltzak ditu. «Barkatu, baina lanean ari nintzen». Lantokira jarraitzen diogu, eta lan hori egiten nolatan hasi zen galdetzen diogunean, «Korellan egiten zuen

lana senarrak —erantzun digu—, eta gure txokora itzuli nahi genuen. Garai hartan burdin lanak indarra hartzen ari ziren eta hori egitea erabaki genuen». Hasiera batean gogorra egin zitzaiola dio. «Honetaz ezer jakin gabe hasi ginen. Baina nik zerbait egin nahi nuen, eta pentsatu nuen perratzaile lanak aukera anitz eskainiko zizkidala

nerre ideiak azaltzeko».

Hogeitasei urterekin hasi zen lan honetan Mari Tere. Etxetik kanpo lana egiten zuen lehen aldia zen. Aitak emakumeak etxean egote-koak zirela uste zuela eta, inoiz ez zuen aukerarik izan. «Ama gebiago zen. Berak animatu ninduen nabi nuena egitera. Emaztekiak egiten abal du edozein lana, esaten zidan beti».

Guzti hau esaten digun bitartean suteagian burdin barrak goritzen ari dira. Kriseilu bat egiten ari da. Egin dituen lanak erakusten dizkigunean lasaiago mintzatzzen zaigu. «Burdina behin berotuez gero nabi dena egin daiteke. Duen akats bakarra zikintasuna da. Baina sormen handia eskaintzen du». Apainketarako beharrezkoak diren piezak egiten ditu: kriseiluak, baldeak, sehaskak, eserlekuak... Baita balkoi eta burdin hesiak ere.

Perratzile trebea

Ailuarekin ari zaio forma ematen burdinari Mari Tere. «Perratzailea naiz, eta dakidan guztia bakarrik ikasi nuen», esaten digu. Bitxi-keria ugari gertatu zaizkio 32 urte hauetan. «beti izaten zen astazakilen bat ea gal-tzak jantzita zer egiten nuen galdetzen zidana, baina gutxienak ziren. Egia esan arraroa zen lanbide hau emazteki batentzat».

Bi seme ditu laguntzaile gisa, senarrarekin batera, Mari Terek. Lana banandu zuten hasieratik. Bera diseinuaz arduratzen da. Gustora dagoela dio. «Ez naiz apartekoa. Gustatzen zaidana egiten dut eta kito. Senarrak laguntza handia eskaini di». Zulagailuan ari da orain

M. Carmen Ordoñezek urte asko daramatza autobusa gidatzen. Harridura aurpegiak ikusi izan dituela dio.

kakotx batzuk prestatzen. Etxeko lanak gehiegi zain-tzeko astirik ez duela dio. Bederatzietatik ordu bata arte eta hiruetatik bederatzia arte lanean aritzen da egunero. Martxoaren 8a aipatzen diogunean, «urte

guztia beharko genuke gu-retzat —esaten digu—. Egun bat bakarrik badugu, ongi ez gabiltzala seinale da. Ez zait muturreko feminismoa gustatzen, baina oso kontent naiz emaztekiak izateaz. Batzuek gizona dirudidala diote, dudan lanbideagatik, baina oker dabilta».

Maria Luisa Hidak Markinako La Esperanza enpresan egiten du lan 16 urte dituenetik. Eskubonbak egiten dira enpresa honetan. Bere lanbidea zein den galdetzen diogunean, «langilea» erantzuten digu.

50 urte ditu emakume honek, eta gizonetakoekin batera aritzen da. «Guztira 250 langile inguru gara, eta emakumeak 50. Ez dugu arazorik izan horregatik, baina ikusi izan da beti gizonen lana egin nabi izanez gero beraiek baino frogagorriagoak pasatu behar genituela. Azkenean gutxiago apreziatuak izateko, gainera».

Gaur egun ez dute lan gehiegirik egiten: «Golkoko Gerraren ondoren lana asko murriztu da, eta azkenaldian beherakada nabarmena da». Ekoizpen kon-

■ **«Perratzailea naiz, eta dakidan guztia bakarrik ikasi dut, lanean nabilela»** ●
MARI TERE IBARRA

Desde Santurce a Bilbao...

BILBOKO San Francisco eta Maiatzak Bi kaleek egiten duten izkinan ezartzen du arrainez beteriko baldea Magdalena Camposek egunero. Horrela egin du beti, hamabi urte zituenetik. Gaur egun laurogeitabost ditu.

Berarengana heldu garenako baldea erdi hutsa dauka. Kazetariak galdera eta ea galdera batzuk erantzungo al dizkigun esan diogunean, aurpegi txarra jarri digu. «*Ni hona saltzera etortzen naiz, ez galderak erantzutera*». Ez digu gehiago esan. Kilo bat antxoia erosi diogun arte ez da gurekin hitz egiten hasi. Aurpegia al-

datu egin zaio. «*Duela urte batzuk Atxurin egoten nintzen, baina bertan nintuen bezero garrantzitsuenak, mojak, egoitzaz aldatu ziren, eta horrez geroztik hona etortzen hasi nintzen*».

Jendea albotik pasatzen zaigu, begiratu ere egin gabe ia. Egunero aurkitzen dute bertan Magdalena. Ohiturik daude bera ikustera. Bai neguan, bai udan. Goizero, jaikitzean, Santurtziko subastara joaten da. Eta handik Bilbora. «*Gero eta zailagoa da arraina saltzea, baina hau ezer baino hobe da*».

Auzoa betidanik eza-gutu duen emakume ho-

nek bere garaitik hona gauzak asko aldatu direla dio. Plastikozko kubo batean eserita, bere lanaren baldintzak gogorre-giak ez zaizkio iruditzen, «*beti izan dira horrelakoak*».

Magdalena dugu gaur egun Santurtzitik Bilbora datorren arrain saltzaile bakarra. Ez du Martxoaren 8aren berri. Ama alargundu zenetik irabazten du dirua lanbide honi esker: «*zortzi seme-alaba ginen, eta nolabait lortu behar zen etxerako dirua. Nik hau aukeratu nuen, eta gustora nago*».

Argazkiak ateratzera-koan, antxoak ongi ikus-teko moduan ipintzen du baldea. Etxekoandre bat hurreratzen zaio. Joan garenean, bertan geratu da, eskuzko pisua arrai-nez betetzen. «*Nahi du-zuenean itzuli, Bilboko arrainik freskoena hemen aurkituko duzue*», esan digu. Bihar ere bertan izango da goizeko zotzi terdietatik aurrera.

trolean aritu izan da betida-nik emakume hau, eta go-goratzen duenetik, «*bazte-rrak nabasten dituztenak emakumeak garela entzun dut lantegian*».

Hala ere, azken urteotan gauzak asko aldatu direla dio. «*Uka ezina da gure lan baldintzak hobetu egin di-rela, baina gizonenak ere bai, eta proportzioan gu-reak gutxiago hobetu dira. Betiko leloa da*».

Bere lantegian Martxoaren 8a ospatzeko aukerarik izan ez dutela dio. «*Saiatu izan gara pankarta batzuk*

■ «**Ukaezina da gure lan baldintzak hobetu egin direla, baina gizonenak ere bai**» ●

M. LUISA HIDALGO

jartzen, zerbait sinbolikoa egiten besterik ez bada ere, baina hemen ezinezkoa da, emakumeak oso gutxi gara eta gainera txanda desber-dinetan gaude banatuta.

Bertsolaria eta gidaria

Basaburun sortua, Izarozko olan, Gipuzkoara ezkondu zen Lucía Goñi, senarra Azkoitiko izanik. Elgoibarren hasi bizitzen, eta hamazortzi urtez iraun zuten han, eta ondoren Plazentziara bizitzera. «*Garai hartan gizona kanoi fabrika batean hasi zen lan egiten, baina gaitzak jo zuen segituan, eta medikuek Nafarroako giroa komeni zitzaiola esan zidaten. Horrela etorri ginen Iruñera, berak nahi ez izan arren*». Bertan jarraitzen du oraindik Lucíak, eta bertako etxean hartu gaitu. Kafea ateratzen duen bitartean bere istorioa kondatzen hasi zaigu: «*bizilekuz aldatu izan arren, senarraren osasun egoera ez zen gebiegi hobetu. Jatetxe bat ireki nuen hona bizitzera etorri bezain laster. Gizonak ez zidan sinesten zerbait antolatuko nuela esaten nio-nean, baina bera Iruñera beltzerako banituen berrogei bezero inguru. Ia denak euskaldunak ziren, gipuzkoarrak. Horrek animatu zuen piska bat hona etorri zenean*». Hala eta guztiz ere,

Magdalena Campos, Santurtzitik Bilborako bidea egiten duen azken arrain saltzailea.

Lucía Goñi, lanbide anitz izandako emakumea, bertsotan ere aritzen da. Iaz omenaldi bat egin zioten bere sorterrian.

epe laburrean hil zitzaion gizona, berrogeitazortzi urterekin.

Lanbide asko izan ditu emakume honek. Gogoratzten hasi, eta zerrenda luzea egiten digu. Hamalau urterekin atera zen etxetik zerbitzari bezala lan egitera. Ezkondu zen arte. Gero, gizona gaizki zegoenean, multinazional baten egoitzan aritu zen lanean sukaldari gisa. Bi alaba ditu 65 urteko emakume honek, eta gaur egun bilobez arduratzten da. «Lanik gabe egoteak tristura sortzen dit, eta horregatik hasi naiz mahai gainekoak josten, jatetxetarako. Udaberria beltzen denean artisautza ferietara joaten naiz, taloak eta an-

tzekoak egitera. Uda guztia harturik daukat».

Urteak aurrera zihoazkion heinean bertsoak idazteari ekin zion. Gizonena kontsideratzen zen giro horretan inolako erreparurik gabe sartu zen. Omenaldi bat egin zioten iaz Iruñeko bertsolari lagunek. «Oso hunkigarria izan zen nerretzat. Bizi guztian amorrugatik egin dut negar, baina egun horretan pozez egin nuen».

Autoak dira emakume honen grina. Hogeia izan dituela dio bere bizitzan zehar, «eta bitxiene, ziurrenik, izan nuen lehena izan da. Amerikarra, oso zabarra zen, gaur egun asko balioko zuen». 1962an lortu

zuen gidatzeko baimena, eta senarrari berak irakatsi ziola dio. «Asko gustatu izan zait beti abiadura handian gidatzea. Egia esan garai baitan ez zen oso arrunta emakume bat bolantean ikustea, baina neri berdin zitzaidan».

Gaur egungo emakumea eta bere belaunaldikoa berdinak al diren galdetzerakoan, gauzak asko aldatu direla dio. «Emakumeek orain ez dute lehen bezala lan egiten. Dena aldatu da. Etxetik kanpo aritzen dira. Haurrak ere haurtzaindegietan egoten dira. Ez da lehen bezala». Ez dauka oso argi aldaketa hori gustoko duen ala ez. «Nik etxeko lanak egiten nituen, baita alabak bazi ere, baina horrek ez zidan batetik bestera ibiltzeko mugarik ezarri». Gizonari soldata ez ziola inoiz eskatu dio, «beti konpontzen nintzen neuk irabazten nuenarekin. Gaur egun ere sukaldaritza kla-

seak ematen eta josten aritzen naiz».

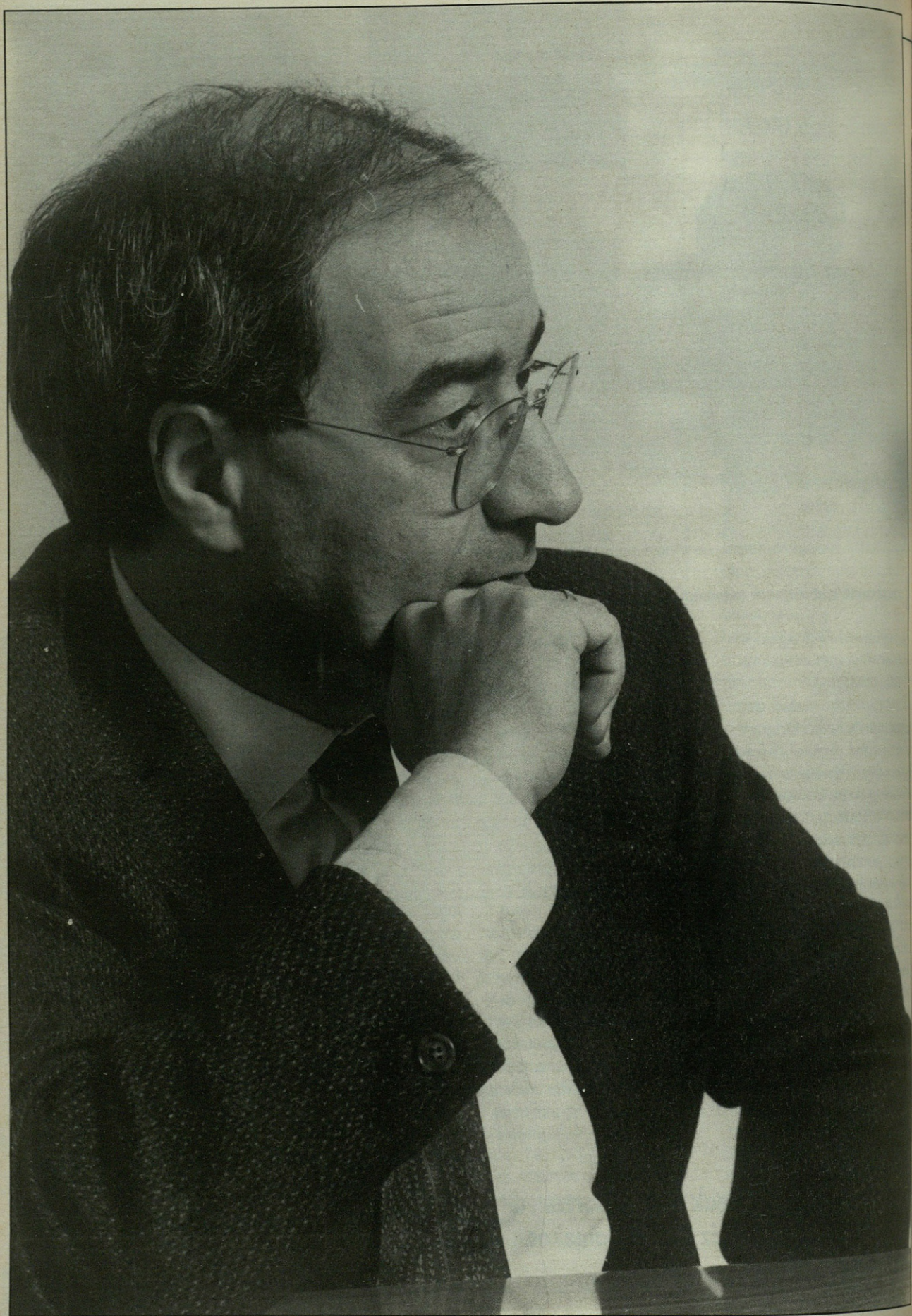
Carmen Ordoñez gazteena dugu elkar hizketatuen artean. Donostiarra, eta 40 urtekoa, duela urte batzue-tatik hona autobusa gidatzen ibiltzen da. «Hasieran aurpegi arraroak ikusten nituen. Errepideko beste gidarien artean, geltokian... Baina asko aldatu da gauza hasi nintzenetik. Gaur egun inor ez da harritzen».

Bere senarraren autobus enpresan egiten du lan. «Lehen ez nuen lanik egiten etxetik kanpo. Baina egun beste edozein langile bezalakoa naiz. Enpresa aurrera atera behar zelako hasi nintzen, eta ez dut uzteko asmorik». Bere lanaz harro dagoela dio, Martxoaren 8ak ez diola zirraraz berezirik eragiten. «Ez da hain arraroa emakume batek lana egitea».

«Lanik gabe egoteak tristura sortzen dit, eta horregatik hasi naiz mahai gainekoak josten» ●

LUCIA GOÑI

Amagioia | **ban**

«Garbizale izateagatik, aukera berriak ez nituzke baztertuko»

Arrasate Korporazio Kooperatiboaren Kongresuko eta Fagor kooperatibako lehendakaria dugu Jesus Mari Errasti. Badirudi urte berriak hainbat aldaketa ekarri dituela antzinako Arrasate Talde Kooperatibora edo, behintzat, horrela adierazi zen joan den urteko abenduan egindako III Kongresuan. AKK benetazko talde enpresariala bihurtzea da haien asmoa.

ARGIA. Zergatik auke-ratu duzue «korporazio» fi-gura taldearen epe berria zabaltzeko?

J.M. ERRASTI. Orain arteko Arrasateko Talde Kooperatiboa indartu eta formalizatu nahi izan dugu-lako eta, merkatu ikuspegi-tik aztertuta, taldea hobe-tzea eta berrantolatzea nahi izan dugulako. Honen bi-dez, kanpo merkatuan ba-tasun irudia izateko asmoa dugu. Hauxe da, epe luzera, gure estrategia. Azkenean, berregituraketa berri honi «Arrasate Korporazio Koo-peratiboa» deitu diogu, amankomuneko helburuak, Zuzendaritza eta estrategia erabiltzen duten enpresen korporazioa garelako, baina kooperatiboa izaten jarrai-tzen dugu.

Korporazio berri honetan egin den aldaketarik ga-

rrantzitsuena eskualdeko taldeetatik talde sektoriale-tara eman dena izan da. Es-kualdeko taldeek sektore berdineko enpresen arteko harremanak oztokatzen zi-tuen edo behintzat, harre-man hauek zailak ziren. As-koz ere errazagoa da bezero, teknologia edota produktu berdina duten enpresen ar-teko harremanak. Horiek dira guk Talde Sektorialak

deitzen ditugunak. Honek duen helburu garrantzi-tsuena da bezeroei eta mer-katuei aktibitate enpresarial bakarra eta hobe-a aurkez-tea. Prozesu honetan talde sektorialen eta eskualdeko taldeen abantailak hartzea nahiko genituzke.

A. Eskualdeen baztertze horrek eta sektorializatzek, ez du ekarriko eskualdeen desoreka?

J.M.E. Kontuan izan behar da eskualde bakoit-zak errealitate desberdinak bizi dituela. Herri batzuet-a ko taldeak oso finkatuta daude, eta esperientzia lu-zea daukate ere. Eskualde batzuk dira besteak baino handiagoak dira... Nik uste dut bilakaera horretan ara-zoak ager daitezkeela, leku batzuetan, adibidez, sektore

horiek ez direlako oso gar-biak izango. Edo eskualde-ko taldeak indar asko izanda eta afinitatea ez bada oso argia, aldaketa horrek ez di-tu nahi besteko abantailak emango. Gerta liteke baina prozesua geldia eta malgua izango da.

A. Zuzendaritza batua ere aipatu duzu. Zer suposa de-zake balako estrategia ba-tek? Ez al da autoritarismoa eta hierarkizazioa nolabait formalizatzea?

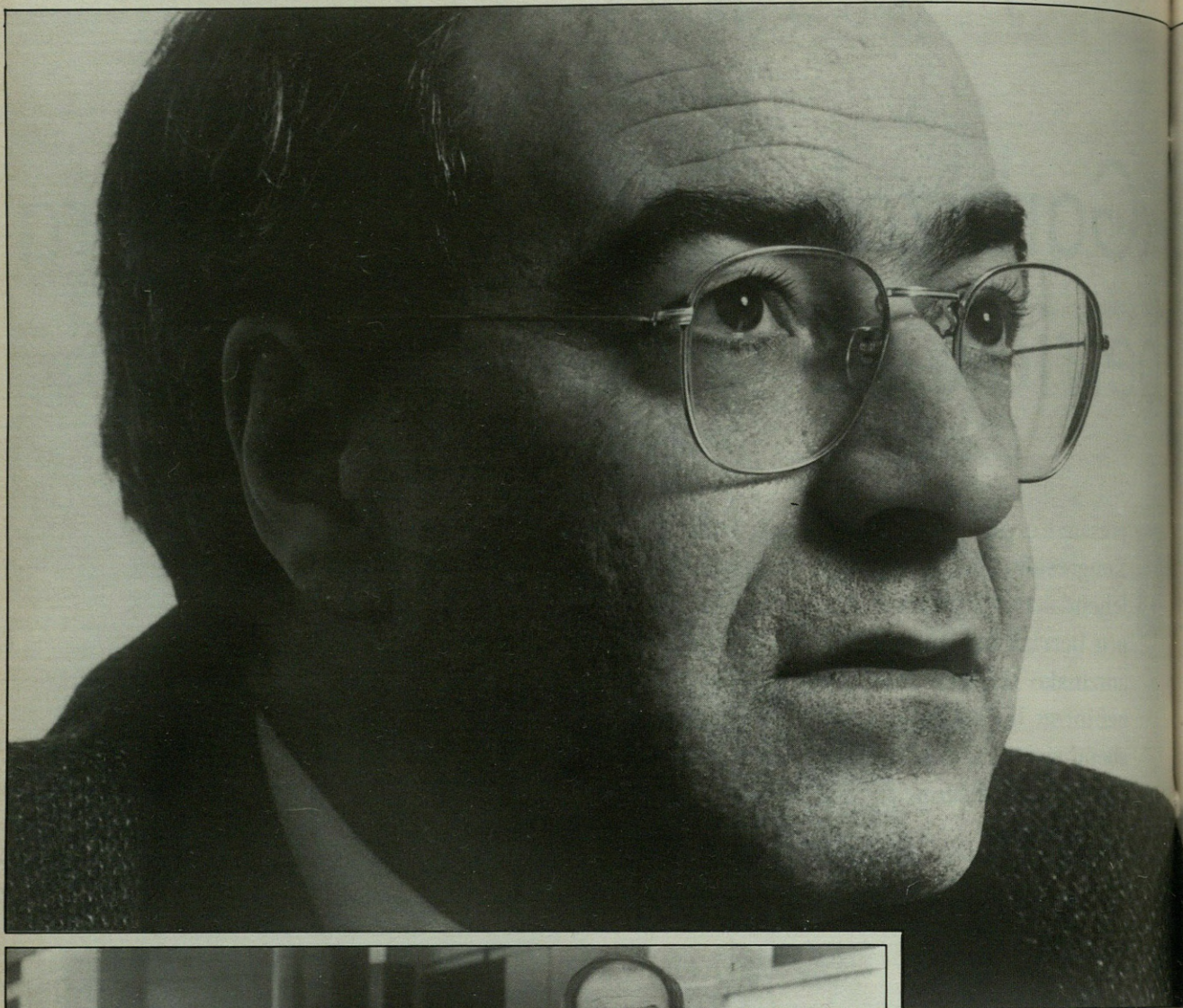
J.M.E. Ez. Zuzendaritza bateratua aipatzen dugu-nean, ez du diktadura bat ezarriko dugunik esan nahi.

N O R T A S U N A G I R I A

1946 urtean jaio zen Aretxabaletan ●
1963an hasi zen lanean Taldeko enpresa batean ● Aretxabaletako alkatea izan da

● Futbolzalea, Aretxabaleta taldearen partidu guztietara joaten da
● Mendia izugarri gustatzen zaio, eta lagunekin basoerdiak edaten ere oso gustora ibiltzen da

korporazioa, antolaketaz aparte, batez ere, lehen aipatutako epe luzerako estrategian datza. Orain arte,

■ **«Talde kooperatiboak hutsune batzuk betetzeko sortu ziren bezala, euskarri berria asmatu dugu» ●**

talde kooperatiboak hutsune batzuk betetzeko sortu ziren bezala, banku bat edo seguruak, beste euskarri hau

«Sektorializazio prozesuan arazoak ager daitezke».

«Estrategia berriaren helburua, Taldeak merkatu bakarrean ekimen batua aurkeztea da, eta ekimen hori denon interesen arabera izatea».

dugu. Hori nola aurkeztu datorren urtean? Merkatu bakarrean? Talde sektorial batzuk enpresa bakarra baitlitzen aurkeztuko dira, produktu edota zerbitzu berdinak eskainiz, baina Taldeak, sektorialak eta denak, ekimen bateratuak aurkeztu behar ditu, denon interesen arabera.

A. *Bestetik, efikazia enpresarialaz hitz egin duzue argi eta garbi azkenengo Kongresuan. Honek kapital enpresa klasiko baten itxura hartzen ari zaretela esan nahi du?*

J.M.E. Ez, ez da hori. Azken finean, sozietatea izan edo kooperatiba izan, merkatuan bizirauteko konpetentzia izan behar da. Efikaziaz hitz egiten dugunean horretaz ari gara, konpetentzia hori barneratzeko bitartekoak jartzeaz. Beste gauza bat da enpresa mota, bokazioa edota estiloa. Efikazia enpresa guztietarako baldintza eta exigentzia da. Oso printzipio politik izan ditzakegu baina efikazia eta errentabilitatea luzera egiteko beharrezkoa dira.

A. *Bestetik, Euskal Herriko egungo krisi egoerak, automozioan edota erraminta makinan batez ere, nola eragin dezake prozesu horretan eta, etorkizunari begira, Korporazioan?*

J.M.E. Egia da, prozesua aurrera eramateko bide onetik joan behar dugula, hau da, trabatu gabe. Krisi egoera hau ez da momentu egokiena aldaketak egiteko baina nik esango nizuke prozesua beharrezkoa dela, edo behintzat, etorkizunerako garantia eta aukera gehiago ekarriko dituela.

A. *Hor ere, lehen aipatu duzun Kartera Sozietateak garrantzi handia izango du, inbertsioen bideraketaz arduratuko bait da.*

J.M.E. Oraindik ez da gauzatu baina nahiko proiektu hurbila da. Oso egokia da hemendik aurrera edozer egiteko kapitalaren beharra izango dugulako, burutu beharko dugun garapena abiadura handikoa izango bait da, behintzat

te Fondoan, Lankide Aurrezki Kutxak ezik, azken honek %20 jarriko bait du. Honen helburua proiektu berrietarako, egoera larrietarako... diru fondo bat edukitzea izango da.

A. *Zer gertatuko da Kontseilu Sozialekin eta Kooperatibisten Taldearekin?*

J.M.E. Proiektua lehen aipatu dudanarekin justifikatu da. Enpresak nola an-

■ «Krisi egoera ez da momentu egokiena aldaketak egiteko, baina prozesua beharrezkoa da etorkizunerako garantia eta aukera gehiago ekarriko dituelako» ●

orain artekoa baino handiagokoa. Oraindik proiektua sakondu eta zehaztu beharko da baina badakigu egokia eta interesatea dela.

A. *Ildo horretatik ere, Birmoldaketa Fondoan interesatea izango da doikuntza edo ajuste desberdinak jasaten ari diren Korporazioen enpresetarako.*

J.M.E. Interkooperazio Fondo Zentrala korporazio-ko talde guztien figura da eta elkartasun irizpidepean eratu da, elkarren arteko laguntzarako, alegia. Funtzioari dagokionez, birmoldaketa jasaten ari diren enpresei laguntzea izango da fondo honen helburuetariko bat. Kooperatiba bakoitzak emaitza desberdinak dituelako eta kooperatiba baten egoteak horrelako abantailak izan behar ditu, hau da, elkar laguntza. Korporazio-ko kooperatiba guztiek euren emaitzen %10 jarriko du-

tolatu merkatuan duten egoera hobetzeko, hau da, norabide enpresariala aurkeztu da. Justifikazio honek ez du esan nahi beste guztia desagertuko denik. Beti esan dugu gure aktibitatea enpresariala eta soziala izan dela.

Organuaren garapenari dagokionez ez dira gauza gehiegi formalizatu edo orriataratu eta estatutuetan derrigorrezko organuak jarri dira. Lehenetsunak eskematikoki zehaztu ditugu. Kongresuan ere, gai horretaz hitz egiten ginen eta ikusi beharko da sozio/lingileek nola parte hartu behar duten proiektu berri honetan.

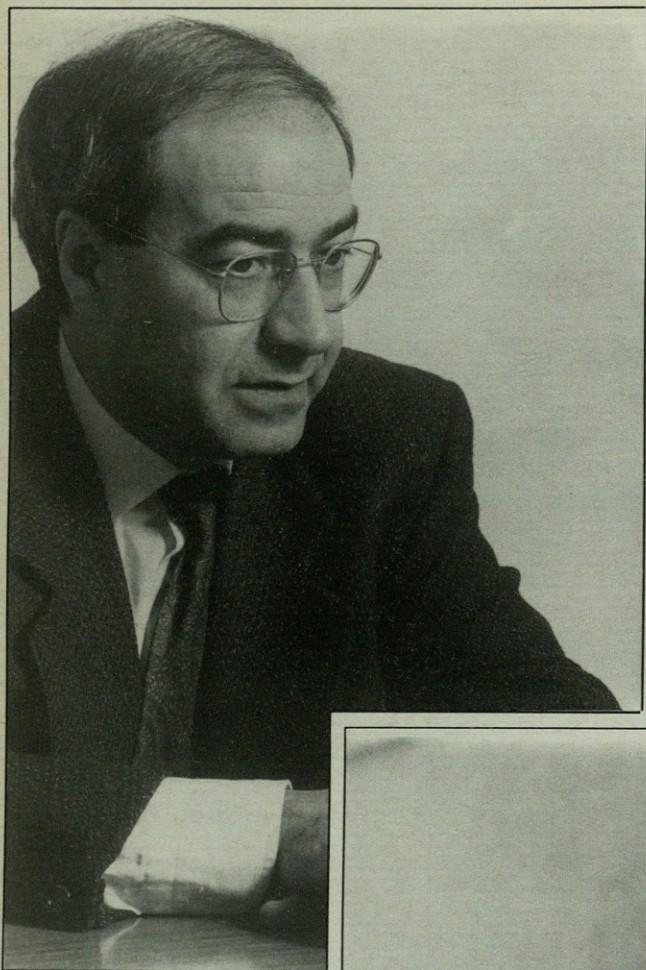
A. *'Perestroika kooperatibo' bonekin ez al da mugimendu kooperatiboa desideologizatzen?*

J.M.E. Proiektua aurrera eramateko dauden lehentasunak edo baloreak dira

asmatu dugu, beste kooperatibei eta abarrei laguntza eskaintzeko. Honen bidez, kasurako, inbertsioak ere bideratuko dira Kartera Sozietate figurapean. Zentzu honetan, Kongresuko Komisio Iraunkorra gobernu organua izango da. Orain arte ere, gobernu organua egon da eta funtzio hori betetzen zuen.

A. *Eta dena, batez ere, europar merkatu bakarrean irudi trinko eta bateratua emateko.*

J.M.E. 109 kooperatiba bildu gara, bertan 20.000 pertsonak egiten dute lan eta aurreko urtean 300.000 milioiko fakturazioa lortu

«Proiektua aurrera eramateko behar diren baloreak dira ideologia. Gu ez gara hori eztabaidatzen ari, baizik eta taldea nola antolatu behar den».

tibismoak dituen parte hartze eta bizitasuna mantentzeko zein metodologia edota tresnak erabili behar diren aztertuko ditugu.

Beste errealitate bat bizi dugu gaur egun. Mundua zabaldu egin da eta orain arte nahiko originalak bagi-

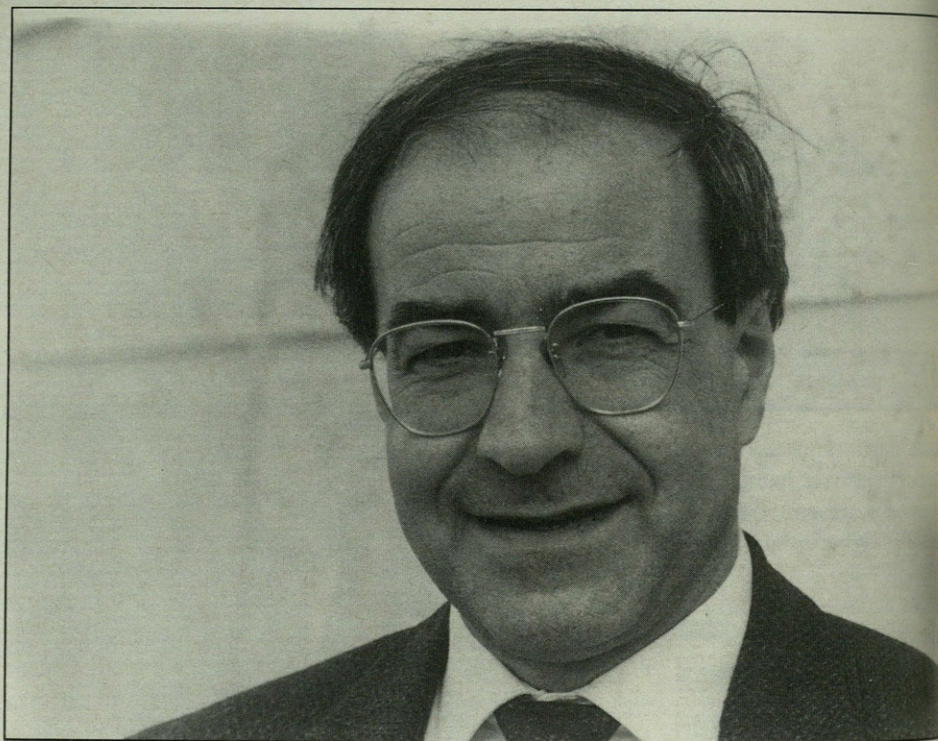
teko konpromezua daukagu eta horretarako eta garapenerako beste alternatiba eta aukerak batzuk agertzen badira, nik ez nituzke baztertuko.

A. Orain arte Arrasate Talde Kooperatiboak bi zutabe

■ «Zerbait galduko dugu bidean baina kooperatibak duen bizitasuna mantentzeko behar diren tresnak aztertuko ditugu» ●

nen estatu mailan, gaur egun originalak gara baina mundu mailan. Ez dakit zer sort liteke hemendik aurrera

nagusi izan ditu. Bata kontzentzu soziala izan da eta bestea potentzia finantzariaren metatzea. Bi zu-

ideologia. Momentu honetan ez gaude hori eztabaidatzen, baizik eta nola antolatu behar den taldea.

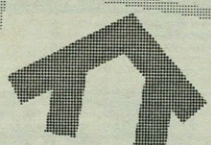
Garai horretan ez gene-kien Europarekin zer suertatuko zen. Gaur egun, beste ideia batzuk sortzen dira, beste aukera batzuk dituzu. Nik uste dut zerbait galduko dela bidean baina koopera-

baina guk betebeharrak edo balore batzuk ditugu eta garrantzitsuenetarikoa barne demokrazia eta horrek dakarren interlana edo proiektio soziala da. Baina nere beldurra da jarrera garbizale horiek mantentzeagatik garatzeko aukerak galtzea. Euskal Herri mailan, gai garen neurrian, lan egi-

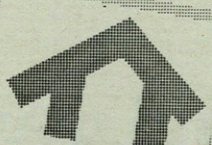
tabe horiei eutsiko diezue?

J.M.E. Nik uste dut baietz. Esan dudana, gure printzipioak edo ideologia galtzen ari al gara? Benetan, nik uste dut, galtzaile handiak izango garelako horrelakoak galtzen ditugunean.

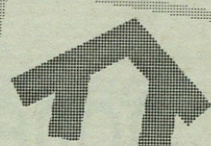
Myriam Gartzia

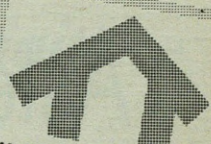
EKO ASTEASU
Keelavite poligonoa z/g
ASTEASU

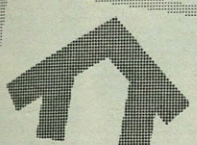
EKO VILLALBA
San Juan Kalea, 9
EIBAR

EKO TOLOSA
Zumalakarregi kalea, 4
TOLOSA

AUTOSERVICIO GORA-BERA
Agerretxe Ibilbidea
DEBA

EKO EUOMAR
Nafarroa Ibilbidea, 37
ZARAUTZ

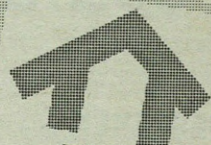
SUPER ANDONAEGUI; C.B.
Andonaegi kalea, 10
SAN PEDRO - DONOSTIA

MERKEK IGLESIAS
Azkuene Kalea, 12
TRINTXERPE

**SAN JUAN BAUTISTA
KOOPERATIBA**
Villas auzoa
HERNANI

EKO IRUN
Blas de Lezo, 22
IRUN

EKO LEZO
Alda. Jaizkibel, 1
LEZO

EKONOMATO ORBEGOZO
C/ Eiz-Kalea, 1
ZUMARRAGA

SUPER RENTERIA
Vicente Elicegei kalea, 5
ERRETERIA

EKO BERAUN
Galtzaraborda Etorbidea, z/g
BERAUN - ERRETERIA

EKO ERREKONDO C.B.
Zigordia kalea, 7
ZARAUTZ

EKO LEGAZPIA
Urola s/n
LEGAZPIA

SUPERMERCADO SOKOA, C.B.
Sokoa Markakalagunea, 7
Hirigintza (ARABARKA jalearen atzean)
HONDARRIBIA

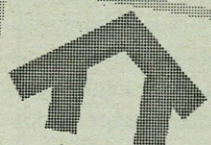
BETI MERKEK
Loiola kalea, 12
DONOSTIA

EKO ALTZA
Larratxo Ibilbidea, 96 zbk.
ALTZA

EKO VILLALBA
Torres Urquizu kalea, 13
EIBAR

EKO AIETE
Etxaidi Saita
AIETE - DONOSTIA

BASTIDA
Erdiko kalea, 32
MUTRIKU

ZURE ETXE ONDOAN

SUPER IZTIETA
San Sebastián kalea, 16
ERRETERIA

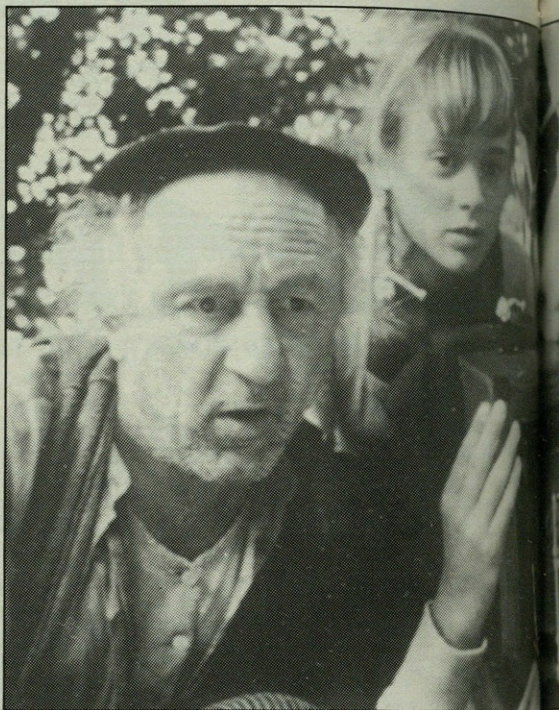
Aste honetako esaldirik onena

BESTEREN adierazpenen bizkar bizi gara kazetariok. *Komunikatzai-leok* (zenbait kazetarik beren burua zertzeko asmatu berri duten eufemismoa erabilia), solas trukeari ahalik eta zuku gehiena zupatzeagatik jasotzen dugu soldata. Horregatik dira hemerrotekak hain usuak. Baina badago egiten dena baino gehiago egiterik. Zozketa eta lehiaketan sukarra ARGIAra ere heldu denez, otsaila bukaera honetan sariketa berria proposatu eta erabakiko dut: «Asteko esaldirik onena».

Hona hemen aste honetako esaldirik onenari buruzko epaia: urrezko domina Bizkaiko aldun ohia den Juan Luis Laskurain-entzat, Ernest Llunch-ekin izandako eztabaidan esandako honokoagatik: «*Urte batzuk barru, Guggenheim museoa Athletic-en tainainako ikurra izango da Bilboren-tzat*». Lehoien egoera lastimosoaz abstrakzioaz eginez gero, dudarik ez dago Laskurain jaunak etsitu egin dituela, proiektuaren alde ez aurrera ez atzera zeuden azken dudatiak. Baina futbolak guztia argitzen ez duenez, beste *eguneroko metafora* bat erabili du museoaren diru kostuaz jabe gaitzen, zezenketari ohostutakoa oraingoan. Guggenheim kolekzioa 65 urtez Bilbon izateak 2.000 milioi pezeta kenduko dizkigu, urtean 26 milioi. «*Horixe da gutxi gora behera Espartacoren bi zezen saiotarako ordaindu behar izaten dena*». Urola bailarakoei kontuak eskatu beharko dizkiegu behingoz, jakiteko ea nola lortu zuten ezpatari famatua iaz bi aldiz ekartzea, Azpeitiko zezen plaza his-

toriko bezain kakanarrura.

ESALDIAK esaldi, hitzek berek ere aski indarra dute. «Birmoldaketa» da, adibidez, modan dauden hitzetako bat. Ingelesen Zelaiko eraikinen be-rea izan zuen —inbertsioan eraginik gabekoa, ikusi batera—, eta handik gutxira Ardanzak New Yorkera jo zuen, hitzarmena sinatu eta lehenbiziko 1.000 milioiak Fundazioari ematera. Komunikabideak inoiz baino berri aseptikoagoak eman dituzte —bidaia Jaurfartizaren kontura egiteagatik ote?—, baina horrez gain esatea dago, itzulera gabeko bidean abiatu dela Guggenheim museoa. 1996ra bitarteko atzerako kontaketa geldiezin da jada. Susmoak nago aurki eztabaida izan zenik ere dudari jarriko dugula. Presta gaitzen

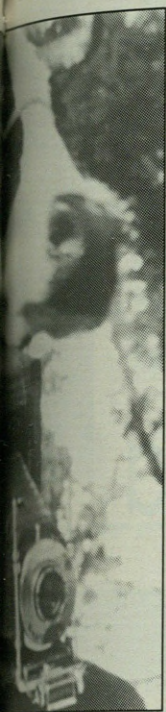
hemendik lau urtetara Kandinsky, Delaunay, Kupka edo Klee-ren artea gozatzera. Azken galdera bat: zenbat balioko du sarrerak?

BILBOTIK ez oso urrun, Barakaldoko alkatea kexu dago, Diputazioak eta Jaurfartizak herriko Udal Antzokirako luzatutako diru laguntza eska-sagatik. 180 milioiko aurrekontua dauka Antzokiaren egitarauak, eta 3 milioi besterik ez ditu jaso udalera kanpoko erakundeetatik. Neronek naiz inoiz antzoki horretako ikuska-

T E R M I N O L O G I A

Erraldoi. 1.— *Ingurukoaren artean gailentzen den pertsona oso handia.*
2.— *Mitologiako izakia, guztiz handia eta indartsua.*

Nikolas Ormaetxea «Orix»-ren idazlan guztiak bildu eta argitaratu berri dituzte, biografiatzeko liburuaz ere lagundurik. Euskal literaturaren historian zein toki dagokion zaila da esatea, baina euskararen estilista erraldoietakoa dela aldarrikatzea merezia du. Haatik, erraldoiak mitologiako izakiak ere badirenez, kondairaz eta aurreritzez kutsatua dago bere figura. Batekoek sekula irakurri gabea izango duten bezala, bestekoek bere lanak irakurritu ez emozionatzea sentiberatasun faltatzat joko dizute. Lah talde batek eskaini digu, Etor argitaletxearen eskutik, Orix benetakago bat neurtzeko aukera. Paregabea bezain garestiegia.

Poesiaren hariko
ezpala bailitzan ari
da zinema.

«Behiak» filmeak,
nolabait, Bajo
Ulloaren
«Tximeleta
hegoak» ekartzen
digu gogora.
Narratzeko modua
errituala da
honetan ere, oso
pertsonala,
iradokorra.

Girotzeko obsesioa
nagusitu da gure
zinemagintzaz.
Julio Medem-en
estreineko lanak
Berlinale-n
arrakasta
harrigarria jaso
zuen, eta askok

lehiaketarako aurkeztu ez izana
kritikatu zuten. Lau ipuin poetikoz
osaturiko luzemetraia Bilbo, Gasteiz
eta Donostian ikus daiteke. Euskal
Herriak «bizi duen biolentzia giroaz»
beste metafora bat gehiago.
Aizkolariak, karlistak, pintura,
eromena, Gerra Zibila... Nahasketa
guztia hori, hiru behiren begiek
erlatibizatzen digute. Nekazal giroa,
ikuspuntu urbanoaz marraztuta.

rietara bertaratu, baina ekitaldi ze-
rrenda eta prentsa oharrak ikusita,
Euskal Herriko onenetakoa dela be-
gibistakoa da. Musika, antzerkia, hi-
tzaldiak, zinema, dantza... eskaintza
trinkoa eta promozio lan paregabea.
115.000 biztanle dituen herriak hain-
beste merezi du, nola ez bada, baina
urtebeteko bizitza laburrean beste
askorentzako erdua izatea lortu du.
Bilbotar askok honez gero Barakal-
dorako bidea ikusiagoa izango du.
Diputazioan ez dira nahikoa ohartu,
ordea.

Josu Landa

Basoa ezin saldu daiteke

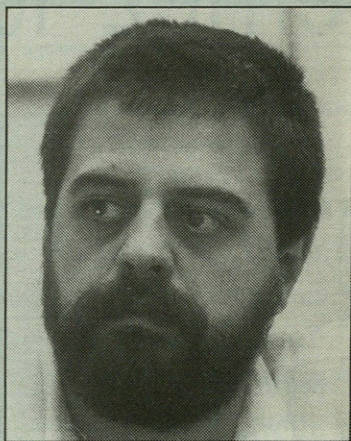
DUELA gutxi egunkari batean irakurritako berriak horixe zuen izenburu. Panamako Madungandi lurraldean bizi diren «kuna»-tarren buruzagiak agerian jartzen zuen bere herriak etorkizunari begira duen kezka. Basoko mugak gero eta estuagoak, etorkizuna are eta larriagoa. Halere, etsipenean erori gabe, aldamenean bizi diren «embera»-tarrekin elkartu eta etorkizunari aurre egin nahian omen dabilta.

Euskaldunon artean ere geroari buruzko kezka etengabe agertzen da egunotan. Kultur politikaren inguruan sorturiko mugimenduak hitz berori hartua du bere izaera adierazteko. Aspaldikoa ez den baikorkeria desagertua da erabat. Euskararen aldekoen kopuruek itsuturik, aldaketa politikoak zein aldaketa politiko honen aldaketak miraria gauzatuko zuelakoan ibilak gara denok noiz-bait.

ERREALITATE gordinak, ordea, miraririk ez dela izan islatzen du eguneroko berrietan. Euskararen etorkizunak ezinbestez eskatzen dituen lanabesak kolokan ikusten ditugu. Eskolaren euskalduntze bideak eta ikastolen bideragarritasunak berak Gasteizko gobernuaren lege proiektuak ezarriko dizkien oztopo berriak jasan beharko. Unibertsitatearen euskalduntzean buru belarri inplikaturiko irakasleak zigortuak. Administrazioaren euskalduntzea kuestionatua. Kultura politikan euskal kultura gutxietsia.

Elkartzearen beharra gero eta nabarmenagoa da. Gasteizko euskaldunak bildu nahi dituen elkarte berriak bere izenean islatzen duena: «Geroa elkarrekin lantzen». Euskal Kulturaren Batzarreak (EKB) bere III Biltzar Nazionalerako landutako proposamenak ere halaxe dio izenburuan: «Ahaleginak bilduz, etorkizuna lantzen». Norbera bere landaretxoari begira egon eta besteena baino dotoreagoa denaren apologiak ez garamatza inora. Sakabanatzen gaituzten aurreritziak gaudituz behar ditugunak geu gara. Etortzeaz dirudien zuhaitza, gure txokotik oraindik urrun botatzen ari diren hori erortzea guretzat ere galera badela ikusi eta sentitu.

«**GEUK** asmatu genuen bete betean eta beraz ziur gaude. Lasai beraz». Ez halakorik! Duela gutxi erabat salbo ikusten genuen basogunea arriskuan azaltzen zaigu egun. Zuhaitz guztiak dira arriskuan. Orain arteko ikuspegia aldatu beharra dugu denok. Elkarrengana bildu baina ez, oraingoz behintzat, ziur daukagun basogunean goxo goxo irauteko, egunero buldozerrak etengabe lanean aritzen diren muga iharduteko baizik. Hortxe baitago jokoan etorkizuna. Saldu ezin dezakeguna.

XABIER ALEGRIA

Laster estreinatuko du bere azken obra Taun taun txotxongilo taldeak

«Taun-taun show», teknika berriez landutako ikuskaria

Taun Taun Bergarako txotxongilo taldeak maiatzaren 2an egingo du bere azken ikuskariaren estreinaldia. Ixtear dagoen New York-eko kabaret bateko ikuskariez gain, eskenaren atzekaldeko istorio bat kontatzen da «Taun-taun show» izeneko lan honetan.

IKUSKARIEN argumentua, 1920 urtean, New York-eko Taun Taun Club-en gertatzen den istorio bat da. Eskenaren atzekaldeko istorio honetaz gain, kabaret horretako ohizko ikuskariak agertzen dira ere.

Lege Sikua nagusi zen garaian, gobernadoreak arretoa itxi nahi du bertan al-kohola kontsumitzen delako. «Hauteskundeak direla eta bere aurpegia garbitzeko», komentatzen digute Taun Taun taldeko partaideek. Kabaretean izango den azken showa, «Taun-taun show» izenekoa, da ordubete irauten duen antzezlan honen mamia.

Taun Taun Club kabareteko azken showa da ordubete irauten duen lan honen mamia.

Ikuskari hutsa

Euren aurreko obra, «Bi kate», tragikomedia den bezala, «Taun-taun show» ikuskari hutsa da. «Lan honek ez dauka mezu konkreturik. Aurrekoekin oso ezberdina da». Dagoeneko euren laugarren obra da eta bertan, teknika berrien bidez egingo dako 14 eskuzko txotxongilodira protagonistak. «Ikuskari bakoitzean txotxongiloen ikerketa egin eta teknika aldatzen dugu, ikasi eta gauza ezberdinak probatzearen —esaten digute

Obran zazpi pertsonak parte hartzen dute, musikari, teknikari, zuzendari, maneiatazale eta laguntzale gisa.

«Taun-taun show» ikuskarian moped eta makiltxo teknika erabiltzen dute.

Taun Taunekoek—. Hasieran, bari teknika erabiltzen genuen, ondoren bunraku teknika eta 'Bi kate'n, bunraku eta eskularrua; 'Taun-taun show'en berriz, moped eta makiltxo teknika».

Azken muntaian erabiltzen dutena berria da eurentzat, «Aurreko teknikak oso erosoak ziren, panpinak mugitzeko errazagoak, baina azken lanean erabiltzen duguna nabiko zaila da.

Hala ere, badu abantailarik eta panpina 360 gradutan, hau da, bira osoa eginez mugi dezakegu. Bunraku teknikarekin, berriz, espazio aldetik mugatuagoa zaude. Gainera,

mugimenduak orain erre-alagoak dira».

Nahiz eta ikuskarian zazpi pertsonak parte hartu, musikari, teknikari, zuzendari, maneiatazale eta la-

**■ Eskuz egindako
14 txotxongilo dira
euren laugarren
ikuskari honetako
protagonistak ●**

guntzale gisa, lau partaidek bakarrik osatzen dute taldea.

Obra helduei zuzendua dago, eta jendearen harrera ona izango dela uste dute, «estetika aldetik oso polita bait da». Martxoaren 1ean, herri honetako abesbatza-aren aretoan aurre estreinaldia egin ondoren, maiatzaren 2an Bergarako Nove-dades aretoan antzeztuko dute lehen aldiz.

Aitor Bayo
Joxi Goikoetxea

Ekaineko hauteskundeetan lehendakari eredu berria aukeratuko dute

Eusko Ikaskuntza, Barandiaranen ondorengo bidegurutzean

Abenduan, Joxemiel Barandiaran hil zenean, hutsik gelditu zen Eusko Ikaskuntzaren lehendakaritza. Beraz, lehendakari berriaren hautaketarako urratsak ematen hasiak dira. Baina, honez gero hainbat arazo sortu dira, Joxemielen karismarik duen ordezkorik ez dagoelako eta, komunikabideetan agertutako hainbat artikuluk erakunde honetan biltzen diren interes ezberdineko taldeen artean sua biztu dutelako.

GARAI berriari ekin dio Eusko Ikaskuntzak Joxemiel Barandiaranen heriotzaren ondoren. Erakunde honetan bezala, jakitun ataundarra partaide zuten beste hainbatetan ere —Euskaltzaindian eta Barandiaran Fundazioan— ordezkatzeko arazoak sortu dira.

Eusko Ikaskuntzaren kasuan, honez gero lehenda-

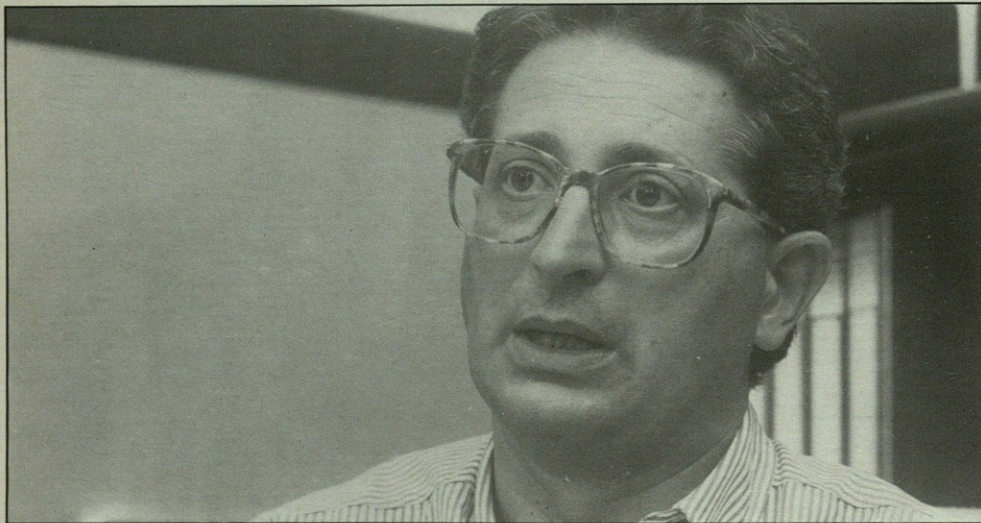
kari berrirako hauteskunde garaian murgilduta, Barandiaranen itzalak elkartzen zituen korrante eta ideologia ezberdinen arteko tirabirak biztu dira.

Joxemiel, bere jakinduria eta karisma zirela eta, azken urteotan traba fisikoen eraginez ohorezko lehendakaria bazen ere, bazkide guztiek onartzen zuten buru gisa.

Baina komunikabideetan kaleratutako hainbat artikulutan, lehendakari berriaren betebeharrak zeintzu diren zehazteak biztu ditu korrante ezberdinen arteko eztabaidak.

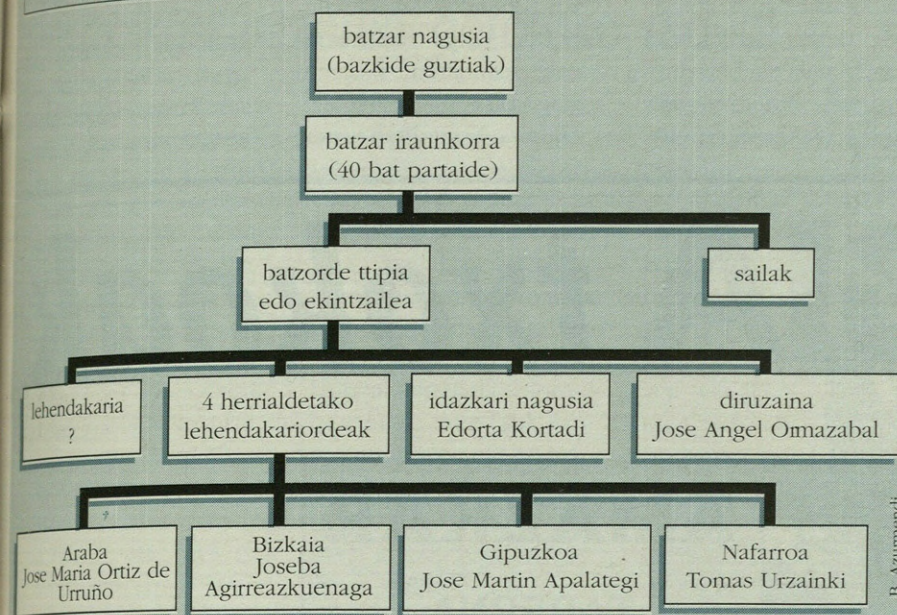
Gainera, Batzorde Tipikaren proposatutako pertsonen nortasuna ezkutuan gordetzeko isilpeko akordioa erabaki zen, baina hautagai izan daitezkeen hainbat izenak aipatu dira artikuluhorietan, aipatu ez diren beste askoren kaltean.

Han-hemenka galderak egiterakoan, sekulako arazoak izan ditugu informazio apur bat eskuratu ahal izat-

E. Kortadiren ustez, bi lehendakari eredu bultzatzen dira: bata ohorezkoa eta bestea kudeatzailea.

EUSKO IKASKUNTZAREN ORGANIGRAMA

B. Azumendi

teko. Izan ere, Batzorde Tipiko hainbat ordezkari, ordezkari ohi eta bazkide soilengana jo dugunean, goian aipatu tirabirak kalera iritsi diren arren, Eusko Ikaskuntzan ez dagoela inolako zazorrik esan digute behin eta berritan; beste batzuk ez dute beren izena ere agertzen nahi izan.

Bi korrante nagusi

Ikazkuntzan, erakundearen idazkari nagusia den Edorta Kortadirengana jo dugu, bere karguak duen eraginagatik, eta azken bolada honetan bere lanak kritika batzuk ere jaso bait ditu, «baina normala da, ezinezkoa da denen gustoko lana egitea».

Lehendakaritzarako hautagaien betebeharrari dagokionez, bi joera somatzen ditu erakundearen baitan. Lehen korranteak «burrengo lehendakaria, Joxemiel Barandiaranen ildotik, oborezkoa izatea nahi du; euskalduna, kultur edo zientzi arloren batean ere dekanu behar du izan (ho-

rretarako, oso zaila da 50-60 urtetik beherakoa izatea), Administrazio zein kultur erakundeekin barreman onak izan behar ditu eta politikoki alderdiren batekin kutsatuta ez egotea bilatzen da. Alde horretatik, Caro Baroja edo Jesus Altuna izan daitezke proposak, baina azken honek hartu berria du Aranzadi elkartearen lehen-dakaritza eta horrek arazoak ekar ditzake».

Bigarrenak, berriz, lehendakari kudeatzailea bindikatzen du: «bera izango litzateke erakunde publikoekin barremanetan jarriko litzatekeena; horretaz gain, beste finantziabideak ere bilatu beharko litzateke, sponsorizazioaren bidez, banketxe eta aurrezki kutxekin, ikerkuntza mailako plangintza bideratu abal izateko. Bigarren honen inguruan, Joseba Intxausti, Juan Garmendia Larrañaga edota Imanol Olaizola aipatu izan dira».

Finean, lehendakaria Batzorde Tipiko burua ere bada, «baina Barandiaran erakundearen batasunaren giltza zen; ondoren-

goak korrante guztiak elkartzeko gauza izan beharko du». Hauteskunde prozesua hasia da dagoeneko.

Sorrera bi alditan emana

OÑATIN egindako batzarrean sortu zen 1918an Eusko Ikaskuntza, Araba, Gipuzkoa, Nafarroa eta Bizkaiko Diputazioak eta Baiona, Iruñea eta Gasteizko Gotzaigoen ekimenez. Elkartek, zortzi sail bildu zituen eta handik beste taldeak sortuko ziren; besteak beste, Euskaltzaindia, Gasteizko Ikerketa Zientifikotarako Institutua, Etniker eta Eusko Folklore Elkartea.

Erizpide zabal baten arabera bilduak, ideologia eta era guztietako iritziz politikoki, zientifikoki eta linguistikoki jendearen laguntza jaso du, euskal lurralde guztietatik etorritakoak. Gerra Zibilak eta diktadurak etena ekarri zuten.

Berrikuntza bigarren

Hautagaiek bide ugari dituzte beren burua aurkezteko: bazkideen hogeit sinaduraz aurkeztuak izatea, lurralde batzorderen batek proposatua izatea, lan sailen batek bere izena ematea edo Batzorde Iraunkorreko edonork pertsona hori aurkeztea. Hautagaiak, aipatu Batzordearen onespenez lortzekotan, eskaintza jasoko du. Batzorde Tipiko edo Ekintzaileak, martxoaren 14ean, hautagai guztien artean hiruko zerrenda aukeratu du. Batzorde Tipiko herrialde bakoitzeko lehendakariordeak (4), Foru Aldundietako ordezkariak (4), Eusko Jaurlaritzako ordezkariak (1), Eusko Ikaskuntzako lan talde bakoitzeko sailburuek (15) eta beste hogeit bat erakunde-

aldian etorriko da. 1978an egun indarrean dauden karguak sortu ziren. Honako lan hauek dira bigarren aldi honetan egindakoak: Erdi Aroko Historiaren Bil-tzarra Donostian (1981), Antropologia eta Folklore Ihardunaldiak, bederatzizko liburua argitaratu, zenbait boletín eta memoria, «Eusko Folklore» aldizkariaren birargitalpena, 24 argitalpen diruz lagundu, beste hainbat.

Azken aldi honetakoan artean, Joxemiel Barandiaran, Aingeru Irigarai, Manuel Irujo, Justo Garate, Manuel Lekuona eta Jokin Irizar nabarmen daitezke emandako bul-tzadagatik, eta honekin batera, elkartek iharduteko moldean eragin zuten aldakuntzagatik.

tako ordezkariak —Laba-
yru, Aran- zadi, Principe de
Viana, EHU, Euskaltzaindia
eta Deustuko Unibertsitate-
koak, besteak beste— osa-
tzen dute.

Azken finean, berrogei
bat ordezkari hauek izango
dira, Batzar Nagusiari
—hots, bi mila eta berrehun
bazkideei— hiru izen pro-
posatuko dizkionak eta az-

ken honek hiru horien ar-
tean Lehendakaria hautatu-
ko du. Azken hauteskun-
deak ekainaren hasieran
izango dira.

Edorta Kortadiren ustez,

lehendakari izango denaren
betebeharra, bestalde, ez da
astunegia izango, gar-
egun, administrazio mai-
lan, erakundeak bereziki
funtzionamendua du eta

ARGIA txokoak

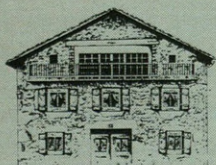

AMAZKAR

TABERNA

*Oiartzuarren giroan,
zure zain ...*

20180 OIARTZUN (Gipuzkoa)

DONAMARIATKO BENTA

- Mendi hotela
- Jatetxea
- Bizikletentzako aparkalekua

*Zure asteburuetako
ingurugiro egokia*

31750 DONAMARIA (Nafarroa) ☎ (948) 450925 - 450708

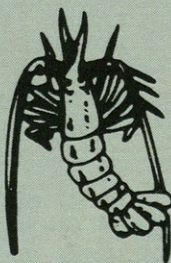
GASTEIZKO EUSKAL TXOKOA

- Euskalkien
ikastaroan zure zain
gaituzu

Kutxileria, 62 - 01001 Gasteiz ☎ (945) 25 10 84

LARRABETZU (Bizkaia) ☎ (94) 455 81 97

KORTA MARISKERIA

- Ingurugiro eta menu
aproposak
asteburuetarako.

GABIRIA (Gipuzkoa) ☎ (943) 88 71 86

Eusko Ikaskuntzaren gerorako bideak

EUSKO Ikaskuntza (EI) 1918an sortu zenetik gaur arte, Euskal Herriko gizartearen egoeran, gauzak asko aldatu dira. Garai hartan ez zegoen unibertsitate publikorik, eta hutsune hori betetzera abiatu ziren hainbat euskaltzale aukera horri bidea beste gazteei zabaltzeko nahian. Egun ditugu: Euskal Herriko Unibertsitatea, EHU-UPV deiturikoa, Université de Pau et des Pays de l'Adour eta Nafarroako Unibertsitate Publikoa, alor batetan; eta Deustuko zein Nafarroakoa, beste alor batean.

Horrekin batera, diktaturaren garaian Eusko Ikaskuntzakoak ziren kide langile sutsuenatarikoak. Beste bideak jorratu beharrean aurkitu ziren euren lanak aurrera eramanez ahal izateko; modu honetan sortzen dira elkarte berriak atal zehatz batzutan lanatzeko. EI multiatalduna zen.

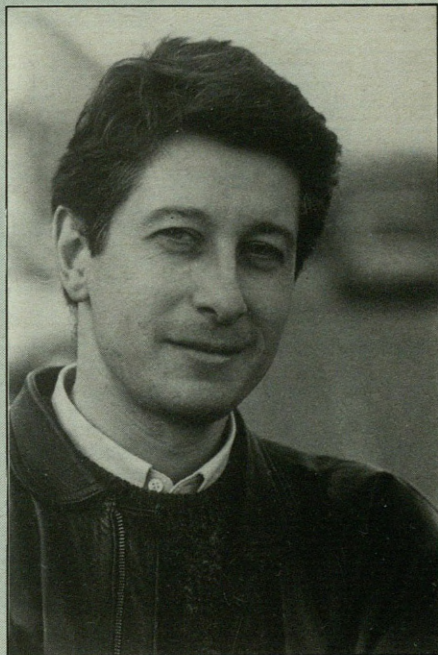
Ei sortu zenez gero, bi

aldaketa bizi izan ditu Euskal gizarteak: unibertsitatearen garapena eta elkarte berrien sorkuntza batetik, eta lehen helburua (goi mailako ikasketak antolatzearena) horrela erabat gainditzeko da. Bestetik, Elren barruan ziren hainbat ikerketa alorrek bere kidea dute Eltik kanpo, eta zer esanik ez Unibertsitate berak ere ikeritzen duena (ikerketa taldeak eta doktoradutzako tesiak nagusiki).

Orduan, ondoko galdera egin genezake: zein esparru landu beharko luke Eusko Ikaskuntzak? Galdera honi erantzuteko, bi esparru aipatu izan dira. Alde batetik dibulgazioa. Beraz, Eusko Ikaskuntzan ez litzateke ikerketarik egingo. Orohar, euskal Herrian zein kanpoan egindako lanak aipatuko dira jende xeheagoaren hizkuntza erabiliz; eta kasu batzuetan saiatu ere asmatzen, gure lurraldean nola aplikatu daitezkeen ai-

patu teknikak. Bide hau aukeratuz gero, gizarteak editorial gisa ikusiko luke EI. Eusko Ikaskuntza ikertzeko jaio zen, eta ikeritzen jarraitu behar du. Egoera aldatu arren, eta nahiz eta jende asko beste lekuetan ibili ikertzen, Elko ikerlari taldea soldata nahiz burtsa sistimen pean mantendu beharko luke ikerketaren garrantzia ondo bideratzeko. Horrela Elk beteko luke CNRS ereduak ikerketa gunea gure Herrian.

Aipatu bideekin batera, hirugarrena ere hasia da zabaltzen. Euskal Herri osorako egin beharko litzatekeen ikerketaren antolatzaile, jarraitzaile eta zuzpertzzailearena alegia.

Gorago aipatutako beste bideak baztertu gabe. Hor neurtuko lirateke egiten ari diren lanak, kemenak eta hiru esparruetan ikeretzeko dagoen dirua nola banatu.

Eusko Ikaskuntza bait da sorreratik, eta barruko estatutuek dioten bezala, Euskal Herrian egon daitezkeen Goi mailako ikastetxeen topagunea.

SABIN OREGI

beharrezkoa den koordinazioa lortzea izango da haren helburua; bestela, eguneroko lanean integratu besterik ez da egingo».

Aipagarriak dira, bestalde, bazkide zahar eta gazteen artean dauden tentsioak. Beste arazoan artean, orain arteko bidetik ez urruntzeko, osatu berriak diren sailak —zinemagintza eta komunikabideak— ixteko egin ziren ahaleginak aipa daitezke. Azkenean, bere horretan gelditzea lor daiteke. Arazoa zabalagoa da, eta bi belaunaldiak ikerkuntzarako metodologiaz

ere iritzi ezberdinak dituzte, «bala ere, gazte jende de xente sartu da, oraindik ere zaildu gabea».

Finantziabideek ere aipamen berezia merezi dute. Izan ere, orain artean, Eusko Jaurlaritzak, Nafarroako Gobernuak eta hiru diputazioek urtero diru laguntza

finkoa ematen zuten. Azken bolada honetan, ordea, erakunde publiko horiek beste modu batean hasi dira dirua banatzen: diru kopuru finkoa eman beharrean, proiektatzen diren ikerketen arabera banatuko dituzte. Eusko Ikaskuntzaren aurrekontua hirurogei mi-

lioikoa izanik, horren herena bazkide kuota eta argitalpenen salmenten bidez biltzen dira; gainerakoak, Diputazioek eta Gobernuak jartzen dituzte. Baina erakunde publikoekin burutzen diren komenioen bidez —Historia eta Artearen ondare Nagusiaren zentzua bezalako lanak burutzeko, adibidez—, hirukoiztu egiten da hasierako aurrekontua eta ehun eta laurogei milioi ingurukoa izatera iristen da.

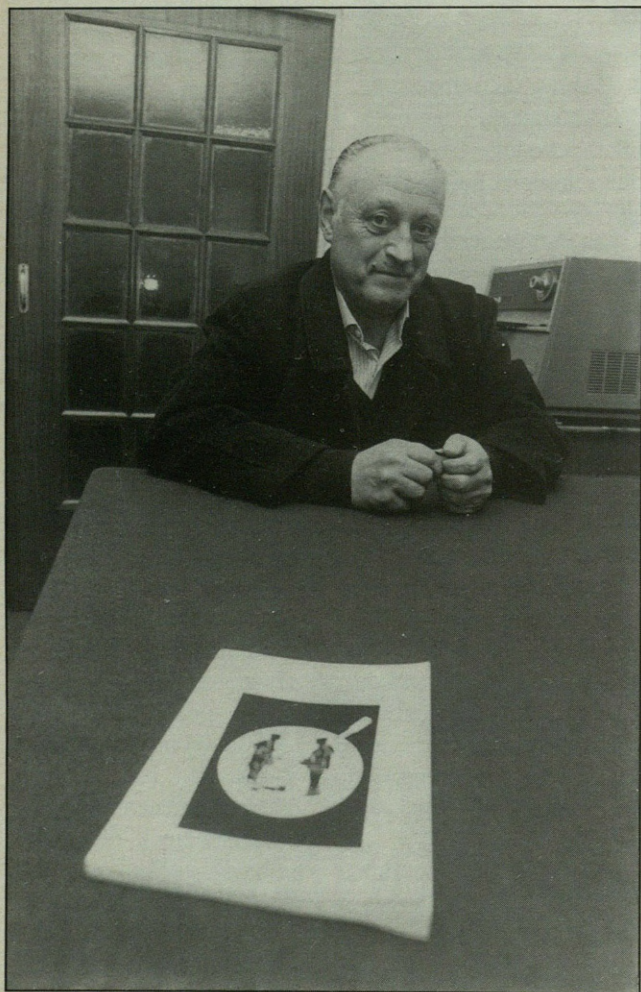
«Barandiaran erakundearen batasunaren giltza zen; ondorengoak korrante guztiak elkartzeko gauza izan beharko du» ●

EDORTA KORTADI

Ritxi Lizartza

Martin Iturberen «Zelai ezberdiñetan amets-oihu bedeinkatuak» poesia liburua kalean

«Esan nahi dudana idazteko atxakia behar izaten dut»

«Baserrian bizi izan nituen amets eta lurrarekiko loturak erabiltzen ditut bertan bizi direnen arazoak adierazteko».

Baserritarren eta arrantzaleen munduak agertzen dira «Zelai ezberdiñetan amets-oihu bedeinkatuak», Martin Iturbe Baldaren poesia liburuan. Lana, Sendoa argitaldaria kaleratu du eta bertan, bi munduek gaur egun jasaten duten egoera zaila azaltzen du idazleak.

ARGIA. *Nekazal eta arrantza, munduak dira zure liburuko protagonistak...*

MARTIN ITURBE. Ni Hondarribia herri arrantzalean bizi naiz, baina hala ere, jatorriz nekazaria naiz. Aspalditik neukan nekazaritza nahiz baserri buruz idazlan bat egiteko asmoa eta Xalbador sariak eman zidan gaia lantzeko aukera eta bidea. Baserriari buruzko poemak egin nituen eta ondoren Hondarribira joan nintzen bizitzera. Hau dela eta, itsasoa eta arrantzaleen egoera gertutik ezagutzeko aukera izan dut. «Xalbador» sariketa atxakiatzat hartuta bi gai horiei buruzko poemak egiten hasi eta horrela idatzi nuen «Zelai ezberdiñetan amets-oihu bedeinkatuak». Bertan, bai batak

eta bai besteak dituen alderdi neketsuak eta egoera zailak azaltzen dira. Denen, mezua hobeto ulertuko du nekazarien bizitza barnean eraman duenak. Arrantzaleak nekez ulertuko bait du baseritarren alderdi hau eta, aldiz, nekazariak nekez ulertuko du arrantzalearena. Bi munduak ezberdinak dira baina mamian oso lotuak daude. Askotan, hitz batekin azaltzen da bizitzaren alderdi osoa eta hitz goxoak agertzen badira ere, esaldi gogorak ere erabiltzen ditut. Lana eta izerdia batentzat izaten bait da, eta irabazia berriz, beste batek jasotzen du, geldidagoenak.

A. *Ezkortasunez azaltzen dira bi munduak...*

M.I.B. Bien egoerak lantzeko dira. Garai gogorak

pasatu ondoren, nekazari-
tzen aldaketak izan dira, ne-
kazariak beren artean elkar-
tu direlako eta, aurrerape-
nak emandako erosotasu-
nari esker, baserria hazi edo
behintzat lanbideak ugaritu
egin direlako. Lehen, gai
gutxiarekin moldatzen zire-
nak, orain gai askorekin lan
egiteko aukera dute. Hala
ere, nekazaritza egoera ilun
eta zaila jasaten ari da. Eu-
ropatik etorriko diren lege
eta neurrien ondorioz, ba-
serri asko itxi beharrean bait
daude. Etorkizuna beltza
ikusten dut berez estutasu-
nez josita dagoen mundu
honetan. Garaia ere aldatu
dira argi dago eta orain,
atzokoari lotuta ez dago
egoterik. Atzokoak duenari
eutsi bai, baina gaurkoaren
gaurkotasuna beharrezkoa
da. Baserritarra gainera, ba-
kartia izan da betidanik eta
barkartia izatearekin gaur
egun, ez dago aurrerabide-
rik.

A. *Naturaren aldarrikape-
na agertzen da poemetan
ere...*

M.I.B. Haurra nintzenen
baserrian bizi izan nituen
amets eta lurrarekiko lotu-
rak erabiltzen ditut, bertan
bizi diren buruhausteak
eta arazoak adierazteko.
Naturarekiko lotura eta na-

«Liburuan agertzen den mezua, hobeto ulertuko du nekazariaren bizitza barruan eraman duenak».

turak berak duen edertasu-
na azpimarratuz, baita na-
turaren zailtasunak eta bera
eta gizonaren borroka ere.
Azkenik itxaropena ager-
tzen da baserria eta neka-
zariaren arteko elkar hizketan.
Nekazariak bihotzean
darama baserria baina beste
zerbaiten beharra duenez,
ezinbestekoa ikusten du
bertatik joan behar izatea.

A. *Poesiaz gain, nobela eta
ipuinak landu dituzu ere...*

M.I.B. Idazlea baino, mihi
astintzailea edo hizlaria
naiz. Hala ere, prosaz idaz-

teko egokiagoa nintzela uste
nuen, baina lehiaketetan
poemak saritu dizkirate
prosa lanak baino askoz ere
gehiago. Idaztea zaila izan
da beti neretzat. Esan nahi
dudan zerbait idazteko
atxakia behar izaten dut,
sariaketak kasu. Horiei esker
egin ditut lan asko.

A. *Zer iruditzen zaizu
Euskal Herrian egiten den
poesia?*

M.I.B. Ni autodidakta naiz
eta ez dut ondo ezagutzen
hemen egiten dena. Jende
asko ikusten dut mundu ho-

rretan oso sartuta dagoena
eta inbidia ematen didate.
Nahikoa idazten dela eta
jendea bizitasunez dabilela

■ «Ni autodidakta
naiz eta ez dut ondo
ezagutzen Euskal
Herrian egiten den
poesia» ●

iruditzen zait. Gauzak egin
behar dira, egiten ez denean
ez bait da ezer izaten. Egiten
direnetaik, nereak horien
artean, denak onak izango
ote diren ez dakit; baina as-
ko egin eta saiatuz gero,
gauza on asko ateratzen da.
Agian, garai bateko berota-
suna pasatu egin da eta
beharbada bide errazena
aukeratzen dugu orain. Bes-
talde, poesia gutxi irakur-
tzen bada, euskal poesia
oraindik neketsuagoa izan-
go ez ote den da nere kezka.

Joxi Goikoetxea

Literatura sariak, bere babesa

MARTIN Iturbek bere azken liburua
idatzi aurretik poesia lanak egin ditu batik
bat. Hala ere, «Gorostiaren abesti orlegia»,
baserriari buruzko elaberri bat, eta, «Bi-
zitzako gazi-gezak», «Gizarte nekaturia» eta
«Elorria», ipuin laburrez osaturiko hiru
bilduma argitaratu ditu ere.

Bere poemak lehiaketetara aurkeztu
eta zenbait sari eskuratu du, Donostiako
Ateneo eta Irun Saria besteak beste. Bere
azken lanak, hain zuzen, Xalbador Saria

irabazi zuen eta lehiaketa honetako hu-
rrango edizioan, dagoeneko idatzita dau-
kan 700 poemaz osaturiko lana aurkez-
teko asmoa du. «Neretzat sariak babesa
bezalakoak dira. Behintzat, nere lana
ondo dagoela iruditu zaio norbaiti. Gero
ona ala txarra den ez dakit. Sariengatik
asko pozten naiz. Idazlanak nere semea-
labak dira eta edonori bere semea edo
alaba polita iruditzen bazaio, gauza be-
ra gertatzen zait neri nere idazlanekin».

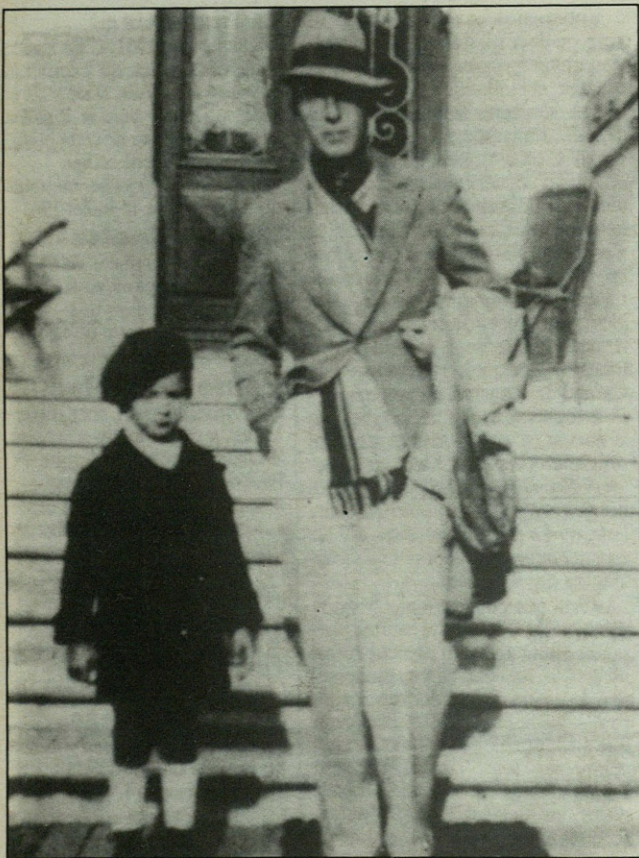
Vladimir Nabokov: biografiak, itzulpenak eta beste

Liburuak dira idazleek uzten diguten heredentzia. Idatzirik uzten duten obragatik ezagutzen ditugu edo, gutxienik, horrela beharko luke. Sona eta arrakasta lortzen dutelarik oster, idazlearen figurak idazlearen lana itzaltzeko arriskua izaten da. Nabokoven kasuan ezin esan daiteke oraindik horrela denik baina, ildo horretatik jo dute duela gutxi idazle errusiarraz argitaraturiko azken lanek.

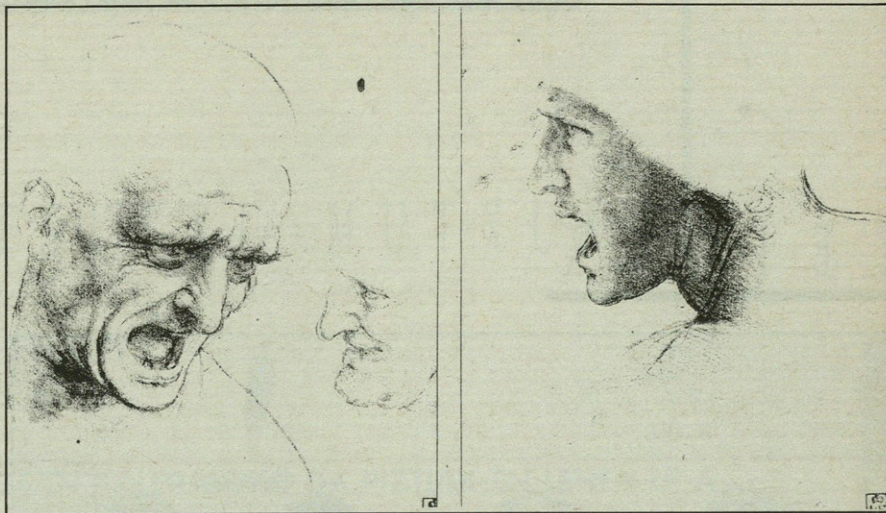
zuen, bi bertsiotan idatzi ere. Orain beriz, bera desagertua denean, argia ikusi du Brian Boyd-ek prestatuturiko lanak. Bi tomok osatzen dute biografia, lehen-dabizikoa «Errusiako urteak» dedikatua (1899-1940) eta bigarrenkoa «Amerikako urteak» buruzkoa (1940-1977). Dagoeneko ingelesez osorik argitaraturik dago eta frantsesez datorren urterarte itxaron beharko da bigarren tomoa irakurri ahal izateko.

Biografia horretaz gain idazlearen gutun aukera-

BIOGRAFIAK ez zituen batere maite «Lolita»-ren egileak, besteek egindakoak gutxienik. Bizirik zela errefusatu egin zuen Andrew Field-ek egindakoa eta «Bestelako itsas bazterrak» autobiografia idatzi

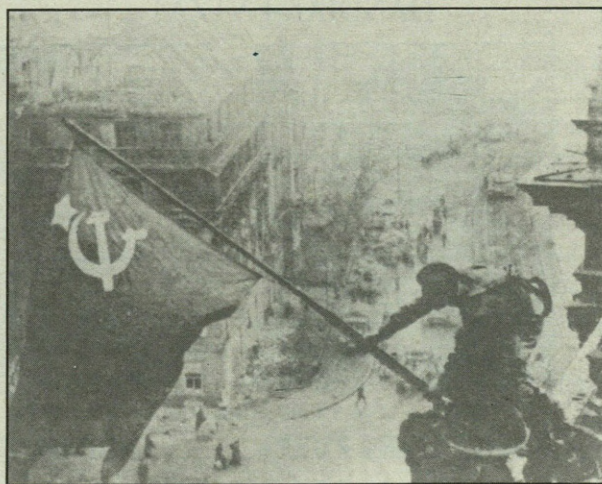

Ezkerrean, Nabokov, Dmitri bere semearekin. Eskubian, Nabokov senar-emazteak 1970ean.

Leonardo da Vinci-ren marrazkiak Venezian

Leonardoren lana inoiz baino gehiago ari da Europatik erakusten azken hamarkada honetan: Florentzian 82an, Parisen 84ean, Montrealen 87an, Londresen 89an eta aurtun Venezian. «Leonardo & Venezia» deitu erakusketa hilaren 23an inauguratuko da eta bi parte izango ditu. Lehen atala jenerikoa izango da eta Europa osotik ekarritako lanak bilduko ditu. Bigarrenkoa zehatzagoa da eta bertan Leonardok Veneziako Berpizkundeko pintoreengan izandako eragina azaltzen da. Lan gehienak marrazkiak izan arren eskulturarik ere izango da Veneziako Palazzo Grassi-n, besteak beste, «Battaglia di Anghiari» brontzea.

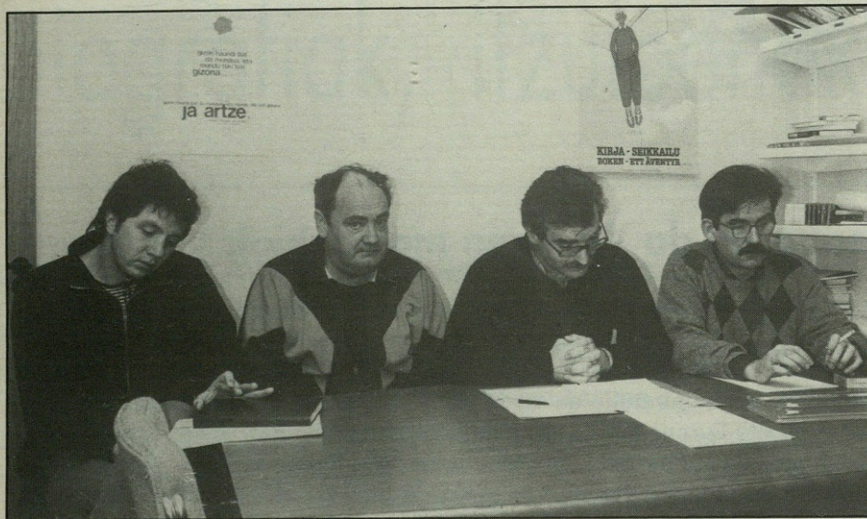

Gerraren alde ezkutua

Bigarren Mundu Gerraz filme eta liburu ugari egin dira baina gutxitan

azaldu da zer jasan behar izan zuten Alemaniako emakumeek. Datuek osteraz argi adierazten dute gertatutakoa, «armada askatzaileak» Berlinera sartu eta ondorengo egunetan ehun mila emakume (ziurtaturiko kasuak bakarrik kontutan hartuz) bortxatu bait zituzten soldaduek. Isilpean gorde izan den sarraski hau da izan da, hain zuzen ere, Helke Sander zuzendariak Berlinen aurkeztu berri duen dokumentalaren gaia. Zailtasun ugari gainditu ondoren telebista kate publiko baten finantziaketa lortu zuen Sanderrek eta horri esker, irudi lazgarriak eta bortxaturiko emakumeen, bortxaketen ondorioz jaiotakoen eta bortxatzaileen testigantzak eskeintzen dizkigu. Ahantz ez dezagun.

T E I L A K

■ ZUZENDARITZA TALDE BERRIA IDAZLEEN ELKARTEAN

URTEROKO Biltzar Nagusia egin ondoren, zuzendaritza batzordeko hiru kideren aldaketa erabaki zuen Euskal Idazleen Elkarteak. Aurelia Arkotxa, Joxemari Iturralde eta Inazio Mujika Iraola dira zuzendaritza batzorkide berriak eta biltzarrean, bestalde, iragan urteko ekitaldiaren errepasoa egin eta aurtengo asmoak azaldu ziren ere.

■ «AU PAYS DES BASQUES» EUSKAL ZINEMAREN ASTEAN

GASTEIZKO Luis de Ajuria aretoan izan zen iragan astean Euskal Zinemaren VIII Astea. Bertan, Euskal Herrian edo euskal zinemagileek egindako filmeak egon ziren ikusgai. Luzemetraia eta laburmetraiez gain, «Au pays des basques», Euskal Herriari buruz 1930 urtean egin zen lehen filmea aurkeztu zen.

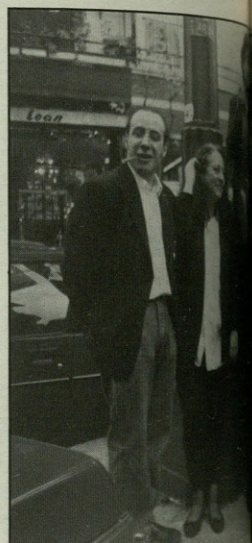
■ PIXEL INA SARIA «KOMIKIAREN MAISU HANDIAK» ENTZAT

EUSKAL Telebistak pantailaratu zuen «Komikiaren maisu handiak» telesailak, Montecarloko Imagine 92 Nazioarteko Telebista Jaialdiko Pixel Ina lehenengo saria irabazi du. Episa Group enpresak egin eta Euskal Mediak koproduzitu zuen telesaila hastapena, Iñigo Rotaetxek egin, izan da, hain zuzen, sariduna. Pixel Ina-k teknologia berriekin egindako telebista hastapenak saritzen ditu.

■ ARRIETARENTZAT «BAPOREA» SARIA

YOLANDA Arrietak idatzitako «Begurritarren erlojua» lanak irabazi du «Baporea», IV Haur Literatura Lehiaketaren aurtengo edizioa. Bigarren saria Pello M. Zabaletaren «Txorimaloarenak» idazlanak eskuratu du.

E R R A N A K E R R A N

«Oraingo honetan, ez gara haurrei bakarrik zuzenduko, baizik eta obra antzeztuko den kamioiarekin bilatuko dugula herrietako plaza eta kaleetan zehar».

Tarima antzerki taldea, Deia, 92-II-27.

«Gai berriak sortzea gehiago kostatzen da, eta gero eta astunagoa da gai jartzaile papera onartzea».

Pello Urretabizkaia. Egunkaria, 92-II-25.

«Kalitatezko liburuiak kaleratu ahal izateko, oso garrantzitsua da kontaktu onak izatea».

Alfonso Martinez Lizarduikoa. Egunkaria, 92-II-22.

TXUTXU - MUTXUKA

MAIATZEAN KALERATUKO DA PIZTIK-EN LEHEN LP-A

MAITZEAN argitaratuko da Piztiak taldearen bigarren diskoa. Taldeak duela gutxi bukatu du, «Hasi orduko» izenburua izango duen eta Elkar konpainiak plazaratuko du LParen estudioko lana. Diskoa, Jean Phocas, Juan Carlos Perez eta boskote ondarroatarren arteko ekoizpena da eta, «Huts nazazu» LP txikia iaz kaleratu ondoren, euren lehen iraupen luzeko diskoa izango da.

«Instituzioen laguntza falta dela medio, obra txikiagoa eraman behar izan dugu Kubako Bienalera, seguruko gastuak, lan bakoitzari egin behar zaizkion argazkiak eta aduenetako kontrolak oso garesti ez bihurtzeko. Guk ordaindu dugu dena».

Santos Iñurrieta.
El Mundo, 92-II-26.

«Unibertitateak euskalduntzea serioa eta zaila da».

Jose Ignacio Etxebarria.
Egunkaria, 92-II-26.

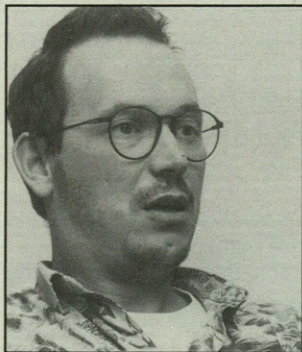
«Eskerrak jeinu gehienak, beren kabuz pentsatzen dutenak alegia, zoro osoak ez badira, erdi zoroak diren».

Paulo Iztueta.
El Diario Vasco, 92-II-26.

«Inposaketa bikoitzaren aurrean gaude. Alde batetik, sinatzera behar izan gaituzte eta bestetik, urteetan kotizatzen egon ondoren, langabezia bera ere ukatzen zaigu sinatzen ez badugu».

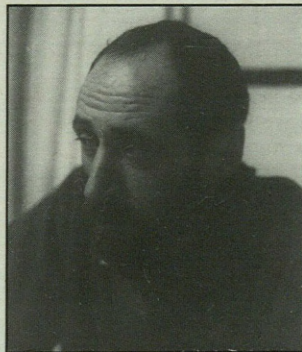
Jose Ramon Etxebarria.
Egunkaria, 92-II-27.

NOR - NORI - NORK

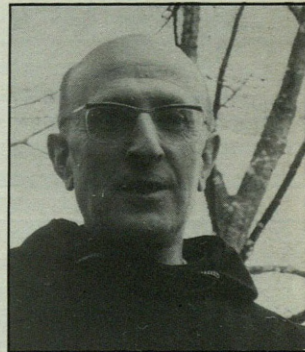
JOSU SARASUA

eskultoreak egindako eta Gure Arteak saria lortu zuen obra, Lapurdiko Getaria herrian egongo da ikusgai, martxoaren 15a arte «Gure artea 91» erakusketan. Bertan, Unai San Martin, Joseba Lacadena eta Susana Garai sarituak izan ziren beste artisten lanak izango dira ere ●

JESUS ARZALLUSEK

parte hartuko du Nafarroako Bertsolari Txapelketan. Martxoaren 8an hasiko da lehiaketa eta bertan 24 bertsolari arituko dira, bi gaztetxo horien artean. Hiru saioak, Donazaharre, Luzaide eta Sunbilla izango dira eta finala Iruñeko Gaiarre antzokian apirilaren 5ean ●

IRATZEDER-I

argitaratu dio Elkarrek «Hamazazpi hilabete Afrikako bihotzean» liburua. Xabier Diharzeren ikerketa lan hau «Pertsona eta sozietatea» argitaldarien sail berriak kaleratu du, plazaratu berri den Kepa Fernandez de Larrinoaren «Hitzak, denbora eta espazioa» bezala ●

Kirola

Emakumeentzat Lilatona Donostian

MARTXOAREN 8an Emakumearen Nazioarteko Eguna ospatzen da eta hau dela eta, emakumeentzako Lilaton herri korrika lasterketa antolatu da Donostian. 5 kilometrotako lasterketa hau Lilatonaren hirugarren edizioa da eta irteera 11.00etan izango da Alderdi Ederren.

Antolatzailea Martxoak 8 Koordinadora feminista da. Bertan, Donostiako Emakumeen Asanbladan sorturiko ideia baten inguruan,

hiriko emakume talde guztiak biltzen saiatu dira. Kirol hau aukeratu da herri froga delako eta burutu beharreko distantzia laburrak emakume askoren partehartzea bideratzen duelako. Bestetik kalean denez zabalkunde handia du eta festa giroa ere izaten da.

III Lilaton honetan parte hartu nahi dutenek Urdaneta kalearen 13. zenbakian dagoen Emakumearen Udal Zerbitzura jo dezakete goizeko 11etatik 13etara mar-

txoaren 7a bitartean. Lasterketa hasi baino bi ordu lehenago Alderdi Ederren izenematea ere posible izango da. Lasterketa hiru mailatan banatua egongo da. Juniorrak, 14 urtetik 17ra bitartekoak, seniorrak 18 eta 34 urte bitartekoak eta helduak 35 urtetik aurrerakoak. Parte hartzaile guztiek kamiseta bat jasoko dute eta maila bakoitzeko hiru lehenek kirol materialetan 12.000 pezetatako saria.

Sari hauez gain, bertan parte hartu duen emakume helduenari ere sari bat emango zaio, eta originaltasuna ere sarituko da. Sari hauek banatzeko aukera Gipuzkoako Foru Aldundia, Emakunde, Lankide Aurrezkia eta Kutzak emandako laguntzaren ondorioz

5 kilometro emakumeentzat

● Irteera Donostiako udaletxe parean izango da. Bira Atlético San Sebastián parean emango da, Askatasunaren hiribidean zehar Groseraino joateko.

● Gros guztia zeharkatuz Sagueseraino abiatu, eta partaideak Zurriolako hiribidera joango dira. Ibilbideko helmuga Igentea kalean ipini dute antolatzaileek.

sortu da. Hain zuzen ere, hasiera batean saririk izateko aukerarik ez bait zen ikusten.

Antolatzaileek adierazi digutenez, helburuak ugariak dira. Alde batetik, ahalki eta emakume gehien

Emakumeen kirol zaletasuna eta arazoak plazaratu nahi ditu III Lilatonak

artean kirol zaletasuna zupertzea, lasterketa honen moduko ekintza batean parte hartuz. Bestetik, emakumeak talde ekintza batean agertzea, beraien harreman sozialak zabaltzea. Eta azkenik, emakume askok kalean kirola egiteari dioten beldurra gainditzeko laguntzea.

Antolatzaileek etorkizunean Lilatona klasiko bat bihurtu nahiko lukete, partaide aldetik zabaldu eta batez ere gizarte mailan bere eragina handituz.

O sasuna

G astronomia

Z ientzia

Lepamina
sortzearen arrazoi
ezberdinak

LEPAMINA edo torti-
kolisa guztiok ezagutzen
dugun gaitza da. Baina min
handia eragiten duen gaitz
hau sortzen duten arrazoiak
oso ezberdinak izan daitez-
ke, eta ez dira hain ezagu-
nak. Umeen artean, kolpe
baten edo eztarriko gaitz
baten ondorio izan daitez-
ke. Helduen kasuan, berriz,
zoldura, giharreen arazo
edo bizkarrezurraren arti-
kulazio arazo baten ondorio
izan daiteke.

Baina jende askok ez daki
lepamina sentikortasun ara-
zoengatik ere sor daitekeela.
Era honetako lepamina
nahiko arrunta da eta sen-
dabide psikiatrikoa behar
du. Beste erako erreme-
dioak erabiltzeak ez du ino-
lako mesederik egiten, mina
aregotu besterik ez bait dute
ekartzen. Lepaminari sen-
dabidea ematerakoan zein
motatakoa den ogi aztertu
beharko da.

EVA OLAIZOLAREN ELTzea

Iñaki Arangurenentzat

EVA OLAIZOLA

Azken bolada honetan
Athletic ez dabil batere fin,
eta horrelakoetan gerta-
tzen den bezala, entrena-
tzailea izan da kalera bota
duten lehendabizikoa. Nik
ez dut futbolaz gehiegi
ulertzen, baina horko jo-
kalariei ordaintzen zaiz-
kien dirutzak ikusita, po-
rrotak ere haien erruz izan-
go direlakoan nago. Orain
Iñaki Aranguren jarri dute
entrenatzaile, taldearen
martxa piska bat zuzendu
dezan; ez du langintza
erraza izango, baina ziur
naiz lortuko duena. Hauxe
da ba, beraz, berarentzat
prestatu dudana menua:

Lehendabiziko platera,
garai honetako antxoak
piper berde eta baratxuriz
frijituta. Badelako burua
altxatzen hasteko garaia.

Bigarrenez, berriz, an-
gula entsalada epela. Bero
dagoen giroa epeltzen joan

dadin.

Hirugarren platera, itsa-
sapoa arranbarrilan txirlez
lagundurik.

Horren ondoren, arku-
me mamiak, gure jatetxean
prestatu ohi ditugun mo-
duan. Etxeko ekipoei
etxeko gauzak eman behar
zaizkielako.

Postrerako azkenik,
etxeko bi tarta: bata gaz-
tarena eta bestea limoia-
rena.

Jaki guzti hauek modu
egokian laguntzeko, Etxa-
nizko txakolina eta «Muga
Pradoenea» ardo beltza ja-
rriko dizkiot, eta baldin eta
Athletic osterara ere parti-
duak irabazten hasten bal-
din bada, «Ravertos»
champagnea ere bai.

Tira ba, Iñaki, gustora
uzteko moduko menua
delakoan nago, bai behi-
tzat indarberritzeko mo-
dukoa.

IÑAKI ARANGUREN

Emakumeentzako lehen preserbagailua

Laster kondoia ez da
gizonarentzat bakarrik
izango. Polive izeneko
laborategiek 1992ko
martxoan
emakumeentzako lehen
preserbagailua aurkeztu
nahi dute: Fenidorm
deiturikoa alegia.
Produktua Ingalaterran
fabrikatzen ari dira eta
poliuretanozko zorro baten
itxura du. Hau maginan
ezartzen da eratzun
higigarri bati esker.
Produktu honen egileek
diotenez, Femidorm-a
kokatzea tanpoi higienikoa
ipintzea bezain erraza da.
Latexa baino
erresistenteagoa den
material plastikoz egina
dagoen preserbagailu
honen mintzaren lodiera 40
mikrakoa izango da.
Poliveko zuzendari
zientifiko den Jean-Jacques
Delas-ek hauxe dio:
Poliuteranoa latexa baino
bero-eroale hobe denez,
Femidoma askoz ere
sentikorragoa izango da.
Kondoia erektzioan jartzen
bada ere, Femidorm-a sexu
harremana izan aurretik jarri
eta amaitutakoan kentzen
da.

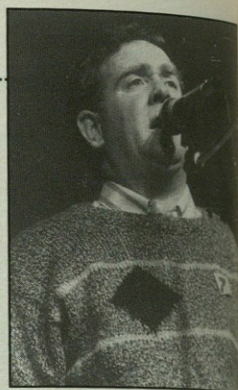
E L H U Y A R

Bertsoak

Lehengo morroiak oroitzuz

SEGURAKO V Elorri Bertso Paper Saria; irabazle gertaturiko sortako sei bertso.

- 1.-Euskal Herrian jende ugari egona badago morroi Nahiz ta bajeza gaur iruditu zenbait jende gazte harroi Oraindik ere ez dezagula egin oso altu orroi gerta lezaiguke denoi zer esaten dedan oroi Langabezia atzaparretan egiten bagera eroi Gerta liteke katu bihurtu orain arte zena leoi
- 2.-Mundu txar honek ematen du bai horrenbeste jira bira Eta jarri nahiz morroi ugari zergaitik ziran begira Sendi askotan haurrak ugari eta zer eraman maira komeri latzak badira begiratu aurpegira matrail hezurak zorrotzak eta begietako dirdira Zerbait jateko morroi joan behar artzai edo baserrira
- 3.-Sendi askotan nagusia zen mixeriareñ indarra Eta morrontza izango zuten irtenbide bat bakarra Sarri askotan hamar hamabi urtekin joan beharra ez zen izango ederra amaren zotin negarra Ondo gogoan geldituko zen egiten zuen agurra Orduan ere maiteko zuten gurasoek bere haurra
- 4.-Errudun asko aurki daitezke bila hasiko bagina Eta azkena ez zen izango erretorean doktrina Haurrak ekarri ugari eta gero mantendu ezina horrek ematen du mina hau da bizitzaren grina baina bizitzak jarraitu behar eta horren eragina Datorrenari heldu beharra nahiz ez izan atsegina
- 5.-Edozein ere gaztetatikan morrontzan bazen hasia Bizitza zer den izango zuen garaiz asko ikasia Eta gaitz erdi jatorra bazen etxean zen nagusia bestela irabazia ez zen izango azia Lana ugari eta jateko baba erdi egosia Eta horrela igarotzen zen morroi askoren bizia
- 6.-Fama txar asko ere morroiak izaten zuten berekin Noizik eta behin lagun egiten zelako ardoarekin Beste batzuek alferrak berriz betik ezin ibili fin baina morroiak bazekin noiz eta nola zer egin aberastea zaila nola zen zeukaten soldatarekin Alaitasuna eros ziteken tabernan bi txanponekin

● Hilaren 8an emango zaien hasiera aurtengo Nafarroako Txapelketari. Lehengo saioa Donibane Lohizunetik gertu dagoen Donazaharren izango da. Bertan **Fernin Mihura, Jose Migel Argiñarena, Urko Atxotegi, Salbador Madariaga, Eusebio Fagoaga, Txomin Ezponda, Bautista Perorena** eta **Ernest Alkhat** arituko dira. Bigarren kanporaketa, Luzaiden jokatu-ko da hilaren 22an, eta hirugarrena berriz, hilaren 29an, Sunbillaan. Azken saioa nagusia, azkenik, apirilaren 5ean izango da Iruñeko Gaiarre Antzokian.

● Martxoaren 8an, emakumeen eguna dela eta, Emakume taldeak bertan saioa antolatu du Hondarribiko arrantzale kofradia. Bertan, goizeko 11.30etan hasita, **Andoni Egaña, Anjel Mari Peñagarikano, Kristina Mardaraz** eta **Maddalen Lujanbio** arituko dira. Ondoren bazkaria izango da.

● Hilaren 14ean, Tolosan, herriko AEK-k antolatua, bertso saioa izango da. Bertan **Anjel Mari Peñagarikano, Jose Lizaso, Aitor Sarasua, Jose Antonio Sasiain** eta **Jose Agirre** arituko dira.

FELIX LARDIZABAL

Musika

Urtz: «Maketa espero genuena baino hobe saltzen ari da»

ARGIA. «Zelatan» izeneko maketa atera berri duzue. Ondo saltzen ari al da? Nola definituko zenukete zeuen musika?

URTZ. Maketa espero genuena baino hobe saltzen ari da, eta hasieran ateratako zortziehunei beste seiehun gehituko zaizkie; soinu aldetik nahiko txukun geratu da, eta alde horretatik ere pozik gaude. Kanta batzuekin besteekin baino

gustorago geratu gara, baina hori normala da, grabazioaren ondoren hankasartzeak errazago ikusten bait dira.

Ez gara gure musika definitzeraz ausartzen, kanta indartsuekin batera abesti lasaiak jotzen bait ditugu; musika egiterakoan ez duzu estilo jakin batean pentsatzen; une horretan ateratzen zaizuna egiten duzu, beste-rik gabe.

Gure asmoa, oraingoz, kontzertuak ematea da; orain arte ekiporik gabe ibili gara, eta nahiz eta jotzeko

deiak izan, ezin izaten genuen leku askotara joan. Ekipoa lortzea da, beraz, orain behar duguna.

● Hilaren 14ean, Oiartzungo Madalensoro pilotalekuan, 22.00etan, **Benito Lertxundi** eta **Mikel Markezen** jaialdia izango da. Egun berean, Antzuolako zineman, 22.30etan, **Anje Duhalde** eta **Niko Etxartek** kontzertua eskainiko dute.

Dantza

Soinu Zaharraren I txapelketa

MARTXOAREN 15ean soinu zaharraren lehen txapelketa burutuko da, Donostiako Konstituzio enparantzan 11.30etatik au-

rrera. Lehiaketa hau 15 urtetik gorako emakumeei dago zuzendua eta Euskal Dantzarien Biltzarrak antolatatu du.

Dantzariak ohizko janzkera eramango dute eta Txakolin (Zortziko) eta Punta Motz (Soinu Zaharra) izango dira eskaini beharreko dantzak. Epai mahaiak dantzatzeko era, erritmoa eta trebetasuna izango ditu kontutan eta janzkerari ere balio handia emango zaio. Irabazleek ondoko sariak jasoko dituzte: lehe-

nengoak 15.000 pezeta eta txapela, bigarrenak 12.000 eta trofeoa, eta hirugarrenak 10.000 eta trofeoa. Beste guztiak 2.000 pezetatako dieta jasoko dute.

Dantza talde bakoitzeko bi dantzarik parte har dezakete eta beste bat erreserba modura ere joan daiteke. Parte hartu nahi dutenek Eustasio Amilibia 12-1an dagoen EDBren bulegora joatea edo 46 04 87 telefonora martxoaren 10a baino lehen deitzearekin aski da.

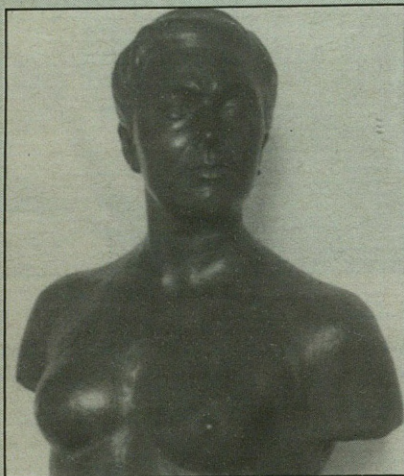
Emakumeentzat txapelketa

● Parte hartzeko baldintza nagusia 15 urte baino gehiagoko emakumea izatea da eta izenemateko epea hilaren 10ean

amaitzen da.

● Txakolin eta Punta Motz dantzak eskaini beharko dituzte partaideek.

Artea

Julio Beobideren brontzezko irudien monografikoa.

Zumaiarra, 1891-1969. Olaetxe galerian, Donostia.

Ordutegia: arratsalde, 17.00etatik 21.00etara.

Lehengaien adierazbidea

JULIO Beobideren eskultura lanak bilduma oso baten erakusgarri dira. Errealitatearekin erabat lotuak aurkitu ditugu. Lehengaien erabilkera propioak, nola-halako adierazkortasun baten bila eginak daudela erakusten du. Berezko estiloan. Marmola eta brontzea, adierazbide bilakatzen ditu artista zumaiarrak.

Eta irudien itxurazko zurruntasunaren azpian, errealitatean oinarritutako adierazkortasunarekin topatzen gara. Detaile txikietan azalduz, lehenengo begiratuan dirudikeen itxitasuna apurtuz. Ondo erreparatuaren ondorioz.

Lanen tamainari ere ematen dio nahitaezko garrantzia. Eta balio espresiboa antzematera garamatza. «Ereduaren gerrigoia»-k eskaintzen duena, esate baterako, irmoa bezain askea. Handitasunean zaila den aurpegikeraren baretasun ispilua ematen bait du. Edota «Ignacio Zuloaga» eta «Hanka-haundi»-ren eskutik datorrena. Hari beretik tiraka egindakoak.

Adierazkortasunaren gehienera iritsi arte. Besteak beste, «Ama nahigabetuaren eskuak» lanean ere, esate baterako, irudiak har dezakeen indarra azpimarratzen digu. Obra osoan zehar etenik gabe agertzen dena. Azken batean, interpretatzeko bidea, besteetan ez bezala, zehazten erraza bilakatzen bait digu Beobidek bere obra osoan zehar, eta uzten digun sentsazioa ambiguotasunetik urrun zaigu.

P A T X I S A R R I E G I

● Portugaleteko Lankide Aurrezkiaren aretoan **Kutsadura etxetik hasita; eguneroko ohiturak, plangintza eta alternatiba** ingurugiroari buruzko erakusketa dago zabalik.

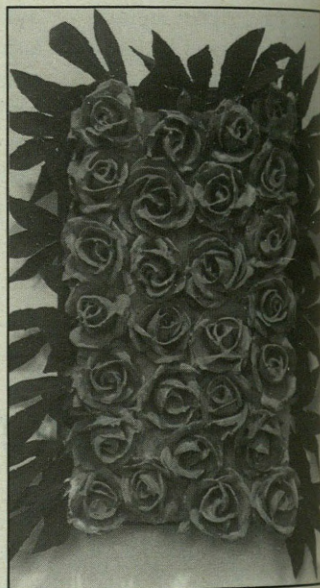
● Martxoaren 16a bitartean Eibarko Udala erakustokian **Ekin euskarari** erakusketa burutuko da. Erakusketa hau Gipuzkoako hainbat herritan ikusteko aukera izango da oraindik ere.

Zarautzko nazioarteko I keremika lehiaketa

ARTEZALEAK

kultur elkartearen bidez Zarautzko idaletxeak Lehenengo nazioarteko keramika artistikoaren lehiaketa antolatu du. Bertan bakarka edo elkarte modura aurkeztu daitezke lanak, eta keramikagile bakoitzak gehienez hiru lan eraman ditzake. Lan guztiak suaren bidez landuak izan behar dira, beste eratarik egindako lanak ez bait dira onartutako.

Lanak uztailean erakusketa batetan egongo dira ikusgai, baina bertan parte hartu ahal izateko Apirilaren 30 baino lehen eskakizuna aurkeztu beharko da Artezalearen 223 posta kutxatilan. Eskaera egiteko lanaren argazkiak bidali beharko dira bertara. Argazkiok lana

alde ezberdinetatik erakutsi beharko dute, eta honekin batera izenemateko orrietan eskaturiko datuak jartzea beharko dira. Bestetik parte hartu nahi duten keramikagileek lanak bertara eraman ez ere egin dezakete eskaera.

Sari dotoreak izango dira

● Irabazle suertatzen den lanak 800.000 pezeta eta Zarautzko udaletxearen trofeoa jasoko du.

● Lankide aurrezkiak Euskal Herriko keramikagilerik oneneri 100.000 pezeta emango dizkio.

kastaroak

Urdulizko II Ikastaldia

URDULIZEN martxoaren bukaera arte luzatuko den ikastaldia antolatu dute. Aurtengoan bigarren aldiz burutuko den ikastaro honen ardatz nagusia, hiz-

kuntzalaritza izango da, eta horretarako sona handiko izenak biltzea lortu dute antolatzaileek.

Ikastaroari hilaren 6an emango zaio hasiera eta

Txillardegia izango da ikastaldian arituko direnetako bat.

Gai eta hizlari ugari

- Martxoak 7, «Euskal sintaxiaz». Hizlaria: Andoni Eguzkitza.
- 14ean, «Urduliz aldeko azentoz». Hizlaria: I. Gaminde.
- 13an, «Atlasgintza». Hizlaria: Gotzon Aurrekoetxea.
- 21ean, «Etnotestoak». Hizlaria: Manu Etxebarria.

28an amaituko da. EHuko Andolin Eguzkitza, Gotzon Aurrekoetxea dialektologia, Alfonso Irigoien euskaltzaina, Labayruren eskola-hiztegia egiten aritutako Eneko Barrutia eta EHuko irakasle den Txillardegik hartuko dute parte.

Gaiei dagokien bezala, hona hemen jorratuko diren zerrendatxo bat: «Ur-

duliz aldeko azentoa», «Euskal sintaxia», «Atlasgintza», «Lexiko eta toponimia aztertzeko metodologia», «Memoria historikoa eta ahoz-kotasuna»... eta abar.

Klaseak astebukaeretan emango dira, ostiraletan 19.00etatik 21.00etara eta larunbatetan 10.00etatik 13.30etara. Informazioa eta izen ematea: 676 36 31.

FOTOKONPOSAKETA

ANtza

Lasarte-Oriako Industrialdea, 1-2 Pabiloiak
Tfnok: (943) 37 15 45 Faxa: (943) 36 54 93
37 07 38

INPRIMATEGIA

GRAFIKAGINTZAN AURRERA GOAZ

Telebista-Irratia

BOTOIA SAKATU AURRETIK

Woodyren abentura barregarriak

Astearte 10

22.10etan, «Bananas».

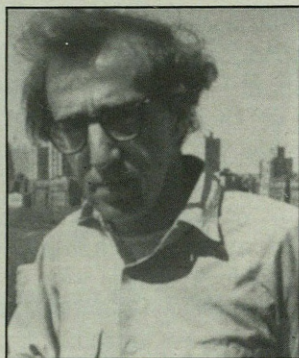
Zuzendaria: Woody Allen.

Antzezleak: Woody Allen, Louise Lasser, Carlos Montalban.

Oraingoan, Woody Allenek iraultzan murgilduta dagoen San Marcos uhartera eramaten gaitu. Berak, trauma psikologikoak dituen amerikar injinari baten papera betetzen du filme honetan. Iraultza giroan emakume independente eta prejuizio gabeko bat

ezagutzen du, eta bere filmeetan ohizkoa den bezala, berarekin maitemintzen da.

Filme hau Allenen aurre-

netarikoa da eta oraindik umore fresko eta inozo hori gordetzen du. Denborarekin bere estiloa sendotzen joan da eta umore fresko hori intelektualagoa bihurtu da.

Parodia bat egiten du amerikar bizitza traketsaz, eta batez ere amerikar gobernuak Ertamerikan darman politikaz. Allen ez da inorekin identifikatzen, ez amerikarrekin ez iraultzaileekin, neutral mantentzen bait da filmean zehar.

IKUSI BAIETZ

● Hilak 10, asteartea, 17.15etan, «Bizitza ikusgai». Dokumental honek naturari buruzko historia bidaia eta animalien erreportaiak azaltzen dizkigu.

● Martxoaren 12an, 23.05etan, «Honatx! Komikigilerik handienak». Munduan diren komikigilerik ospetsuenen inguruko atalak.

● Hilaren 14ean, 19.45etan, **futbola**. Atlético de Madrid eta Barcelonaren arteko partidu interesgarria.

ENTZUN!

OM 1224
FM 99'8

HERRIZ HERRI
Larunbatero
11.30 etan

HERRI Irratia

Radio POPULAR
GIPUZKOA

Telebista-Irratia

Jon Andueza: «ATB konpetentzia bada, baina osagarria ere bai»

IKUSITAKOAK
IKUSITA

Euskal lehengaia

Euskal Herrian ez dago herri telebista askorik, beste herrialdeetan duten zabalkuntza kontutan hartuz behintzat. Baina badaude, hala ere, zenbait adibide, eta aipagarrienetako bat Arrasate telebista da. ATBk urte dexente daramatza martxan eta euskara bultzatzearen arloan ere lan bikaina egiten ari da.

ARGIA. Zein eragin du ATBK Arrasateko herriaren?

J. ANDUEZA. Hau neurtzea ez da erraza. Momentu honetan ez bait dago aukerarik jakiteko zenbat jende ikusten duen eta zaila da, norainoko eragina duen neurtzea. Dena dela, nik uste dut ATBren kasuan behintzat eragina geroz eta handiagoa dela. Hasieran produktua ez zen oso ona

eta ATB gauza folkloriko moduan ikusia zegoen. Denboraren poderioz produktua hobetzen joan da. Programazio orduak gehituta, gero eta jende gehiagok ikusten du ATB. Eragina handituz doa.

A. ATB bezalako telebistek ETB eta estatu mailako beste telebistei konpetentzia egiten dietela esaten da. Zuk zein iritzi duzu boni buruz?

J.A. Alde batetik argi dago ATB ikusten ari den norbait ezin daitekeela aldi berean beste telebista kate bat ikusten ari. Beraz, alde honetatik konpetentzia bada. Baina beste kate horien osagarria ere bagara. adibidez ETBn mundu zabalean ematen diren albisteak jaso ditzake ikusleak eta ATBn, berriz, herriko informazioa. Beste alde batetik ere osagarria da. Hainbat jende ez dago telebista euskaraz ikustera ohitua, baina ATBren hurbiltasuna dela eta, telebista ikusten hasten da. Argi dago pertsona hauek ATBren emisio orduak amaitzean beste kate batera jo dezaketela.

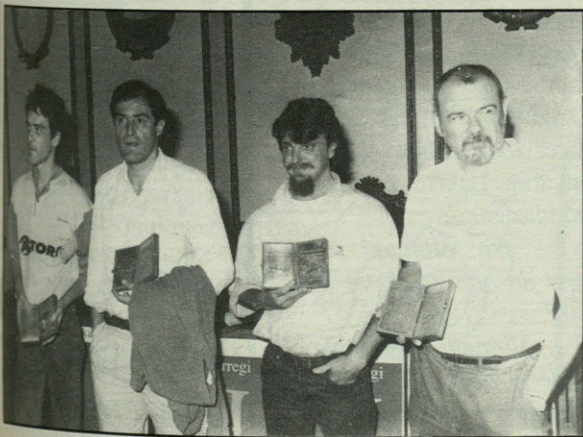
A. Zuk duela gutxi literatur sari bat irabazi zenuen. Zentzu honetan komunikabide idatziak ala ikusentzutekoak dituzu gustokoago?

J.A. Komunikabide idatziak eta literaturak orohar ezkutuko lanak dira, ez duzu aurpegia eman behar eta hori atsegin dut. Baina ikusentzuteko komunikabideen arloa berez gehiago atsegin dut, irudiaren freskotasuna eta erakargarritasuna dela eta.

Telebista piztu dut. Albistegian langile pilo baten ez dakit zenbat mobilizazio azaldu da, arazoetan dabilta fabriketan. Nekazariak esnea eta patatak kalean oparitzen agertu dira. Langabeziak gora egin duela esan dute gero. Amaitu dira azkenean notiziak, eta publizitatea iritsi. Mahuka baten zai nengoela, ezagutzen ez nuen zerbait saltzeko trikimailua agertu da. Ikasketak amaitu berri dituen gazte batek zera bota dit aurpegira: berak etorkizun arrakastatsua izatearren estudiantu beharreko guztia estudiantzeko asmoa daukadala. Bizitza erosoan izan duenaren harrokeriaz, bera «edozerarako prest» dagoela aurpegiratu dit. Arrakasta lortzeagatik bakarrik, ez nago ni 'edozerarako prest', esan dut nereko. Ondoren halako jendea 'euskal lehengaia' dela iragritu du ahots batek, 'gure jendeak betidanik izan duela lan egiteko kemena, gure herria aurrera ateratzeko, gure etorkizunari begira...'. Gure larregi. Nire auzoko jendeak bizimodua nola edo hala aurrera ateratzea du lehen gaia, ez dira hemengoak, ez daude edozerarako prest. Euskal lehengaia ote naiz ni?

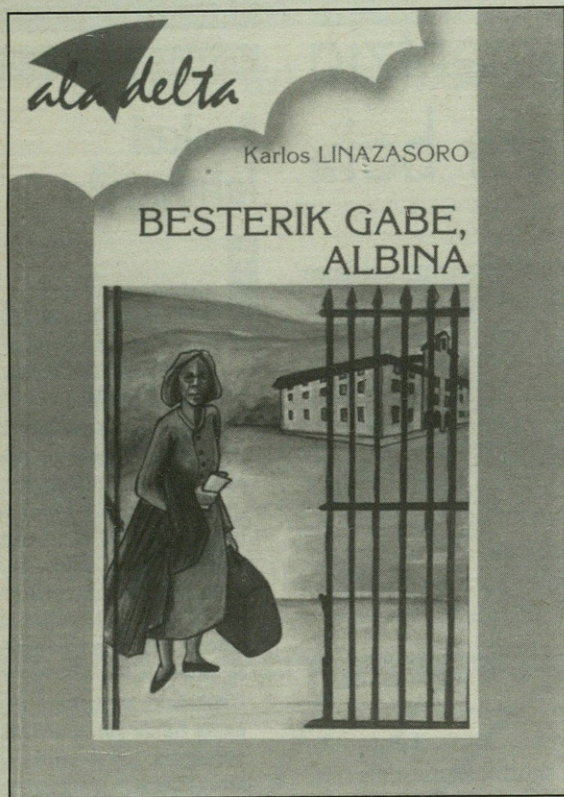
**R. M. MARTIN
S A B A R I S**

AITZIBER YARZA

Argazkian Jon Andueza, Felix Ibargutxi, Patxiku Perurena eta Antton Olariaga.

Liburuak

«Besterik gabe, Albina».
Egilea: **Karlos Linazasoro**.
Argitaratzen du:
Ibaizabalek. Ala delta saila.
146 orr.

Besterik gabe, Albina

GIZON emakumearen-tzat leku batzutan egotea deserrian egotea bezalakoxea da. Esate baterako, gartzela batean, eroetxe batean, zahar-egoitza batean. Hiruetan, harrizko hormak dira errealitatetik bereizten dituen barruan daudenak. Izpiritua ez dute inon, ez dira ez hemengoak ez hangoak, sentitzen dute beren haragian denboraren iragan

mantsoa, eta onartzen dute azkenean beren mugetan errenditu beharra.

Albina zahar egoitzera —lehen Mixerikordia deitzen zitzaien halakoei— eramán duten emakumea da. Berehala egingo ditu lagunak eta konturatuko da bakoitzak ezizen bat duela. Horrela bada gure aurrean agertuko dira «Hartukoneko Markesa», «Pajaropinto»,

«Lafuche», «Indalezio Ipurtondo», «Billy Zorigaizto» gisa beren izen propioarekin baino ezagunagoak direnak. Noski, ezizen bakoitzak badu zerikusirik jartzen zaionaren izenarekin. Poliki-poliki, Albinak baretasuna eta bakea ekarriko du zahar-egoitzera, eta era berean bere bizitzaren istorioa kontatzera ekingo dio.

Hauxe, gaiari buruz esan daitekeena. Bestalde, aipatu behar da ipuin honetako egitura klasikoa dela; hau da, pertsona multzo bat ibiltzen da leku konkretu eta ttiki batean, eta ondorioz, eta denbora igarotzeko, nork bere istorioa kontatzen du, istorioa guztiak korapilatuz. Eredu gisakoa zein den jakiteko, gogoratu besterik ez dago munduko ipui libururik zoragarriekin, hala «Mila eta gau bat», «Dekameroina» eta abar. Eta idazteko moduari dagokionez, seinlatu Karlos Linazasorok oso erregistro herrikoiak erabiltzen dituela, oso markatuak direnak; baina liburu honetako prosak ez duela beste liburu batzuetan bezainbesteko zailtasunik.

Azkenik, Albina izango da ezizenik izango ez duen bakarra. Halaxe kontatzen du idazleak:

«*Eta Albinak? Zein izen du Albinak etxe bonetan?*

— *Albinak? Bada horixe: besterik gabe, Albina.*

Liburu polit bat samurtasunez eta gogoz idatzia.

FELIPE JUARISTI

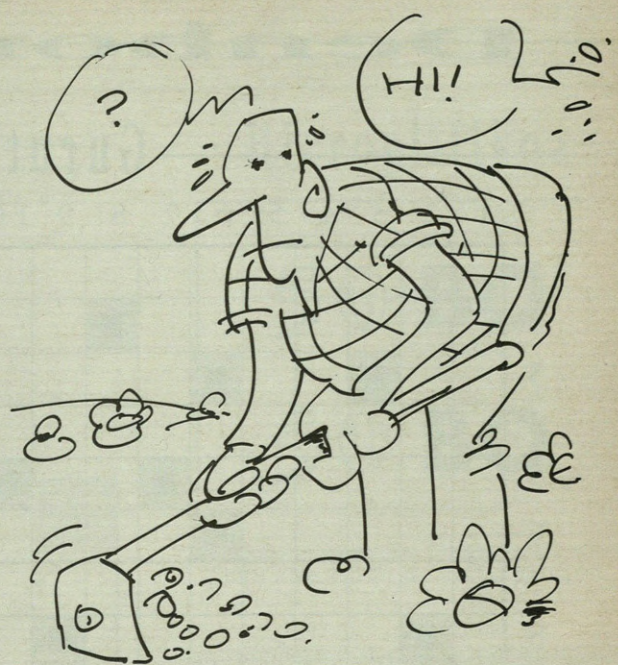
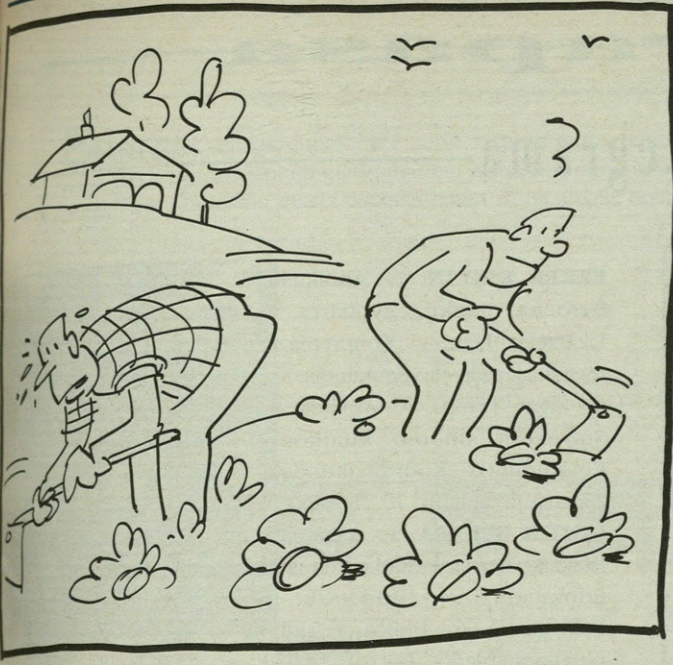
Egilea: Felix Guerra eta Froilan Escobar. **Titulua:** Fusilak pizten dituen sua. **Argitaratzen du:** Txalapartak. 168 orr.

Cubako Sierra Maestragerrilaren gorabeherak azaltzen dizkigute egileak borroka, errepresioa, eta abarrekoak umore pitiñ batez kontatuak.

Egilea: Garbiñe Salaberri. **Titulua:** Zazpimintzo herensugea eta Eider ederra. **Argitaratzen du:** Gerok. 45 orr.

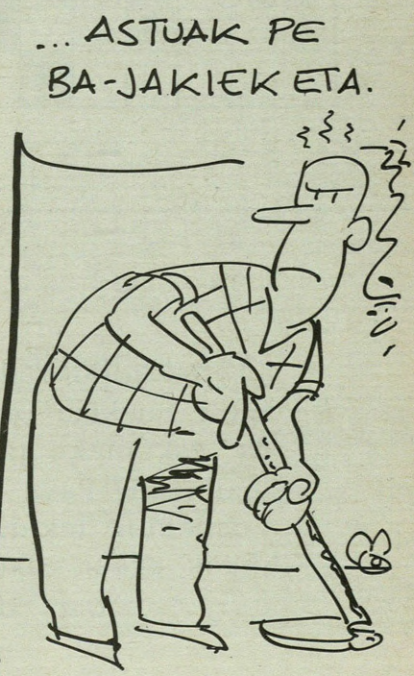
Kimutxo sail sortuberrak hasiera ematen dioten liburuak kaleratu dituzte dagoeneko. Haur literatura ipuinak eta marrazkiak elkartuz, honako ipuin bidaia zoragarri bat kontatzen zaigu, Ametsen Herrialderakoa.

BA AL DAKIK
HAU ZER BEDAR
KLASE DAN?

A! KAIKUA
HALAKUA!...

...ASTUAK PE
BA-JAKIEK ETA.

ZU, UEZABA;
ETA ZEUK EZAUTZEN
AL DOZU BEDAR
HAU?

EZAUTUKO EZ
JUAT PA; BAI
HORIXE

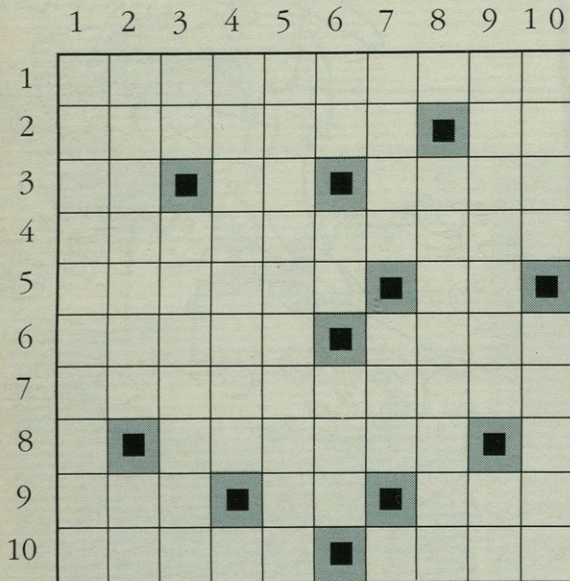
ORDUAN
ZEU ZARA
ASTUA.

HI!

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Aholkuak. 2.- Udako garai beroena. Jainko egyptiarra. 3.- Nora atzizkia. Ukatzeko. Izan. 4.- Konpreniezina. 5.- Zurki nahiz metalkiak zatitzeko erramintak. Kontsonante bikoitza. 6.- Zigar. Tranpa. 7.- Armada. 8.- Bat. Olioztadura. Sufrearen sinbolo kimikoa. 9.- Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundea. Bokala bikoitza. Nahastura jangarri. 10.- Portuak. Eguzkia.

GOITIK BEHERA: 1.- Aitzindariak. 2.- Opor-leku. Bizkaiko herria. 3.- Radioaren sinbolo kimikoa. (Zah.) Eduki erazi. 4.- Bildotsak. Lehen bokala. 5.- Bizilagunak. 6.- Indioaren sinbolo kimikoa. Nork pluralaren marka. Zintzoa. 7.- Bizkaieraz, ditu. Azido ezaguna. Bokala. 8.- Bokala. (Kontuak) garbituak. 9.- Iparraldean, arantza. Bigarren pertsona. 10.- Neurri zaharra. Basamortuko urtokia.

Hitz kateatuak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Deiturak
Izerdiak
Izpiritu
Zakuratu

7 letra

Adeitsua
Amakoia
Ohartua
Okupatu

4 letra

Adan
Adin
Aetz
Aise
Aita
Aran
Azal
Diat
Ekai
Eten
Guti
Hodi

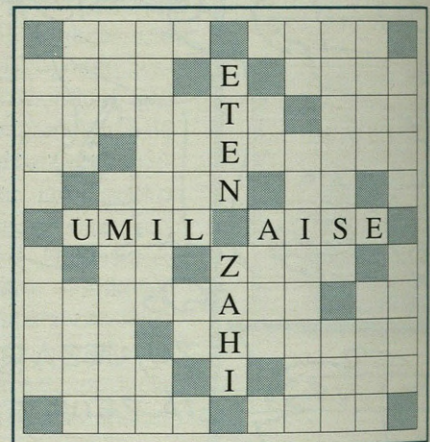
Hotz
Igaz
Izan
Nauk
Neke
Noiz
Soin
Soka
Tira
Umil
Zahi
Zitu

2 letra

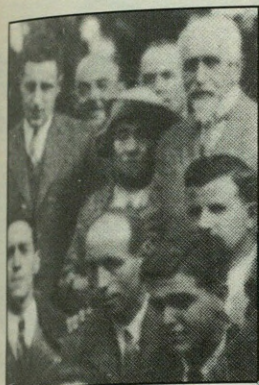
At
Da
Et
Gg
Ia
Ro
Ur
Zu

3 letra

Edo
ere
Otu
Tea

ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren ezizena, Getarian jaio zen jostun guztiz ospetsu baten izena alegia, ageriko zaizu.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	
10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20

	Askea Biraolari		Titulu judua Letoniako hiriburua		Morala Itsas moluskuak		Kasik
			2				15
Liburu kristaua	Bizk. Haurzain	Ez eme	7				3
							Arma
9	4				Gauza		
Nerea					Aise	19	17
Insektu mota			Lehen bokala	Bizkaiko herria			Sufrea
			Traineru babesa	Zilarra			Ihardun
6	11						
Zinka	Fosforoa	Ez emeak					
Txori mota	Istuak	Sodioa	20				
10	5						
Ohola				Ilerik gabe			
Kala- bazak	8	12		Samarinoa			
			Begirada				Uranioa
1			R'ntgen			18	Bigarren bokala
Turkiako hiriburua				Suari dariona			13
	14						

—Hieroglifikoa—

50 BO

50 BO

Zazpi kale eta beste askoz gehiago.

Aurreko asteko soluzioak

TOMAS MEABE

●	T	●	A	●	Z	●
●	I	R	A	B	I	O
●	B	●	A	●	A	L
●	M	●	E	●	S	F
●	I	●	D	●	A	N
●	T	●	Z	●	A	K
●	G	●	O	●	R	R
●	B	●	I	●	K	I
●	B	●	A	●	K	A
●	B	●	A	●	T	A
●	K	●	I	●	S	A
●	L	●	A	●	R	R
●	R	●	A	●	D	A
●	R	●	A	●	D	A
●	R	●	A	●	D	A

Gurutzagrama

EZKER ESKUIN: 1.- Geldiuneak. 2.- Azienda.
Lo. 3.- Za. Udareak. 4.- Trena. Ena. 5.- Erraza.
Bat. 6.- Tir. Urri. U. 7.- A. Alemania. 8.- Soto.
Adur. 9.- Utzak. Adar. 10.- Niak. Oreka.
GOTIK BEHERA: 1.- Gaztetasun. 2.- Ezarri.
Oti. 3.- Li. Erratza. 4.- Deuna. Loak. 5.- Indazue.
K. 6.- Uda. Arma. O. 7.- Nare. Radar. 8.- E.
Erbinude. 9.- Alaia. Irak. 10.- Kokatua. Ra.

Hieroglifikoa: Labur

Hitz Kateatuak

MODU	PABA
GORA	ZBATA
ATER	TUA LUR
IA	ARTZAINA
N	OTEARRA
ILUN	PATU
I	ALZUKU
BATUKETA	LA
IZU	AIZTOAK
APAL	NUTZI
IKUR	KAIO

KAXKU

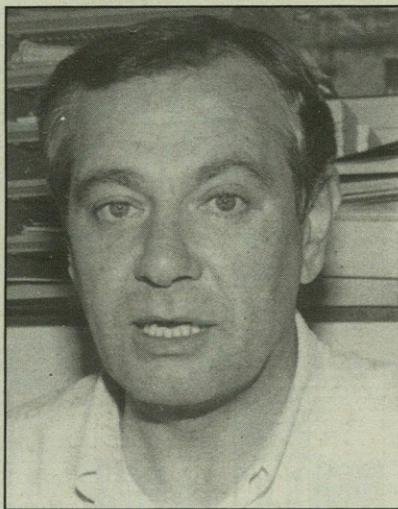

Futbolaren inguruan

IÑAKI Saez bota dute. San Mameseko Athletic zaleek, zapi zuriz adierazi diote Lertxundi lehendakariari euren gogoia. Entrenatzailea kanpora. Komunikabideetako kazetari espezialduak, aspalditik iragarria zuten. Garbi zegoen. Erromatar zirkoetan bezalaxe gertatu da. Han, kristauak ziren kontsumogai. Hemen entrenatzaileak. Han debalde. Hemen ordainduta. Izan ere orain guztia diruz ordaintzen da. Kontsumoa.

Kazetari espezialduak ez dute hutsiguten. Garbi zegoen. Iñaki Saezek ere, kontratu berria egitean ba omen zekien. Ezusterik ez. Guztia bere lekuan. Eta entrenatzaileen zeregina arrisku handikoa denez, ordaindu egin behar da. Gure hamar urtetako soldata, entrenatzaile xumeenak, denboraldi batetan eskura dezake. Eta suete txarrik ez badu agian aberastu egingo da. Zaleek ez badute zapi zuriz oparitzen, lauzpabost denboraldietan, gure bizitza guztiko soldata etxera dezakete. Onetik, bikainera. Zapi zuriek, ona. Txaloek, bikaina. Ofizio honetan, arriskua ongi ordaintzen da.

LEHENDAKARIAK ere arriskupean bizi dira. Igandero tentsiopean. Eta fisikoki prestaturik ez daudenez, gaitz kardiobaskullarrak izan ez ditzaten, *scanneretik* maiz pasa behar izaten dute. Gizarajoak.

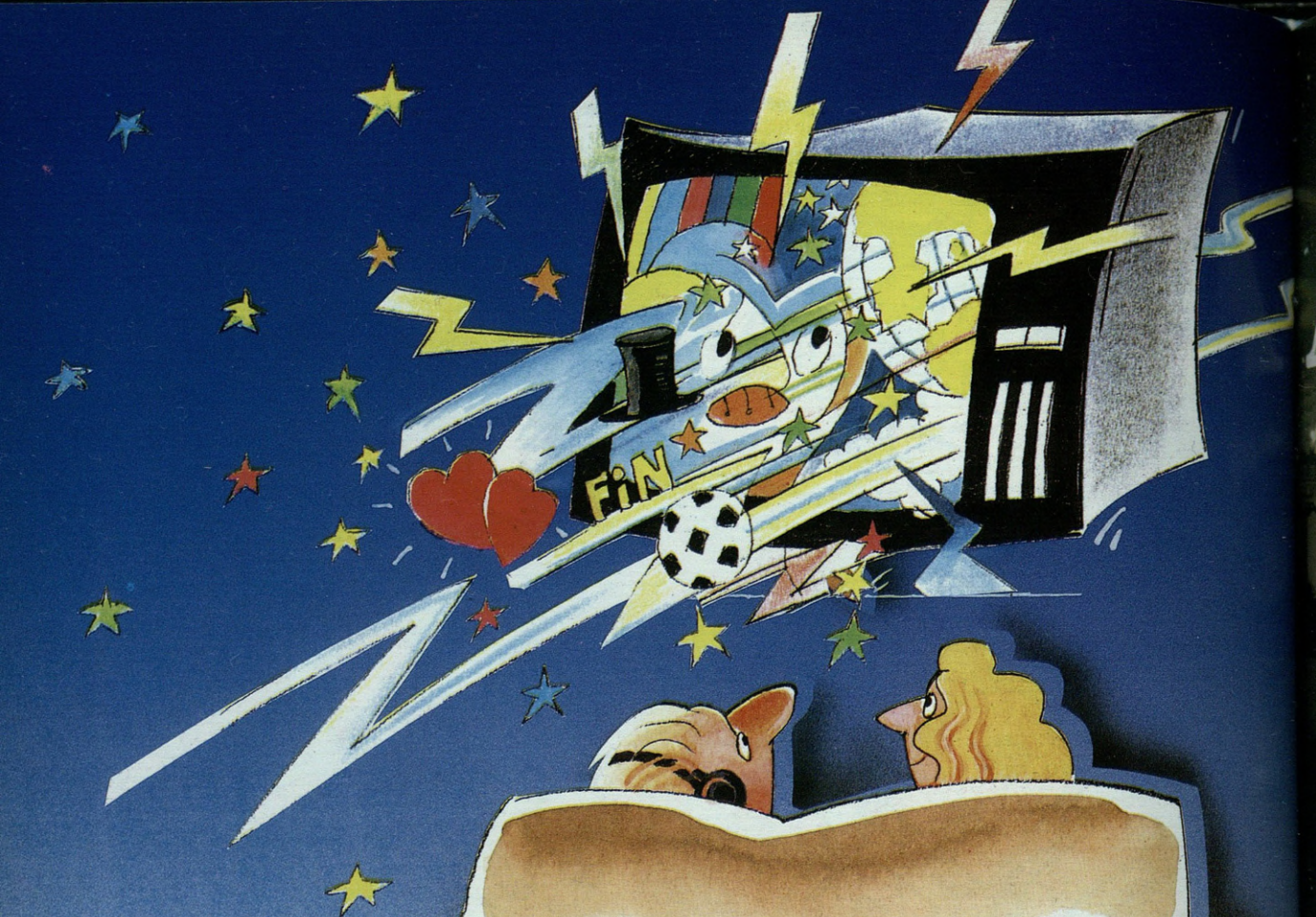
JOXE MARI OSTOLAZA
« X A L B A R D I N »

Arrisku latza. Entitatearen ohorearen arduradunak direnez, irudia zaindu behar dute. Entitatearena eta eurena. Biak batera. Eta zaleen zapi zurien zamak, hipertentsioa sortzen die. Rau, entrenatzailea kanpora. Eta berria ekarri, kazetari espezialduak eta zaleek lasai daitezten. Garesti dela? Dirua ez da arazoa. Helburua, entitatearen ohorea da. Guztia gaine-tik entitatea. Zenbat sufritzen duten lehendakariak horrelako trantzeetan inor gutxik daki. Eskerrak, zaleek zapi zurien kostoaren berri badute-nik. Zapi zuria 'eskotea' berriaren adierazpena da. Lehendakariak bere asesoreekin batera erabakiko du no-rekin, zenbat eta zertan gastatu 'es-kotea'. Zaleen konfidantza osokoa dugu lehendakaria. Denek ezagutzen dute. Komunikabideetan ere, publi-zitatea dohainik dauka. Hori behin-tzat ez du ordaindu behar. Gehiegi litzateke.

JOKALARIAK aldiz, pe-naturik daude oso. Entrenatzailea, gogokoa zuten eta konturatzen dira zapi zuriak euren lan eskasaren on-dorioa dela. Eta etsiturik daude. Izan ere hau horrela eratua dago eta ez dago zereginik. Erabakia onartzea besterik ez daukate. Profesionalak dira eta kitto. Penitentzia onartu, bete eta jarrai. Gizarajoak. Zapi zurien ja-beek ez dute barkatzen. Nahiz eta asuntoaz ezer ez jakin, zalegoak or-daintzen du eta onartu beharra dago erabakia. Disziplina. Gainera iritzia emanez gero, kazetariak eta zaleek gaizki hartu dezakete eta ondorioz lehendakaria behartu eta kinka la-rrian jarri. Ez, lasaitasuna behar da zulotik ateratzeko. Eta guztiak gaude barko berean nahiz eta funtzio ez-berdinak eduki. Eta barkoa hondo-ratzen bada ere, guztiak barkoarekin batera. Lehendakariak, yatea du. Jo-kalariak pirauatxoak, eta barkoz in-guraturik daude gainera, segurtasun neurriak behar bait dituzte. Entrena-tzailea berriz, kaian utzi dute, kaze-tariakin aperitiboa hartzen. Zaleak? Barkoaren atzetik doaz igerika eta barkoari hankaz, besoz eta gorputzez eutsi ezinik dabilta. Eta egoera ho-netan, itsaso gorrian patrikan dituzten zapi zuriak geroz eta pisutsuagoak dira eta zailagoa ateratzen, esku ba-karrez igeri egin eta barkoari eustea nekosoak bait da.

Tfno. (943) 55 47 70

EUSKARA IKUSGARRIA

400.000 pertsonak, zu bezalaxe, egunero
Irratia eta Telebista euskaraz ikusi eta
entzuten dute.

Lasaitzeko, ondo pasatzeko,
informatzeko edo ikasteko. Euskara...
IKUSGARRIA delako.

ETB

EUSKADI
IRRATIA